

គារា

ទី១

វីប្រុ

ប្រពេជនិត្យ

លោក

អបុមហិរញ្ញវត្ថុ

នាមេង ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៨

ទី១

ความจริงอันประเสริฐของมนุษย์ หลวงพ่อปัญญาบันทะ

ChangeFusion

เครือข่ายจิตอาสา
Volunteer Spirit Network

นือหากที่ลงมาใน OpenBase ถูกเผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาต Creative Commons Attribution-Noncommercial-Share Alike 3.0 Unported License ห้ามสามารถนำไป商用หรือเผยแพร่ต่ออื่นได้ โดยต้องอ้างอิงแหล่งที่มา ห้ามนำไปใช้เพื่อการค้า และต้องใช้สัญญาอนุญาตชนิดเดียวกันนี้เมื่อเผยแพร่รายที่ต่อไปลง เน้นแต่จะระบุเป็นอย่างอื่น

จัดพิมพ์เผยแพร่

สืบทอดพระธรรมคำสอนอันประเสริฐ

ที่ถ่ายทอดโดยพระธรรมโภคอาจารย์ หลวงพ่อปัญญาบันทะ

เพื่อความเจริญแพร่หลายแห่งธรรมและความเจริญของงานแห่งปัญญา
อันจำกัดให้พุทธศาสนาดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความสงบสุขแก่ตนเองและมนุษย์โลก

คำนำในการจัดพิมพ์

ອຈุนธີ ກາລາ ຕຣຍນຸທີ ຮຕຸຕິໂຍ ວໂຍຄຸມາ ອນຸປຸພືໍ ຂຫຼຸ
ເອົ້ມ ກໍາ ນຮແນ ເປກຸມາໂນ ປຸ່ມຸ່ມານີ ກີຣາດ ສູຂາວຫານີ
ກາລຍ່ອມຄ່ວງໄປ ຮາຕີຮ່ອມຜ່ານໄປ
ຫັ້ນແກ່ວັບຍ່ອມລະດັບໄປ
ຜູ້ເລີ່ມທີ່ເກີດໃນນະບາຍຸນັ້ນ ພຶກທຳນຸ້ມອັນນຳສຸຂານາໄ້

ພຸຖອສາສນສຸກາມີຕ້າງຕັ້ນ ມາຈາກພະໄຕປົງກ
ເລີ່ມທີ່ ๑๕ ຊັ້ນທີ່ ๔๙ ຍັກຂຶ້ນມາກລ່າວໄວ້ ດັ ທີ່ນີ້ ເພື່ອແສດງ
ໃຫ້ເຫັນດີ່ວ່າມີຄວາມເປັນແປງແກ່ຮຽມຊາດີ ຜຶ້ງຊີວິດທຸກ
ຊີວິດລ້ວນຖຸກລືຂີຕ້ວຍຄວາມຕາຍອຍ່າງເສມອກັນ ກາຣເພັ່ງ
ພິນຈັກຍແກ່ຄວາມຕາຍນັ້ນ ພຶກເຈົ້າມຽນແຮດຕີ ເພື່ອຮັດລືກ
ດີ່ຄວາມຕາຍໃຫ້ເຄຍຊີນ ຢ່ວອຄວາມທີ່ຈະຫັດຕາຍເສີຍກ່ອນຕາຍ
ໂດຍກາຣູເຫັນດີ່ອຣີຍລັ້ງ ๔ ປະກາຣ ຜຶ້ງເປັນຄວາມຈົງ
ອັນປະເສົງ ເປັນຮຽມຫັ້ນສູງໃນພະພຸຖອສາສນາ ເປັນ
ເນື້ອແກ້ແກ່ຄໍາສອນຂອງພະບຽມສາສດາ ກລ່າວຄື່ອ ເຫັນໃນ
ທຸກໆໆ ເຫັນເຫດຸໃຫ້ເກີດທຸກໆໆ ເຫັນຄວາມດັບທຸກໆໆ ແລະສຸດທ້າຍ
ເຫັນດີ່ຫນທາງແກ່ຄວາມດັບທຸກໆໆໄດ້ໂດຍສິ້ນເຊີງ

หนังสือชุด ‘ธรรมบารมี’ เล่มนี้ ได้รวบรวมจาก
ป้าฐกธรรมะ ของพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณหลวง
พ่อปัญญานันทะ ที่ได้เมตตาแสดงแก่ท่านสาวุชน ณ วัด
คลประทานรังสฤษฎ์ ปากเกร็ด นนทบุรี

ธรรมสภាគัดพิมพ์หนังสือชุดนี้ เพื่อเป็นธรรม
สักการะ และแสดงถวิตแด่หลวงพ่อปัญญานันทะ
ในโอกาสที่มีชนมายุครบ ๘๙ ปี ในปี พุทธศักราช ๒๕๕๓
และเพื่อเป็นการบูชาพระคุณแด่หลวงพ่อ ธรรมสภាមขอ
ป่าวราถวายแก่ห้องสมุดของวัด หรือสถานปฏิบัติธรรม
ที่แจ้งความจำแนกขอรับเป็นธรรมทานไปที่ธรรมสภា

บุญกุศลอันจักรึงมีพึงได้จากการจัดพิมพ์ครั้งนี้
ขอน้อมถวายแด่หลวงพ่อปัญญานันทะ องค์แสดงป้าฐกธรรมะ^๑
ที่ได้ถ่ายทอดพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมา
สัมพุทธเจ้าให้แพร่หลายไปทั่วทุกอณูแห่งจักรวาล

ด้วยความสุจริต หวังดี
ธรรมสภាបรารถนาให้โลกพบรักษาความสงบสุข

สารบัญเรื่องในเล่ม

ชุด ธรรมบารมี เรื่อง :	
๑. ความจริงอันประเสริฐ ๕ ประการ	๑
ความเป็นมาของอริยสัจ	๔
ความจริงอันประเสริฐ ๕ ประการ	๕
ใจความสำคัญของอริยสัจ	๖
‘ทุกข์’ ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดง	๑๑
ทุกข์ที่เกิดจากความอยาก	๑๗
ทุกข์เพราะความยึดถือ	๒๔
กำหนดรู้ถึงความทุกข์ที่เกิด	๓๙
สมุทัย : เหตุที่ทำให้เกิดความทุกข์	๔๐
โนโรค : ความดับทุกข์	๕๗
มรรค : ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์	๕๘
อริยสัจ ๕ กับชีวิตประจำวัน	๕๙

ชุด ธรรมบารมี เรื่อง :

๒. วิธีดับเพลิงทุกข์โดยสันเชิง ๖๕

หลักปฏิบัติเพื่อความดับแห่งเพลิงทุกข์	๖๗
ละ : การละจากสิ่งที่ไม่ดีไม่งามในใจ	๖๘
เจริญ : การทำจิตใจให้เจริญของงาน	๖๙
ทางเกิดแห่งเพลิงทุกข์	๗๕
จิตใจที่เต็มไปด้วยกิเลส	๗๖
จิตที่มีอยู่โดยปกติในจิตใจของมนุษย์	๗๘
เหตุแห่งการเกิดของกิเลส	๘๓
จิตดังเดิมนั้น สะอาด สว่าง สงบ	๘๔
การระวังรักษาจิตใจ	๘๘
เพลิงทุกข์ เพลิงกิเลส	๙๐
ดับเพลิงกิเลสเพลิงทุกข์โดยสันเชิง	๙๓

ชุด ธรรมบารมี เรื่อง :

๓. วิธีปฏิบัติให้หลุดพ้นจากความทุกข์

๑๐๓

ธรรมะ : ธรรมชาติ	๑๐๕
สิ่งทั้งหลายเป็นไปตามเหตุตามปัจจัย	๑๐๖
หลักปฏิบัติเพื่อความถูกต้อง	๑๑๑
เนื้อแท้ของพระพุทธศาสนา	๑๑๘
พระธรรมสร้างความสามัคคี	๑๒๔
ความเป็นตัวเองที่ถูกต้อง	๑๒๕
ความหลุดพ้นจากทุกข์	๑๒๘
มีธรรมะเป็นเครื่องกำกับจิตใจ	๑๒๙
ขจัดกิเลสได้ด้วยสติ	๑๓๑
ทุกสิ่งเกิดจากการกระทำของตัวเอง	๑๓๕
วิธีปฏิบัติให้หลุดพ้นจากความทุกข์	๑๔๒

ชุด ธรรมบารมี เรื่อง :

๔. แนวทางปฏิบัติเพื่อการดำรงชีวิต	๑๕๑
ทำจิตให้หมุนไปตามธรรมชาติ	๑๕๓
ธรรมะเป็นยาแก้ทุกข์	๑๕๗
ปัญหาเกิดเพราะชีวิตขาดธรรมะ	๑๕๘
คันหนาสาเหตุของการเกิดทุกข์จากตัวเอง	๑๖๒
เหตุของความทุกข์อยู่ที่ตัวเราเอง	๑๖๕
ชั่วดีอยู่ที่ใจ	๑๖๙
ธรรมะเป็นกรอบของชีวิต	๑๗๔
ปฏิบัตินอยู่ในกรอบของคีลธรรม	๑๗๘
ภารนา : ฝึกจิตให้สงบและเกิดปัญญา	๑๘๑
การเจริญภารนา	๑๘๒
รู้ความเป็นจริงของกฎธรรมชาติ	๑๘๗

ความจริงอันประเสริฐ ๔ ประการ

ความจริงอันประเสริฐ ๔ ประการ

ญาติโynnพุทธบริษัททั้งหลาย

ณ บัดนี้ถึงเวลาที่จะได้แสดงป้าฐานธรรมะ
อันเป็นหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาแล้ว ขอให้
ทุกท่านอยู่ในอาการสงบ แล้วตั้งอกตึ้งใจฟังด้วยดี เพื่อให้
ได้ประโยชน์อันเกิดจากการฟังตามสมควรแก่เวลา

วันนี้จะได้อธิบายถึงเรื่อง “อริยสัจ ๔ ประการ”
อริยสัจ... เป็นธรรมซึ่งสูงในทางพระพุทธศาสนา เป็น
เนื้อแท้แห่งคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์ได้
เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็เพราะว่าได้ตรัสรู้อริยสัจ
ทั้ง ๔ ประการ อริยสัจนี้เรียกว่าเป็นของใหม่ในวงการ
พระศาสนาของชาโลก

ความเป็นมาของอริยสัจ

ก่อนพระพุทธเจ้าเกิดขึ้นในโลก ยังไม่มีครรภูด
ครรssonในเรื่องอริยสัจ ๕ ประการ แม้ว่าประเทศไทยเดิม
จะเป็นประเทศแห่งความสนใจในด้านนามธรรม มีถາมี
ชีวิตรจำนวนมากที่ออกไปอยู่ป่า ทำการศึกษาค้นคว้าใน
เรื่องเกี่ยวกับจิตใจ แต่ยังไม่ได้ค้นพบและพูดถึงเรื่อง
ความจริง ๕ ประการนี้

ครั้นเมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าของเราทั้งหลาย
ได้บวชคันควัก์ได้ตรัสรู้หลักธรรม ๕ ข้อนี้ จึงนำมาประกาศ
แก่ชาวโลกทั้งหลาย ในการเทศนาครั้งแรกของพระผู้มี
พระภาคเจ้าที่เมืองพาราณสี ก็ได้พูดถึงเรื่องนี้

ถ้าเราไปอ่าน ธัมมจักรกัปปวัตตนสูตร อันเป็น
สูตรแรกที่พระองค์แสดงแก่ปัญจวัคคีย์ พระองค์ก็ได้
พูดถึงเรื่องนี้ให้ฟัง บอกให้รู้ว่าพระองค์ได้ค้นพบอะไร
ให้รู้ในเรื่องอะไร เรื่องนั้นเป็นประโยชน์แก่ชีวิตอย่างไร
ท่านเหล่านั้นฟังแล้วก็เกิดความรู้ความเข้าใจ อริยสัจ ๕

จึงเป็นเรื่องที่ควรศึกษาสนใจ เพราะสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

ความจริงอันประเสริฐ ๔ ประการ

ในพระสูตรมีจำนวนมากที่พระองค์ตรัสว่า ถ้าไม่เข้าใจอริยสัจ ๔ ประการแล้ว ความพัฒนาซึ่งก็ยอมจะเป็นไปไม่ได้ อริยสัจ ๔ จึงเป็นวิชาที่จะทำให้คนเป็น “พระอริยเจ้า”

อริย แปลว่า ประเสริฐ

สัจ แปลว่า ของจริง

อริยสัจ จึงแปลว่า ของจริงอันประเสริฐ

หรือจะแปลอีกอย่างหนึ่ง.... อริยสัจ ก็แปลได้ว่า ของจริงที่ทำให้เป็นผู้ประเสริฐขึ้น ครรภ์แจ้งเห็นจริงในสิ่งทั้ง ๔ ประการนี้ก็จะกล้ายเป็น “อริยบุคคล” แปลว่า “ผู้ประเสริฐ”

ใจความสำคัญของอริยสัจ

ธรรมที่จะทำให้คนเป็นผู้ประเสริฐ ก็คืออริยสัจ
มืออยู่ ๔ ประการด้วยกัน คือ

๑. เรื่องทุกข์...ความไม่สบายนายและการเจ

๒. เรื่องสมุทัย...เหตุให้เกิดทุกข์

๓. เรื่องนิโรธ...ความดับทุกข์ได้

๔. เรื่องนิโรหะความนิปภวิปทา...ข้อปฏิบัติอันจะ เป็น
ทางให้ถึงความดับทุกข์ได้

คนโบราณเขาจะเรียนอะไร เขาถึมก็จะย่อเอา
หัวใจไว้แล้ว ก็จำหัวใจนั้น เวลาใดก็นึกได้ง่ายๆ เช่น...
อริยสัจ ๔ ประการ ถ้าจะจำอย่างง่ายๆ ก็คือ ทุ สะ นิ มะ

ทุ....หมายถึง ทุกข์

สะ...หมายถึง สมุทัย

นิ...ก็คือ นิโรธ

มะ...ก็คือ มารค

เมื่อนึกได้เราก็ขยายความได้

ทุกข์ : ความไม่สบายนายกายและใจ

“ทุกข์” หมายถึงอะไร หมายถึง ความไม่สบายนายกาย ไม่สบายนิจ เรียกว่า เป็นความทุกข์ อันนี้เป็นการพูดให้เข้าใจง่าย ให้เห็นง่าย อันความไม่สบายนายกายทางใจ ก็ไม่ต้องสงสัยละเป็นความทุกข์แน่

คำว่า “ทุกข์” นี้อาจแปลได้หลายอย่าง แปลว่า ...ทนายากก็ได้ แปลว่า...ไม่น่าดูก็ได้ แปลว่า...ไม่สบายนี่ได้ หลายแห่งหลายมุม รวมความก็อยู่ในเรื่องไม่สบายนาย ไม่สบายนิจทั้งนั้น

พระพุทธศาสนาของโลกในແຈ້ງໃຫ?

เกี่ยวกับความทุกข์ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ว่า โลกนี้มีแต่ทุกข์ ไม่มีความสุข

ถ้าหากว่าเรามาศึกษาในเรื่องอย่างนี้ หรือว่า คนต่างประเทศที่มาสนใจศึกษาเรื่องพระพุทธศาสนา เมื่อ

มาพบคำว่า “ทุกษ์” เข้า อะไรก็เป็นทุกษาไปทั้งนั้น ก็อาจ จะนึกว่าพระพุทธศาสนาของโลกในແร้าย คือเห็นอะไร เป็นทุกษาไปเสียทั้งหมด ความเข้าใจอันนี้ก็ไม่ถูกตรงตาม ความเป็นจริง คือว่า พระพุทธศาสนา ไม่ได้มองโลกใน ແຮ້າຍ แล้วก็ไม่ได้มองโลกในແດດิ

พระพุทธศาสนาของโลกในແຮ້າຍ... ตอบได้ว่า ไม่ได้มองในແດດิหรือຮ້າຍ ແຕ່ວ່າมองในແຮ້าที่มันเป็นอยู่ จริงๆนั้น คือมันมีความทุกษ์ เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้า จึงตรัสว่า โลกนี้มีความทุกษ์ หรือว่าเต็มไปด้วยความทุกษ์ ก็เพราะว่าสภาพความเป็นจริงมันอยู่ในรูปนั้น มันไม่มี อะไรที่เรียกว่าเป็นสุข ความสุขนั้นมันไม่ใช่ของจริง มัน เป็นเพียงของที่เรียกว่า “ปลอม” เกิดขึ้น เนื่องแท้มันเป็น ความทุกษ์

ก็เหมือนกับความร้อนนั้นเอง นักวิทยาศาสตร์ บอกว่าโลกนี้มีแต่ความร้อน ความเย็นไม่มี ที่เรียกว่า ความเย็นก็คือความร้อนมันลดลงไปเท่านั้น เช่น ร้อน

๑๐๐ องศา ลดเหลือ ๕ องศา ก็ยังร้อนอยู่ ๘๕ องศา ลด ๑๐ องศา มันก็ร้อนอยู่ ๙๐ องศา ลดลงไป ๕๐ องศา มันก็เหลือร้อน ๕๐ องศา ลดลงไป ๙๙ องศา มันก็ยังร้อนอยู่ ๑ องศา เรียกว่าความร้อนทึ้งนั้น ไม่มีความเย็น แต่ภาษาชาวบ้านก็จะเรียก “ความร้อน” ที่ลดลงไปว่า ความเย็น หมายความว่ามี “ความเย็น” และ “ความเย็น” เปรียบเทียบกับในทางธรรมก็คือ “ความทุกข์” และ “ความสุข” ซึ่งที่จริงความสุขนั้น เป็นเรื่องที่ความทุกข์ มันลดลงไปเท่านั้นเอง เมื่อกับความร้อนความเย็น ที่ได้กล่าวมาแล้ว

‘โลก’ ที่มีใจกรอง

เมื่อเราเห็นว่าโลกเต็มไปด้วยความทุกข์ เรา ก็ต้องหาวิธีว่าจะแก้ไขความทุกข์นั้นได้อย่างไร แต่ว่าโลกที่พระพุทธเจ้าตรัสสิ่งนี้ เราย่ามมองให้หวังเกินไป มัน

จะวุ่นวายพระองค์ต้องการให้เราศึกษา เข้าใจ โลกแอบๆ
คือใน “ตัวเรา” นี้เท่านั้นเอง “ก้ายาววา หนาคืบ กว้าง
ศอก” นี้ เรียกว่าเป็นโลกหนึ่ง

พระองค์ได้ตรัสปอยๆ กับภิกษุทั้งหลายว่า “ดูก่อน
ภิกษุทั้งหลาย ในก้ายาววา หนาคืบ กว้างศอกนี้ เรา
เรียกว่า เป็นโลกหนึ่ง โลกนี้มีใจของ มีความรู้สึกนึกคิด
อะไรก็ล้วนเกิดขึ้นในโลกนี้ทั้งนั้น... ความทุกข์ก็มีอยู่ใน
โลกนี้ ความสุขก็มีอยู่ในโลกนี้ เหตุของทุกข์ก็มีอยู่
ความดับทุกข์ก็มีอยู่ ทางให้ถึงความดับทุกข์ก็มีอยู่ในนี้
.... ในตัวเรา呢ทั้งนั้น”

มองโลกให้เห็นชัดตามความเป็นจริง

มองตัวเราให้รู้ให้เห็นชัดตามความเป็นจริง เขา
เรียกว่า “มองโลกถูกต้อง ถ้ามองโลกไม่ถูกต้องมันก็วุ่นวาย
เป็นเหตุให้เกิดความยุ่งยาก เช่น เรามองเห็นเป็นความ

สุข เรายังประมาทมัวเม่า นึกว่าสุขแล้ว สบายแล้ว เลยไม่พยายามที่จะแก้ไขสิ่งทั้งหลายที่เกิดขึ้น เพราะความมัวเม่าติดอยู่ในความสุขความสบายนั้น แต่ถ้าเราเห็นว่า ความสุขนี้มันเป็นเรื่องส่วนน้อย ทุกข์มีมากกว่า เราจะได้คิดหาทางว่า จะทำอย่างไรจึงจะแก้ไขความทุกข์ แก้ไขความเดือดร้อนที่มีอยู่ในตัวเราให้หายไปได้ จุดมุ่งหมายของการศึกษาธรรมะในรูปเช่นนี้

‘ทุกข์’ ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดง

ที่นี่ทุกข์ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงนี้มีอะไรบ้าง?

...ที่เราสอดมนต์เข้าทุกวัน หรือในคำมีร์ธรรมจักรฯ ท่านก็สอนว่า “อิทั้ง ทุกขั้ง อริยะสัจจัง ทุกข์อริยะสัจจนี ได้แก่...

ชาติปี ทุกชา ชาปี ทุกชา มะณัปี ทุกชั้ง ฯลฯ
โลกะปริเทเวทุกชະโภມະนัสสุปายาสาปี ทุกชา

อันนี้เราสอดมต์ทำวัตรเข้าฯนั่น คือ ความเกิด...
เป็นทุกข์ ความแก่... เป็นทุกข์ ความเจ็บ... เป็นทุกข์ ความ
ตาย... เป็นทุกข์ ความผลัดพรากจากของรักของชอบใจ
... เป็นทุกข์ ความที่เราไม่ได้สิ่งที่เราต้องการ... ก็เป็นทุกข์
ความโศก ความเหี้ยวยแห้งใจ ความรำไรรำพัน ความทุกข์
ในทางกาย ความทุกข์ทางใจ... ก็เป็นทุกข์ทั้งนั้น นี่ท่าน
แจกทุกข์ออกไปอย่างนั้น

ทุกข์ตามธรรมชาติ

อันความทุกข์นี้เรารู้กว่าเป็นทุกข์ประจำ มีอยู่
ในตัวคนทั่วๆไปแต่ว่าเราไม่ค่อยเห็น เพราะว่าเราค่อยแก้
กันอยู่เรื่อยๆไป เช่นตัวอย่างเห็นง่ายๆ พอเราหิวเราก็ไป
กินเลีย มันก็หายทุกข์ไป ปวดอุจจาระ ปวดปัสสาวะนี่
มันก็เป็นทุกข์ละ แต่พอปวดขึ้นมา เราไปถ่ายเลีย ความ
ทุกข์มันก็หายไป

เรานั่งนานๆ...ป่วยแข็งปอดชา ความป่วยแข็งปอดนานนี้ก็ทุกข์ เราลูกเขี้ยนยืดแข็งยืดชาเลีย ความทุกข์มันก็หายไป นอนนานๆมีน้ำเพราะว่าเอาหัวไปหับกับหมอนโลหิตเดินไปเลี้ยงสมองไม่สะตวาก ไม่คล่อง เกิดมีนศีรษะ เรายังลูกนั่งเลีย ก้มหน้าก้มตาบิดหัวไปมา สักประเดี๋ยวเดียวเลือดเดินคล่องก็หายทุกข์ไป

นี่เราเรียกว่าทุกข์ตามธรรมชาติ ธรรมชาติ ที่มีอยู่ในร่างกาย เป็นเรื่องของร่างกายที่มีอยู่อย่างนั้นตลอดเวลา แต่ว่าเราแก้ออยู่เรื่อยๆ แก้ด้วยการเปลี่ยนอิริยาบถ แก้ด้วยการรับประทานอาหาร ด้วยการทำอย่างนี้ ความทุกข์อย่างนั้นมันก็ไม่หนัก แก้ได้ง่าย ไม่ทำให้เดือดร้อนอะไร

ทุกข์ที่เกิดจากความอยาก

ที่นี่ ความทุกข์ที่เกิดจากเรื่องอื่นนี่มันหนักใจ

แก้ยาก คือ “ความทุกข์ที่เกิดจากความอยาก” ซึ่งมีประเภท
ต่างๆ เป็นความทุกข์ที่แก้ยาก แต่ก็มีวิธีที่จะแก้ไขความทุกข์
นั้นให้ส่งบได้ โดยการศึกษาว่าประเภทของความทุกข์
นั้นมีอะไรบ้าง ดังนี้

ทุกข์จาก ‘ความเกิด’

“ชาติปี ทุกชา” ความเกิดเป็นทุกข์
ที่ว่าความเกิดเป็นทุกข์นี้ ทุกข์อย่างไร?...
ขอให้เข้าใจเรื่องความเกิดเสียก่อน ถ้าไม่เข้าใจ
เรื่องความเกิดแล้วก็ไม่เข้าใจในเรื่องทุกข์ในเมื่อนี้

คำว่า “เกิด” เป็นทุกข์นี้ ไม่ได้มายความว่าเกิด
จากท้องแม่เป็นคน แล้วก็ตายเข้าโลงไป อันนั้นมันเป็น
การเกิดตามธรรมชาติมันก็เกิดมาแล้ว เป็นอยู่แล้วตาม
เรื่องของมัน

ความเกิดที่เป็นทุกข์นั้นเป็นเรื่องของ “ใจ” คือ

จิตที่มีความยึดถือในเรื่องอะไรขึ้นมา ความรู้สึกยึดถือว่าเป็นตัวเรา เป็นของเรา หรือว่า ความอยากมีอยากรเป็นในเรื่องอะไรนั่นแหลกคือความทุกข์ที่เรียกว่า “ชาติปุทุกชา” หมายความว่า เกิดความคิดยึดถือในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือว่าเกิดความคิดด้วยอำนาจจิตใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น คิดโลก...อยากได้ คิดด้วยความโกรธ ด้วยความหลง ด้วยความริษยา ด้วยความอาฆาตพยาบาท คิดที่จะ มีสิ่งนั้น มีสิ่งนี้ ด้วยความหลงให้เข้าใจผิด ความคิด อย่างนี้เรียกว่า “ชาติ” คือความเกิด มันเกิดขึ้นในใจ... เมื่อเกิดขึ้นอย่างนั้นก็เป็นทุกข์

ใจ : ต้นเหตุของความทุกข์ทั้งปวง

ให้เราลังเลตดูตัวเรา เวลาที่เราเป็นทุกข์ก็ เพราะ เรื่องอย่างนี้แหลก คือ ใจ “อยากร” แล้วก็เป็นทุกข์ อยากไป อยากรเที่ยว อยากกิน อยากเล่น อยากมีนั่นอยากมีนี่ ถ้า

ไม่ได้สมใจมันเกิดทุกข์ขึ้นมาทันที

เพราะฉะนั้นในวันหนึ่งๆ เรามีชาติคือความ
เกิดทุกข์ เป็นหมื่น เป็นแสน เป็นล้านครั้ง เกิดขึ้นแล้วก็
ตับไป โดยที่เรารู้บ้าง ไม่รู้บ้าง ตับไปตามธรรมชาติบ้าง
 เพราะฉะนั้น ท่านจึงกล่าวว่า “ทุกชา ชาติ บุนปบุนัง”
 เกิดแล้วเกิดอีก...เป็นทุกข์

ที่ว่า “เกิดบอยๆเป็นทุกข์” นี่มันเกิดที่ใจ ที่มี
 ความอยากความยึดเกิดขึ้น “ความเกิด” ตัวนี้ขอให้
 เข้าใจว่าเกิด “ความยึด” ขึ้นในใจ ใจเราไปยึดถือว่าเป็น
 ของกฎเป็นตัวกฎขึ้นมา นั้นแหล่ะคือต้นเหตุของความทุกข์
 ที่เรียกว่า “ชาติ” ขอให้เข้าใจเช่นนี้

ที่ว่า “เกิดจากท้องแม่เป็นทุกข์” นั้นมันเป็นเรื่อง
 ฝ่ายร่างกายเป็นเรื่องธรรมชาติ แล้วก็ไม่รู้ว่าทุกข์อย่างไร
 เวลาเกิดก็ไม่รู้ว่าเอาหัวออกหรือเอาตีนออก เข้าอก
 ทั้งนั้นว่าเอาหัวออก แต่บางคนเอาตีนออกมาก็ลำบากมัน
 ติดแขน แต่ว่าก็ออกจนได้ บางคนไม่ออกดีๆต้องเอามีมจับ

ลากອอกมา อันนี้มันเป็นเรื่องเกิดตามธรรมชาติ คนที่เกิดออกมาก็ไม่รู้เรื่องหรา ก็เกิดมาแล้ว ก็นึกไม่อกว่าเกิดมาอย่างไร จำไม่ได้ การเกิดแบบนี้ไม่ใช่ต้นเหตุสำคัญ ไม่ใช่ตัว “ชาติปี ทุกขา”

“ชาติปี ทุกขา” อันเป็นปัญหาชีวิตที่เราจะต้องแก้ไขน้อยๆ ที่ความยืดถือของใจ ขณะใดใจหลงผิด เข้าใจผิด ยึดไว้ผิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ก็เป็นความทุกข์ ไม่ใช่เป็นทุกข์ เพราะการเกิดจากท้องแม่

เกิดจากท้องแม่เป็นทุกข์เหมือนกัน แต่ว่าเราเองไม่รู้เรื่อง คนที่เป็นทุกข์คือแม่ เป็นทุกข์เรื่องจะเกิดลูก ต้องเตรียมเนื้อเตรียมตัว เป็นทุกข์ว่าจะเจ็บป่วย ยิ่งถ้าท้องแรกลักษณะสั้นๆ ว่าจะเป็นอย่างไร คลอดบุตรนี่เขาว่า มันเจ็บปวดขนาดไหน ก็ไม่รู้ นี่มันเป็นทุกข์ของแม่

แต่ว่า “ความทุกข์ของแม่” ตัวนี้นั้น มันก็เกิดจากความคิดในใจ ไม่ใช่เกิดจากการร่างกายอะไร เกิดจากความคิดยึดถือว่า “ตัวภู” มืออยู่ พอ “ตัวภู” มืออยู่ ก็เกิดความ

ทุกชีว่าดูจะตาม กุจะไม่สบายกุจะเดือดร้อน จากการเกิด ลูกครึ้งนี้ ก็คิดไป เกิดความทุกข์ เพราะความคิดเหมือน กับ “ชาติปี ทุกชา” ดังเช่นที่ไดกล่าวข้างต้น

ทุกข์จาก ‘ความแก่’

“ชาติปี ทุกชา” นี่เห็นง่าย ไม่เหมือน “ชาติ” คือ “ความเกิด” ซึ่งเห็นยาก เพราะอะไรจึงว่า ชาติปี ทุกชา เป็นทุกข์?

เพราะเรายield ว่า “ตัวเรา” ไอ์ร่างกายทั้งหมด นี้นี่ “ของกุ” ยield ว่า “ของกุ” เมื่อยield ว่าของกุแล้ว ก็ไม่อยากให้แก่ ไม่อยากให้ผอมหงอก ไม่อยากให้แก้มตอบ ไม่อยากให้หนังเหี่ยว ไม่อยากให้พันหลุด ไม่อยากให้ ทรุดโกร姆

ความต้องการไม่ให้มันเป็นไปตามธรรมชาติ ที่เรียกว่า “ชรา” นี้ ก็คือไม่อยากแก่ แต่ว่ามันก็ต้องแก่

ตามเรื่องของมัน เพราะว่าสิ่งทึ้งหลายมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่มีความคงทน มันไฟลเรือยไป ไม่มีหยุดยั้ง การไฟลเรือยไม่หยุดนิ่กคือความแก่ เราไม่อยากแก่ก็เป็นการฝืนต่อธรรมชาติ พอพmorphอกสักเด็น พันหลุดสักซี ก็เป็นทุกช่วยว่าไม่สวยแล้ว เดือดร้อนด้วยประการต่างๆ ก็เพราะความยืดถือนี้เอง ยิ่งยืดถือมาก ก็ยิ่งเป็นทุกช์มาก

อย่างคนที่ประกดนางสาวไทยได้นี้ ถ้าแก่ลงเห็นจะทุกช์มากกว่าคนธรรมด้า เพราะเข้าไปยึดว่าฉันเป็นนางสาวไทย เป็นนางงามชิราธ เช้าไปยึดอยู่อย่างนั้นถ้าสมมติว่าแก้มมันเหลียวแห้งลงไป เขาก็คงเครัวใจมากเป็นทุกช์มาก เอ! จะทำยังไงดีให้มันไม่เหลียวแห้ง?...ต้องไปหาแพทย์ทำศัลยกรรมดึงนั้นดึงนี่ให้มันตึงๆ หลอกเข้าชั่วครั้งชั่วคราว อันนี้แหละคือชราเป็นทุกช์ เป็นทุกช์เพราะไม่ชอบความแก่ เราย่าไปไม่ชอบมันเลย...เฉยๆ ปล่อยไปตามเรื่องของมัน เพราะว่ามันจะต้องแก่เป็น

ธรรมดा คนเกิดมาไม่แก่มีที่ไหน? เราอย่าไปห้ามมั่นว่า
อย่าแก่ ห้ามไม่ได้หัก มันต้องเป็นไปตามเรื่อง แต่ให้รู้
เท่าทันว่ามันต้องแก่เป็นธรรมดा เราจะได้ไม่เป็นทุกข์
 เพราะความยึดถือนี่มากจนเกินไป นี่คือแห่งหนึ่งของ
“ชราปี ทุกขَا”

ที่นี้ถ้าพิจารณาอีกอย่างหนึ่งว่า ความแก่นี้มัน
ลำบากแท้ มันก็เป็นความทุกข์เหมือนกัน ความแก่นี่
ร่างกายไม่แข็งแรง จะลูกจะนั่งรับประทาน จะไปถ่าย
อะไร์ต่ออะไรมันลำบากทั้งนั้น ไม่มีความคล่องแคล่ว
ว่องไว เพราะร่างกายชำรุดทรุดโทรม เราไปเห็นคนแก่
แล้วก็นำสังสารที่อุ้ยอ้ายในการจะลูกจะนั่ง มันก็เป็น
ทุกข์สำหรับคนในสภาพเช่นนั้น

แต่瞑ลฐานของความทุกข์นั้น ก็อยู่ที่ความยึดถือ
ในตัวตนนี้เอง ถ้าปล่อยความยึดความถือได้เมื่อใด ความ
ทุกข์นั้นก็จะบรรเทาไปได้ นี่คือเรื่องของ “ชราปี ทุกขَا”
...ความแก่เป็นทุกข์

ทุกข์จาก ‘ความตาย’

“มรณะปี ทุกขัง”...ความตายเป็นทุกข์

ที่ว่า “ความตายเป็นทุกข์” นี้ เป็นทุกข์อย่างไร?

...เป็นทุกข์ เพราะกลัวตาย ถ้าตายมันก็หมดเรื่อง กันไปไม่ทุกข์แล้วละ นอนเฉยๆอยู่ในโลงไม่ว่าอะไรแล้ว ที่เรียกว่า “มรณะปี ทุกขัง” นี้เป็นทุกข์ก่อนจะตาย เพราะ ว่าพอรู้ตัวจะตายมันก็เป็นทุกข์ขึ้นมาทันที ทุกข์ เพราะรู้ว่า ตัวจะตาย แต่ยังไม่อยากตาย อยากจะอยู่ต่ออีกไปนานๆ แต่ว่ามันก็อยู่ต่อไปไม่ได้หรอก มันจะต้องตายตามเรื่อง ของมัน แต่เรามักไม่อยากตาย...ไม่ยอมตาย

ทำไมจึงไม่ยอมตาย? เพราะว่าจิตยังยึดถืออยู่ ยังติดพันอยู่ในเรื่องต่างๆเยอะแยะ ติดในเรื่องลูก คิดใน เรื่องเมีย ในเรื่องทรัพย์สมบัติ ในเรื่องความสุข ในสังคม ของมนุษย์นี้ ความติดพันมาก ไม่อยากจะจากลิ้งนั้นไป เมื่อไม่อยากจะจากลิ้งนั้นไปเราเก็บเป็นทุกข์ เป็นทุกข์ เพราะ รู้ว่าจะตาย ตัวจะตายก็เป็นทุกข์ละ นี่เรียกว่า...ทุกข์

เพราะความตายมันหมายถึงอย่างนี้ เพราะกลัวตาย...จึง
ได้เป็นทุกๆ ไม่ยอมตาย...จึงได้เป็นทุกๆ

ถ้าเราไม่กลัวตายเรายอมมันเสีย จะตายเมื่อไร
ก็ได้ เรา ก็ไม่มีความเดือดร้อน เพราะความตาย เพราะว่า
จะตายเมื่อไร ก็ได้ ก็จะได้ตายอย่างสวยงาม ไม่มีความทุกข์
เกิดขึ้น

แต่ว่าอาการอย่างนี้ จะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าเราไม่มี
ปัญญาพิจารณา อาการอย่างนี้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้คนมี
ปัญญาพิจารณา เห็นว่าร่างกายของเรานี่มันเป็นของ
พระ...หักง่าย แตกง่าย ไม่มีอะไรที่มั่นคงถาวร เมื่อ
เกิดมาแล้วก็ต้องผ่านความแก่ ความเจ็บ ความใช้ แล้ว
ผลสุดท้ายก็ต้องตาย เราเคยเห็นคนอื่นแสดงจากนี้กัน
มาแล้ว ต่อไปก็ถึงตัวเรามั่ง คิดได้อย่างนี้แล้วก็เบาใจ
ไม่ทำให้เป็นทุกๆ เพราะว่ารู้จักใช้ปัญญาพิจารณาใน
ลิ้งนี้

ที่นี่ ความตายของคนหนึ่ง ทำให้อภัยคน

เป็นทุกชีไปด้วย คนอื่นที่พอลอยเป็นทุกชีไปด้วย นี่ทุกชีเรื่อง
อะไรกัน?... ทุกชี เพราะความยึดอีกันนั่นแหล่ะ มันไม่ใช่เรื่อง
อะไรหรอก ยึดถือว่าพ่อฉันตาย แม่ฉันตาย เมียฉันตาย
ลูกฉันตาย เมื่อมีความยึดถือขึ้นอย่างนี้ เราก็เป็นทุกชี
 เพราะความตายของบุคคลนั้นๆ

พอตายแล้วยังทุกชีเรื่องการทำศพ ทำน้อยก็
ไม่ได้กลัวคนเข้าจะว่า เรามันเป็นคนมีชือเสียงก็ต้องทำ
ให้นานๆ สาดสัก ๗ คืน แล้วก็ต้องเก็บไว้อีก เก็บไว้แล้ว
ค่อยรื้อเอามาเผา ก็ทำง่ายๆไม่เอา ตายแล้ว...พรุ่งนี้
ก็เก็บไว้ลักษคืนหนึ่ง แล้วก็เอาไปเผาเสียงก็หมดเรื่องกัน มี
เงินมีทองจะทำบุญสุนทาน ก็ทำไปตามฐานะเท่าที่จะ
ทำได้ ไม่ต้องทำให้มันເອົກເກີກເຫຍາມາກເກີນໄປ

แต่คนส่วนมากไม่คิดอย่างนั้น คิดแต่ว่าฉันใหญ่
มีชือเสียง ฉันเป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนี้..เลยยุ่ง ยุ่ง เพราะ
อะไร?...ยุ่ง เพราะ “ตัวกู ของกู” นี่แหล่ะเขากันเรียกว่า
“อัตวาทุปagan” ความยึดถือในตัวตนนี่มันมีมาก พอ
ยึดแล้วก็วุ่นวาย

ทุกข์เพระความยึดถือ

เรื่องความตายของมนุษย์ในเมืองไทยนี้มันยุ่ง
ไม่ใช่น้อย ที่อื่นเขาไม่ยุ่งเท่าไอนั้น ตายเข้าก็พาไปเข้า
ตายบ่ายก็พาไปบ่าย ตายเย็นก็พาไปเย็น เช่นชาวอินเดีย
ตายบีบพาไปเผาเลย เขาไม่เก็บศพไว้นานๆ ประเทศญี่ปุ่น
เขาก็ไม่เก็บ มีกฏหมายบังคับตายแล้วต้องเผาภายใน
๒๔ ชั่วโมง...ต้องพาไปแล้ว ต้องเผาภายใน ๒๔ ชั่วโมง
ต้องไปแล้ว แกะจะใหญ่โตปานไหนก็ต้องพาไปละ ถ้าไม่เผา
ก็ผัง เก็บไว้ในบ้านไม่ได้ เพราะบ้านเล็กๆ จำกัด

ถ้ากฏหมายออกมาอย่างนั้น ก็ช่วยให้คนไม่ต้อง^{ยุ่งใจ} เพราะว่ากฏหมายบังคับ แต่ถ้าไม่มีกฏเกณฑ์
บังคับ ทำไปคนก็ติ แหม! ตายแล้วพาไปเผาเลย เหมือน
กับไมรักไม่ครับ ว่ากันไปเสียอย่างนั้นอีก เอาไปเผาเหรอ
ยังกับชากระดับสูงๆ เดรัจฉาน มนุษย์เราชอบติชอบว่า ไอ้นี่ว่า
ที่ติดอะไรไม่ใช่เรื่องอะไรหรอก จะได้พลอยกินด้วยถ้าเขา
มีงานมีการหลายวันจะได้พลอยไปด้วย พลอยไปดีมีไปกิน-

กับเขาด้วย มันมีเท่านั้นแหละ ไม่ใช่เรื่องอะไร ได้ดูลิเกบ้าง พลอยสนุกับเขาด้วย ที่นี้อีกที่นินทา กันมันก็เรื่อง เพราะไม่ได้กินนั่นแหละ ไม่ใช่เรื่องอะไร เกิดจาก “ตัวกู” อีกแหละ เกิดจาก “ตัวกู ของกู” กูไม่ได้กิน กูไม่ได้เที่ยว ไม่ได้สนุกในงานศพนั้น แล้วก็เลยนินทา กันไปตามเรื่อง

น่าจะออกกฎหมายเหมือนกันนะที่เมืองไทยนี้ บังคับเสียที่ให้ได้เพาไวๆ พระก็จะต้องไม่เสียเวลา...เสียเวลาไปนั่งสวดคพอยู่ สวดแล้วสวดอีกอยู่นั่นแหละ กุสลา ธัมมาฯ...คนสวดก็ไม่รู้เรื่อง คนฟังก็ไม่รู้เรื่อง ต่างคนต่างไม่รู้เรื่อง พระไม่รู้ ชาวบ้านก็ไม่รู้ แต่อดีตสานหนึ่งพงอยู่ได้ตั้ง ๗ คืน มันเรื่องอะไร....ยืดยาดเสียเวลา

คนที่มีเชือเสียงนีก์เสียเวลา กับงานสังคมไม่ใช่น้อຍๆ แต่งงานเออย งานศพเออย ขึ้นบ้านใหม่เออย วุ่นวาย หลายเรื่อง พบรคนที่เป็นผู้หลักผู้ใหญ่ ท่านค่างกับอกว่า “ไม่ไหวหรอก...สังคมมันมากเกินไป จะให้โปรดน้ำแต่งงาน ให้โปรดน้ำศพ เอ้า! เวลาแต่งงานก็รดน้ำ ตายก็รดน้ำอีก

จะให้ไปเขียนบ้านใหม่ละ นั่นละ นี่ละ ไม่ไปก็ไม่ได้ ไปแล้ว ก็ต้องไปนั่งอยู่นั่นแหละ เสร็จแล้วจึงจะกลับได้ เสียเวลา ทำให้ไม่ได้พักผ่อนเท่าที่ควร ดึกดื่นเที่ยงคืนต้องไปนั่งพิง พระสวัสดิ์ทั้งๆที่ไม่รู้เรื่อง อีกนั่นแหละ” อย่างนี้เป็นต้น

ไปงานแต่งงาน กว่าจะได้รดน้ำก็ต้องเข้าคิว กัน เหมือนเข้าคิว กันชื้อตัวเข้าโรงพยาบาล เจ้าป่าวเจ้าสาว กันนั่ง ปวดเอวอยู่นั่นแหละ อันที่จริงเจ้าป่าวสาวก็ไม่ค่อยชอบ หารอดนานๆนั่น เข้าต้องการจะไปจู๊จีกันมากกว่าจะ ต้องมา弄ท่นหลังชดหลังแข็งอยู่อย่างนั้น มันเรื่องอะไร กัน..ต้องรดกันมากอย่างนั้น ไม่เห็นจำเป็นอะไร แค่ให้ผู้ หลักผู้ใหญ่ปูฯร่าย ๓-๔ คนรดน้ำก็พอแล้ว

บางทีเจ้าป่าวจะแต่งน้อยๆ แต่เจ้าสาวบอกว่า “ไม่ได้...หนูไม่ยอม ต้องทำให้ใหญ่โต” อยากได้หน้าได้ตา มันก็อิ้ว “ตัวกู ของกู” นั่นแหละไม่ใช่อะไร ໄວตัวกูของกู มันหนักอยู่ในหัว ความยึดถือนี่แหละ...กูต้องใหญ่ กูต้อง มีชื่อในการแต่งงานคราวนี้ คนจะได้รู้ว่าฉันแต่งงานแล้ว

แต่งงานเสร็จแล้วยังอุดส่าห์ถ่ายรูปไปให้หนังสือพิมพ์ลงให้อีกด้วย ความจริงหนังสือพิมพ์ไม่ได้มามาถ่ายหรอก เจ้าตัวถ่ายเองแหละ แล้วก็ส่งไปให้เขางานให้หน่อย ลงประกาศให้เขารู้ว่า “ฉันมีเจ้าของแล้วนะ ที่หลังอย่ามาเกี้ยวฉันอีกนะ” อย่างนี้เป็นเด่น ใจความวุ่นวายนั้นเกิดจากความยึดถือ ยึดถือในตัวตน ถ้าไม่ยึดถือ เรื่องมันก็น้อย

มีคนคนหนึ่งเข้าแต่งงานไม่บอกใครหรอก เชิญเพื่อนมากินข้าวแกงธรรมชาติ ไม่มีเหล้าไม่มีอะไร...ไปงานใหญ่นะกินเป็นพิธีเท่านั้น นึกกันอย่างสนับายนะไปเลย กินเสร็จแล้วถาม “นี่มันเรื่องอะไรรักัน?”

แบบกว่า “แต่งงาน”

เพื่อนก็ว่า “อ้าว! แล้วทำไม่ไม่บอกล่ะ”

เขาว่า “กบอกแล้วไง” มีลูกเต้าก้ออกมาเรียนร้อยเวลานี้ลูกหัวปีเรียน ม.ศ.๕ แล้ว นี่แต่งง่ายๆไม่มีพิธีรีตองอะไร แต่เป็นคนมีศีลธรรม เวลาจะแต่งงานก็ให้เจ้าสาวไปอยู่วัดถือศีลอุโบสถ ๑๕ วัน เจ้าป่าวก็ถือเหมือนกัน

๑๕ วัน พ่อถือกั้นครบแล้วพา กันไปจดทะเบียนที่อำเภอ
ให้ผู้เฒ่าผู้แก่อวยพรนิดหน่อยตามธรรมเนียม หมอดร่อง
เชิญเพื่อนมากินนิดหน่อย พอสบายน ไม่ใช่กินกันมา many
อะไร ไม่ต้องไปว่ากัดตากันนั้น กัดตากานี้ กินกันตาม
เรื่อง มี Gang ๒ หม้อเท่านั้น แกงเหลืองหม้อหนึ่ง แกงเผ็ด
อีกสักหม้อหนึ่ง แล้วกินในสนามหญ้านั้นแหลงสบายนดี
อย่างนี้ไม่ยุ่งเลย แต่ว่าทำแบบนี้ไม่ได้หน้า หน้ามือยุ่งแล้ว
มันไม่พอต้องหาหน้าใหม่มาใส่อีกหลายหน้า เลยหน้า
เดิมก็พลอยหายไปเสียด้วยหายไป... เรื่องอะไร?...เรื่อง
ดอกเบี้ย เป็นหนี้เป็นสินเข้า เพราะกู้เงินเขามาแต่งงาน
แพงๆ

วันก่อนเด็กที่มันเป็นญาติกันกับพระ มากกว่า
“ พฤษภาคมแต่งงานละครับ”

ก็ถามว่า “ต้องเลี้ยเงินเลี้ยทองเท่าไถล่ะ”

แกลตอบว่า “ต้องเลี้ยเงินค่าลินสดทองหมื่นเป็น
เงินสดหมื่นบาท ทองอีก ๕ บาท แล้วยังต้องเลี้ยงเข้าอีก

ลักษณะแห่งสังคมที่มีน้ำใจอย่างนี้แล้ว เอาเงินที่ไหนมา?"

เลยบอกว่า "ทำไมจึงทำบ้าๆอย่างนี้แล้ว เอาเงินที่ไหนมา?" เพราะรู้ว่ากระเปามันไม่มีสดังค์ "ต้องไปรีดไปไถญาติพี่น้องเขาอีก ญาติพี่น้องก็ลำบากอยู่แล้ว ก็จะแต่งกันเฉยๆ จดทะเบียนไม่ได้หรือ เจ้าสาวอยู่คนรายก แต่ว่าไปทำงานลงชื่า เจ้าป่าวก็อยู่โน่นแหลก แล้วทำไม่ได้แต่งงานกันเสียที่โน่นก็จะได้หมดเรื่องกันไป"

แก้ก็ว่า "ไม่ได้หรอเจ้าสาวเขามาเยือน เขายังต้องแต่งที่บ้านให้คนได้รู้ได้เห็นเป็นพยานว่าแต่งแล้ว"

เลยบอกว่า "พยานนั้นมันไม่สำคัญอะไรหรอ แต่งกันลักษปี เดียวพยานมันก็ออกมากองแหลก ไม่ต้องเดือดร้อนอะไรหรอ"

แต่ไม่ได้...ก็ความยึดถือนี้แหลก ความยึดถือในเรื่อง "ตัวภู ของภู" มันแรง เลยต้องให้มันใหญ่ สังคมมันเลยลำบาก เดือดร้อน เพราะเรื่องอย่างนี้แหลก คนไหนหน้าไม่ใหญ่ก็ต้องไปเพิ่มหน้าเข้า ไปพอกเข้าให้มันใหญ่

ที่นี่มันก็เดือดร้อนวุ่นวาย ปัญหามันมีมากอยู่เหมือนกัน ໄວ่เรื่องอย่างนี้นะ

ทุกข์จากความ ‘เจ็บ’

“พยาธิปี ทุกชา” ความเจ็บใช้ก็เป็นทุกชี
เรื่องนี้เห็นกันง่ายที่สุด เพราะว่าเราเคยเจ็บ
เคยใช้ เวลาป่วยแล้วมันก็เป็นทุกชี ปวดแข็งปวดขา ก็ให้
ทุกชี เวลาเดินก็ปวด เวลานั่งก็ปวด นอนก็ปวด แต่ว่า
เป็นทุกชีที่เบาหน่อย เพราะว่าค้อยพิจารณาเอาไว้ เวลา
ปวดก็ค้อยพิจารณา “เอ้า เอ็งจะปวดก็ปวดไปตามเรื่อง
ของเอ็ง” พิจารณาเสียมันก็ค่อยยังชัว

ที่นี่ถ้าคนไม่มีปัญญาพิจารณา มันก็เจ็บปวดมาก
ทุกชีมาก กายเป็นทุกชีแล้ว ใจก็ยังพลอยเป็นทุกชีไปด้วย
นี่แหลกความเกิดเป็นทุกชี ความแก่เป็นทุกชี ความเจ็บ
เป็นทุกชี ความตายเป็นทุกชี

ทุกข์จากความ ‘พลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รัก’

“ปะเยหิ วิปปะโยโคงุกุโซ” ความพลัดพรากจาก
ของรักของชอบใจเป็นทุกๆ

นี่เห็นง่าย...พวกราคงเคยมีนาพิกาใช้ ปากกา
รองเท้าของธรรมดามะ แต่ถ้าหายไปก็รู้สึกเป็นทุกๆ วัน
นั้นที่ศาลมีร้องเท้าหายไปรายหนึ่ง...ก็เกิดเป็นทุกๆ ละ
ไม่มีอะไรจะสามกลับบ้าน แล้ววันนั้นรถมันชนกันเสียด้วย
ต้องเดินไปขึ้นรถถึงโน่น กระจากก์แตกอยู่บนถนน เกรงมัน
จะบาดเท้านี้เป็นทุกๆ เป็นทุกๆ เรื่องอะไร? เรื่องรองเท้า
หาย นี่เป็นความทุกๆ ก็เกิดจากการพรางจากของรักของ
ชอบใจ รักมากก็ทุกๆ มาก รักน้อยก็ทุกๆ น้อย ไม่รักก็
ไม่ทุกๆ เลย หมายชี้เรื่องตาย ไม่มีใครไปทุกๆ กับมันหรอก
แต่ถ้าหมายตัวได้เราเลี้ยงมันด้วยใจเมตตา กรุณา สนใจ
กับมัน พอมันตายก็เป็นทุกๆ ละ

เพื่อนพระองค์หนึ่งที่วัดสามพระยา สมัยก่อนนั้น
เดินร้องให้ เลยถามว่า “เป็นโรคอะไร...ร้องให้ทำไม?”

๓๒ ชรรนบารนี ของ หลวงพ่อปัญญานันทะ

แกกอนว่า “แมวตาย”

อ้าว! ร้องให้เรื่องแมวตายก็ได้ เลยบอกว่า “แล้ว
แมวนะเกิดมาแล้ว มันไม่ต้องตายหรือหรือ?”

แกว่า “มันก็ตายหรอก แต่ว่ามันตายเร็วเกินไป
เอาข้าวให้มันกิน มันก็ไม่กิน แล้วมันก็ตาย”

ถามว่า “แล้วเอาไปไว้ไหนล่ะ?”

แกว่า “ยังอยู่”

จึงบอกว่า “อ้าว! เดียวก็เหม็นนะซี เอาไปฝังเลี้ย
ที่โคนโพธิ์ก็ได้ หรือจะนิมนต์พระมาบังสุกุลด้วยก็ได้”

แกกไม่เอาอีกกลัวเสียสตางค์ แต่ไปเสียดายว่า
แมวตาย ร้องให้ว่องห่มแมวตายยังขนาดนี้ ถ้าเมียตายคง
หนักเข็นไปอีก

แต่ว่าผู้ชายนี้ไม่ร้องกันหรอก บางคนดีใจเสียอีก
ว่าตายเสียเท็ดดี จะหาใหม่ เป็นเงินไป...นีก็กิเลส แต่ว่า
ความทุกข์ก็คงมีบ้าง เพราะคนเคยอยู่ด้วยกัน เคยรักกัน
ขอบกัน จากกันมันก็เกิดทุกข์เป็นธรรมชาติ พลัดพรากจาก

ของรักของขอบใจ มันก็เป็นทุกข์อย่างนั้นแหล่ะ วัตถุที่
เรารักหายไปเราก็เป็นทุกข์ ไม่อยลักษของไปนี่ก็เป็นทุกข์ล่ะ
คนในครอบครัวตาย พ่อตาย แม่ตาย เมียตาย เป็นทุกข์
ทั้งนั้น ไอ์ความทุกข์นี้เขียนอยู่กับความรัก รักมากก็ทุกข์มาก
รักน้อยก็ทุกข์น้อย พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสไว้ว่า

“ปิยะ เต ชายะโต โลโก, ปิยะ โต ชายะเต ภะยัง”

แปลว่า ความโกรเกิดจากความรัก กัยก็เกิด
จากความรัก คนเราถ้าไม่รักละก็ไม่ทุกข์หรอก

อันนี้เป็นความจริง ถ้าไม่รักละก็เฉยๆ บ้านของ
คนอื่น ถ้าเกิดไฟไหม้...เราก็เฉยๆ ไม่สนใจ ถ้าไฟไหม้บ้าน
เรา เรายกเป็นทุกข์ เป็นทุกข์เรื่องอะไร?... ก็ เพราะเรื่อง
ความยึดถือนี่แหล่ะ ว่าบ้านฉัน สุนัขของฉัน แมวของฉัน
รถยกของฉัน ถ้ารักคนอื่นชนกันเราก็คงไม่รู้สึกอะไรนัก
เกิดรถของเรานชนกันกับคนอื่นเข้าบ้างก็คงบ่นรำพึงรำพัน
ไปหลายวัน รถสายจากเรานบุบบูมีหมด นี่เป็นทุกข์ เพราะ
ว่าของรักเปลี่ยนสภาพไป...มันทำให้เกิดเป็นทุกข์อย่างนี้

๓๔ ธรรมบารมี ของ หลวงพ่อปัญญานันทะ

เพราะฉะนั้น พระท่านจึงสอนให้พิจารณาว่า
 เราจะต้องปลดพรางจากของรักของชอบใจเป็นธรรมชาติ
 เราหนีจากเรื่องนี้ไม่พ้น เพราะสิ่งทั้งหลายให้ไปสู่
 ความแตกตับตามธรรมชาติของมันเป็นธรรมชาติ เรา
 ต้องพิจารณาเรื่องนี้ไว้ล่วงหน้า การเตรียมตัวเตรียมใจไว้
 ล่วงหน้าก็พอแก้ไขเรื่องนี้ได้ ถ้าไม่ได้เตรียมตัวไว้เลยก็
 จะทุกข์มาก ท่านจึงสอนให้รู้ตัวไว้ ให้พิจารณาไว้บ่อยๆ
 ว่ามันเป็นอย่างนี้ มันต้องแตกต้องดับ ต้องสูญต้องเสีย
 ต้องจากเราไป ถึงมันไม่จากเรา เราก็จากมัน ต้องจาก
 กันแน่ ให้คิดอย่างนี้จะช่วยแก้ปัญหาได้

เรื่องความเจ็บไข้นิက์เหมือนกัน ยิ่งเราเป็นหม้อ
 ละก็เห็นมาก เห็นคนเจ็บมาเยอะ แต่บางทีตัวเจ็บเข้า
 บ้างก็เป็นทุกข์ เพราะไม่ได้เตรียมตัวไว้ ถ้าเราเตรียมตัว
 พิจารณา เห็นคนเจ็บป่วยมาหารากคิดว่า “เออ! ร่างกาย
 มนุษย์นี้มันเป็นของ gerade ของแตกง่าย มันเป็นของที่เกิด¹
 มาจากการผสมปัจจุบันแต่ง มีความเจ็บความไข้อายาก็จะ

เราจะต้องเป็นเข้าสักวันหนึ่ง แม้เป็นหมอก็หนีไม่พ้น
จะต้องเจ็บไข้เมื่อนกัน”

อย่างคุณหมาคนหนึ่งเป็นไข้เมื่อนกัน อาทมา
ไปเยี่ยมเขา พอเข้าไปถึงเขากรองให้ ไม่รู้ว่าเพราะอะไร...
ดีใจที่ไปเยี่ยม หรือว่าเสียใจที่เขาเองก็แย่เมื่อนกันก็
ไม่รู้ แต่ก็ไม่ได้ถามเรื่องนี้ พุดธรรมะให้ฟัง ก็หยุดร้องให้
พออาทมาลุกขึ้นจะลากลับ... เอาอีกแล้ว ร้องขึ้นมาอีก
นี่แสดงว่าเป็นทุกข์ เพราะจะต้องผลัดพรางจากอะไร
ต่อ อะไรหลายอย่างหลายประการ มีปัญหาเรื่องลูกเต้า
ก็ยังไม่เติบโต ยังไม่มีเหย้ามีเรือน ยังเป็นห่วงแม่เขาด้วย
ไปก่อน อันนี้เป็นความทุกข์

เน็มันต้องหมั่นพิจารณาไว้ว่า จะต้องเป็นอย่างนั้น
อย่างนี้ แล้วเรา ก็เตรียมตัว เตรียมเรื่องไว้ให้เรียบร้อย
ทรัพย์สินเงินทองควรจะให้แก่ใคร ถ้าลูกเต้ายังเล็กอยู่
ก็ต้องมีผู้จัดการ จะให้ใครเป็นก็จัดการเลี้ยให้เรียบร้อย
ทำพินัยกรรมไว้แล้วเรา ก็หมดกังวลใจ

เมื่อวานเช่นไปเยี่ยมผู้ป่วยคนหนึ่ง คนนี้แก่มีเงินมาก มีรถตั้ง ๗-๘ คัน แกรบกว่า “ยังไม่ได้จัดทำพินัยกรรม จะไปหาทนายมาทำหน่อย”

เลยบอกว่า “รับทำเสียนะโยม โรคหัวใจนี่จะไม่ได้หรอก กระทนนิดหน่อยมันก็วุบไป เพราะฉะนั้นรับทำเสีย ลูกหลานคนเดียวจะยุ่งกันทีหลัง” คนเรานะมักจะประมาท มัวนึกว่าพรุ่งนี้ก็ได้ มันจะไม่ถึงพรุ่งนี้นะซึ่งจะม่องเสียก่อน... ก็จะเดือดร้อน เราจึงควรจะคอยเดือนตนเอง พิจารณาไว้แก้ไขต่อไป

ทุกข์ทางใจ

“โสกะปริเทวะ” คือความโศก คือความแห้งใจ ใจเหี่ยวแห้ง มันแห้งเพราะอะไร?...

ความทุกข์นี้แหลมันแห้งไปหมด เหมือนกับน้ำในกระถางมันแห้ง เพราะความร้อน ไฟมันลุกอยู่ไม่ได้

เดินน้ำลงไปอีกมันก็แห้ง นี่เรียกว่า...โศกคือแห้งใจ รำไร รำพันคือปริเทware เพื่อบ่นออกมาก็อความคับแค้นใจด้วย ความทุกข์ที่เกิดขึ้นมากระบวนการอารมณ์ ที่เราไม่ชอบใจ เช่น อัญชลิคุณรักเกิดตายขึ้นมา ก็เกิดโศกเหี้ยแห้งใจ รำไร รำพัน..ทุกข์ทางใจเกิดขึ้น

ทุกข์ทางกายคือโรค ทุกข์ทางใจนั้นเกิดจากไป ติดพันยึดถือสิ่งนั้นลิ่งนี้ ภาษาทางพระเรียกว่า โภณัส

ถ้าว่า “ทุกข์” หมายถึง ทุกข์ทางกาย

“โภณัส” หมายถึง ทุกข์ใจ

ความสุขเฉยๆ หมายความว่า สุขกาย

ถ้า “โสมนัส” ก็หมายความว่า สุขใจ

เราจึงพูดกันว่า สุขกับโสมนัส ทุกข์กับโภณัส คือทุกข์ทั้งกายและใจ แต่จะทุกข์อะไรก็ตาม สรุปแล้ว ก็เกิดจาก “ความยึดถือ” นั้นเอง ถ้าวางได้มันก็ไม่เกิด ทุกข์ ไม่ว่าจะเป็นทุกข์ประจำตัว ทุกข์จรเข้า หรือทุกข์ เป็นเดลล์ค์ตาม

ในตอนท้ายคำสอนนั้นที่ว่า...

“สังขิตเดนະ ปัญจุปaganxñha ทุกชา” ว่ากัน
โดยย่นย่อ อุปทานชั้นธ์ เป็นตัวทุกช์

อุปทานชั้นธ์ นี้ก็คือการเข้าไปยึดถือชั้นธ์ว่า
เป็นตัวเป็นตน ชั้นธ์ ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร
วิญญาณ ที่เราสอดใส่ ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ
ความตาย ความรำไรรำพัน ความพลัดพรากจากของรัก^๑
ของชอบใจ ต้องการสิ่งใดไม่ได้สมหวัง อยู่ร่วมกับคนที่
ไม่ชอบใจก็เป็นทุกช์

ทั้งหมดนี้ก็คือไปยึดเอาชั้นธ์ ๕ เป็นตัวฉัน
ยึดถือ “รูป” เป็นตัวฉัน ยึดถือ “เวทนา” เป็นตัวฉัน
ยึดถือ “สัญญา” เป็นตัวฉัน ยึดถือ “สังขาร” เป็นตัวฉัน
“วิญญาณ” ก็เป็นตัวฉัน ถ้าพูดตามภาษาท่านเจ้าคุณ
พุทธทาสก็ว่า “ตัวกู ของกู” มีตัวกู ของกู....แล้วก็ทุกช์
ขึ้นมา ถ้าทำลาย “ตัวกู ของกู” เสียได้ มันก็หมดเรื่องกัน
ไป...ความทุกช์ไม่มี

กำหนดครูดึงความทุกข์ที่เกิด

ต่อไปคือควรกำหนดครูว่าทุกข์เกิดขึ้นและตั้งอยู่ในใจของเรานี้ เพราะอะไร?

อะไรเป็นสิ่งหล่อเลี้ยงความทุกข์ให้ลูกโพลงอยู่ในใจของเราทำอย่างไร จึงจะดับทุกข์ได้

ในเบื้องต้นนี้ให้รู้ว่าตัวเป็นทุกข์ก่อน บางคนไม่รู้ว่าตัวมีทุกข์ ให้หลงอยู่ในทุกข์นั้น และหาว่าทุกข์นั้นเป็นสุขไปเสียด้วย นี่เรียกว่า วิปลาสคลาดเคลื่อน เห็นทุกข์เป็นสุข เห็นดีเป็นชั่ว เห็นชั่วเป็นดี เห็นของไม่เที่ยงว่าเที่ยง เห็นความไม่ใช่ตัวตนเป็นตัวตนไป เข้าใจผิดไปเสียอย่างนี้ เรื่องมันจึงยุ่งกันใหญ่

เพราะฉะนั้นต้องกำหนดครูว่า ใจเราเวลานี้มีความทุกข์เกิดขึ้นอยู่ แล้วศึกษาต่อไปว่ามันมาจากที่ไหน จะไปอย่างไร จะแก้ไขความทุกข์นั้นโดยวิธีใดต่อไป อันเป็นทางที่จะช่วยให้พ้นจากความทุกข์ความเดือดร้อน

สมุทัย : เหตุที่ทำให้เกิดความทุกข์

ทุกข์เกิดได้ เพราะมีเหตุ คือ ‘สมุทัย’

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสอนผลก่อน แล้วจึงสอน
เหตุคือตัวทุกข์เป็นผล แล้วเมื่อเห็นตัวผลของมันแล้ว
ก็ทรงสอนตัวเหตุของมันต่อไป เหตุของความทุกข์ คือ^๑
“สมุทัย” สมุทัยนี้แปลว่า เกิดพร้อม ตั้งขึ้นพร้อมเป็น^๒
ตัวเหตุให้เกิดความทุกข์ขึ้นมา

ตัณหา...เป็นตัวเหตุให้เกิดทุกข์

สมุทัยมี ๓ ประการ เรียกว่าตัณหานั้นเอง ตัณหา
๓ อย่าง ตัณหาก็คือความอยาก อยากรغส์เรื่องอะไรต่างๆ
ที่นึกการอยากข้าวอยากน้ำนีเข้าไม่จัดว่าเป็น
ตัณหา แต่ถ้าจะกินให้มันอร่อย จะกินขนมจีบชาลาเปา
ที่ภัตตาคารนั้น ภัตตาคารนี้ นี่เป็นตัณหาขึ้นมา...เป็น
ความทุกข์ได้เหมือนกันถ้าไม่ได้กิน

ตัณหา ๓ ประการ

ที่ว่าตัณหามี ๓ ประการนั้น คือ

๑. การตัณหา คืออยาจจะมี

๒. ภาวะตัณหา คืออยาจจะเป็น เช่นอยาจจะเป็น

ผู้แทนฯ อยาจจะเป็นรัฐมนตรี

๓. วิภาวะตัณหา คืออยาจไม่มี อยาจไม่เป็น แต่ไม่ใช่ด้วยปัญญาอะไร เช่น คนผูกคอตาย โดยน้ำตาย นี้ด้วยตัณหานั่น คือวิภาวะตัณหา

วิภาวะตัณหาตัวนี้เกิด เพราะเบื้อง ไม่สมใจ ก็คิดว่าอยู่ไปทำไม่ แผ่นดินนี้มันเล็กเหลือเกิน เช่นว่าผู้ชายหนุ่มๆ ผู้หญิงสาวๆ รักกันนี่นะ ไม่สมใจแล้วจะจะอยู่ไปทำไม่ วิภาวะตัณหาเกิดขึ้นแล้วก็เลยมาตัวตาย กินยาตาย กระโดด น้ำตาย นี้คือตัณหาของมนุษย์คนหนึ่งในสามจำพวกของ ตัณหาที่กล่าวมา

แล้วก็เรื่องตัณหานี้เป็นเรื่องที่เรียกว่าไม่จบ เป็นเรื่องเพลิดเพลิน เป็นเรื่องสร้างภาพ สร้างชาติต่อไป

อาการของตัณหา มันทำให้เพลิดเพลินฝันไปตามอ่าน่าจะ
ตัณหา แล้วก็ไม่อิ่ม ได้ ๑ อย่างได้ ๒-๓-๔-๕-๖ เรื่อยไป เช่น
พากามคุณ ไม่รู้จักอิ่ม อย่างมี ๒-๓-๔ เรื่อยไป มีเงิน
มีทองแล้วก็ไม่อิ่ม...อย่างได้เรื่อยไป ก็เกิดความทุกข์ เพราะ
ความอยากรทไม่รู้จักอิ่มจักพอ แล้วก็สร้างภพ สร้างชาติ
คือคิดผันอยู่ในใจ...กลางคืนเป็นคืน กลางวันเป็นเวลา

กลางคืนเป็นคืน ก็หมายถึงว่า กรุนอยู่ด้วย
ความคิดนึกจนนอนไม่หลับก็เป็นโรคประสาท

กลางวันเป็นเวลา ก็ให้ว่าง่อนไปเลยที่เดียว เพื่อ
แสวงหาสิ่งที่ตัวต้องการ ถ้าไม่ได้ก็กลับใจ มีความทุกข์
ความเดือดร้อน

นี่แหล่ะตัณหาพาให้ว่างเดันไปอย่างนี้ ให้หลงใหล
มัวเมานะในเรื่องอะไรต่างๆ หลายประการ จนเป็นเหตุให้
มีความทุกข์ความเดือดร้อนต่างๆ ตัวตัณหานี่เป็นตัวจagger
สำคัญเรียกว่า เป็นตัวเหตุให้เกิดความทุกข์ขึ้นมาในใจ
ของเรา ความทุกข์เกิดจากตัณหา ๓ อย่างดังกล่าวมานี้

ที่นี่เราจะจัดการอย่างไรกับมัน?... ตอบได้ว่า
ต้องละตัดเหาอย่าให้มันเกิดขึ้น คนเราน้อยากไม่เข้าเรื่อง
อยู่บ่อยๆ ไม่ถึงเวลา ก็ไปอยากเข้า ไม่ถึงเวลา ก็ไปทำเข้า
ไม่ถึงเวลา ที่จะรู้ก็อยากจะรู้ เลยเกิดความทุกข์ขึ้น เพราะ
ความอยากโน่นอยากนี่

ส่วนที่ว่า... คนทำงานทำการนั้นเป็นตัดเหา
หรือไม่?... ถ้าทำอย่างเป็นทุกข์ มันก็มีตัดเหา ถ้าไม่ทุกข์
ก็ไม่มีตัดเหา เราทำงานด้วยความรู้เท่าทัน ทำด้วยความ
สบายนิ่ง ไม่มีความต้องการอะไรที่จะเกิดขึ้นจากงานนั้น
รุนแรงเกินไป เราทิ้งผลที่จะเกิดจากงานนั้นไว้กับเรื่อง
ของงาน สุดแล้วแต่ว่ามันจะเกิดอะไรขึ้น แต่เราทำงาน
หน้าที่ให้ทำอย่างนี้ก็ไม่เป็นทุกข์ แสร้งหาช้าของเงินทองนี่
พระท่านไม่ห้าม แต่ว่าอย่าแสร้งหาให้เป็นทุกข์ อย่าทำ
จนต้องเป็นทุกข์เดือดร้อน คนที่เป็นทุกข์เดือดร้อนนั่น
เพราะอยากรุนแรงในเรื่องเช่นนั้น ทำด้วยความอยาก
รุนแรง เมื่อไม่ได้สมใจ ก็เป็นทุกข์โภมัสรุนแรงเหมือนกัน

เช่นลงทุนการค้าจะได้กำไรสักแสน อย่างได้กำไรเต็มแก่...แต่ว่าทำไปแล้วไม่ได้ ได้เพียงลักษ้าห้าหมื่น ก็ไม่พอใจหัวฟัดหัวเหวี่ยง อย่างนี้เรียกว่าทุกข์ไม่เข้าเรื่อง เป็นความเขลาชนิดหนึ่งที่เกิดขึ้นในใจ แล้วก็ทำลายตนเองด้วยความทุกข์โดยไม่เข้าเรื่อง เพราะไม่มีปัญญาจะคิดว่า สิ่งทั้งหลายในโลกนี้ไม่มีอะไรที่จะได้เหมือนใจเสมอไปหรอก แม้ว่าจะมีแผนการอันวางไว้เรียบร้อยก็ตาม เพราะอะไร?... เพราะว่าสิ่งทั้งหลายมันเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา สภาพการณ์ ความเป็นอยู่ทั้งหลายของโลกนี้เป็นอนิจจังค์เปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา แล้วงานที่เราทำนั้นมันจะเที่ยงได้หรือ? มันก็ต้องเป็นไปตามเหตุการณ์ ตามสิ่งแวดล้อม ได้เท่าไหร่ก็ควรจะพอแล้ว ความสบายนี่ก็เกิดขึ้นได้ คือมันเกิดขึ้นตรงที่ว่า “พอแล้ว”

“อืดตัว “พอแล้ว” นี่แหล่ะ เป็นศิลปะของการครองชีวิต มันช่วยให้สบายนี่ แต่ถ้าเราฐานสึกว่ามันน้อยไป มันไม่สมใจ มันก็เป็นทุกข์ กินไม่ได้นอนไม่หลับ แล้วยังคิด

ละลายคนโน่นคนนี้ว่าเข้าจะคิดดูหมื่น เข้าจะเหียดหยาม
คิดนอกเรื่อง มากเรื่องซึ่งเป็นการสร้างความทุกข์ ความ
เดือดร้อนให้แก่ตนเองทั้งนั้น ทางแก่ในเรื่องนี้ก็คือว่า
พอยใจเท่าที่ได้

‘พอดี’ ศิลปแห่งการครองชีวิต

สมมติว่าเราทำนา ๒๐ ไร่ ตามปกติถ้าได้ข้าวตี
ทำดี ฝนดี เราก็จะต้องได้ข้าวไว้รีลະ ๘๐ ถัง ถ้าดินเช่นที่
เพชรบูรณ์ก็ได้ ๑๐๐ ถัง แต่หากภาคกลางนี้เห็นจะไม่ไหว
๑๐ ไร่ได้ ๘๐๐ ถัง นี่เรา尼กเอารายางนั้น แต่ถ้าพอถึงเวลา
เก็บเกี่ยวเข้าจริงๆ มันได้เพียง ๔๐๐ ถัง หรือ ๓๐๐ ถัง
ถ้าคนไม่มีปัญญาเป็นเครื่องปลอบโยนจิตใจก็เป็นทุกข์มาก
เป็นทุกข์รำทรมขึ้นเออาที่เดียว เพราะมันได้น้อยไป
คนที่มีปัญญา ก็จะบอกว่า “อือ...เท่านี้ก็ดีแล้ว ดีกว่ามันจะ
ไม่ได้เสียเลย จะขาดทุนมากกว่านี้ นี่ยังได้มาบ้าง เพราะ

ว่าฝนมันไม่อำนวย ศัตรุพิชมันก็มาก ผลที่ได้มันจึงมีเพียงเท่านี้ ได้เท่านี้ก็ดีแล้ว” แล้วเรา ก็ยิ่งรับต่อเหตุการณ์ เรา ก็ไม่เป็นทุกข์ใจมากเกินไป เพราะเรื่องอย่างนั้น

ในเรื่องอื่นๆ ก็เหมือนกัน เราตั้งความหวังไว้ ๑๐๐ ได้ ๗๐ ก็ควรจะพอใจ ได้ ๖๐ ก็ควรจะพอใจ พอยิ่ง ยังดีกว่าไม่ได้เสียเลย ความพอใจ อันนี้แหละเรียกว่า “สันโดษ” มันเป็นคลิปช่วยให้มีความสุขในจิตใจ ที่นี่คน เรายังเป็นทุกข์มีความเดือดร้อนใจอะไรต่างๆ นี่ เพราะว่า “ไม่รู้จักพอ” ในสิ่งที่เราได้ จึงควรรู้จักบังคับตัวเองเอาไว้ ให้ “รู้จักพอ” ในสิ่งที่มีที่ได้

ถ้าเราจะไปรถไฟ แต่ว่ารถไฟมันเสียกลางทาง ก็อย่าไปเที่ยวเดินเป็นชนิดติดจั่นอยู่บนรถ นั่งให้สบายๆ นึกว่าเป็นเรื่องธรรมชาติที่จะต้องเกิดขึ้น เพราะสิ่งทั้งหลาย มันไม่เที่ยง นี่เราคำพูดไปคิด มันไม่เที่ยง ไม่อยู่ในอำนาจ บังคับบัญชาของใครๆ มันอาจจะเกิดอะไรขึ้นเมื่อใดก็ได้ ให้คิดอย่างนี้แล้วจะสบายใจไม่ต้องเป็นทุกข์ เพราะรถซ้ำ

คนที่คุยก็ควรจะรู้ว่าคงมีเหตุจึงมาไม่ได้ ไม่ต้องเป็นทุกข์อะไรทั้งสองฝ่าย ถ้ารู้จักทำใจให้สบายแล้วเรื่องมันก็ไม่ยุ่ง ตัวตันหาที่จะพาใจให้วุ่นวายนั้นมันเบาไป เพราะว่าเราคุยกับคุณตัวเอง ไม่ให้เกิดความวุ่นวายในสิ่งเหล่านั้นมากเกินไป นี่คือวิธีแก้

อะไรเหมาะ อะไรควรอะไรไม่ควร การเศรษฐกิจแวดล้อม เราต้องพิจารณาเพื่อเอาเป็นเครื่องป้องโขน จิตใจให้คลายความยึดถือในเรื่องนั้นๆ ให้เบาบางลงไป อันนี้เป็นการคิดชอบเพื่อเป็นการแก้ตันหา...ต้องแก้กันอย่างนี้

อะไรที่ยังมาไม่ถึงก็อย่าไปนึกให้มันมากเกินไป เราเกิดทุกข์เพราะอะไร... เพราะ “ไม่พอใจ” ในสิ่งที่อยู่เฉพาะหน้า แต่จะไปเอาในสิ่งที่ยังมาไม่ถึง นี่ก็เป็นทุกข์ด้วย เมื่อนเข้าเขียนภาพไว้เป็นภาพลิงอยู่บนต้นไม้ ลิงนั้นกินผลไม้ในปากสองแก้มดูยังทีเดียว มือก็ถือไว้ ๒ ผล เท้าก็อีก ๒ ผล แล้วเขาก็เขียนให้ตามมองไปที่ซอก

ผลไม้อีก นี่เป็นภาพปริศนาธรรมที่เข้าเยือนไว้กเพื่อให้เห็นว่า เป็นทุกๆ เพราะเรื่องไม่พอใจในสิ่งที่ตั้นเมื่อย ยังจะแสวงหาต่อไป

การทำงานการนั่งเป็นหน้าที่ที่เราจะต้องทำ แต่ว่าทำอย่างไรมันจึงจะไม่ทุกข์นะ มันเป็นหน้าที่ที่เรา จะต้องคิดต่อไป ทำอย่างไรจึงจะไม่เป็นทุกข์ ทำอย่างไร จึงจะไม่เกิดไฟเผาใจ นี่เป็นปัญหาที่ควรคิดควรค้น ถ้าเรา ทำงานอยู่ด้วยการเผาตัวเองให้ร้อนอยู่ตลอดเวลาแล้ว เห็นจะไม่ได้ การ เพราะมีต้นหาก้อยแพดเผาให้เราอยู่ ด้วยความทุกข์ความเดือดร้อน

คนเป็นทาสของต้นหานี่มันเป็นทุกข์อยู่ตลอด เวลา แต่ว่าทำอย่างไรมันจึงจะไม่ทุกข์นะ มันเป็นหน้าที่ ที่เราจะต้องคิดต่อไป ทำอย่างไรจึงจะไม่เป็นทุกข์ ทำ อย่างไรจึงจะไม่เกิดไฟเผาใจ นี่เป็นปัญหาที่ควรคิดควรค้น ถ้าเราทำงานอยู่ด้วยการเผาตัวเองให้ร้อนอยู่ตลอดเวลา แล้ว...เห็นจะไม่ได้ การ เพราะมีต้นหาก้อยแพดเผาให้

เรารอยู่ด้วยความทุกข์ความเดือดร้อน คนเป็นทาสของต้นหนานี่เป็นทุกข์อยู่ตลอดเวลา แต่ว่าถ้าเป็นไหแก่ตัว เมื่อได้ก้มหดทุกข์เมื่อนั้น

ท่านพูดไว้ว่า “นัตถิ ต้นหาสะมา นที” แม่น้ำไม่เสมอตัวยังต้นหา คือแม่น้ำยังมีเต็ม แต่ว่าต้นหาไม่เต็ม มันพร่องอยู่ตลอดเวลา ก็เป็นเหตุให้เกิดความวุ่นวายทางด้านจิตใจ เช่น การต้นหา อยากจะมี อยากจะได้เรื่องกามนั้นแหละ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ไอ้ของในโลกมันก็มีอยู่ ๕ อย่างเท่านั้นแหละที่เราอยากได้ อยากได้ไม่รู้จักพอ ก็อยู่อย่างไม่เป็นสุข แม้จะมั่งมีเงินทองเท่าไร ก็ไม่เป็นสุข เพราะใจอยากได้อยู่เรื่อยไป สู้กระยะจากเข็ญใจก็ไม่ได้ เพราะว่าเข้าพอใจในสิ่งที่เขามีเข้าได้

พระราชาองค์หนึ่ง มีความทุกข์ความเดือดร้อนตลอดเวลา จึงถามอภิมหาตย์ว่า “ทำอย่างไร เราชະคลายความทุกข์ ความเดือดร้อนได้บ้าง?” อภิมหาตย์ก็ถูลตอบว่า “ได้พระเจ้าช้า พระองค์จะต้องออกจากพระราชวัง

เดินไปด้วยพระบาท แล้วไปเที่ยวหาคนที่เขาเป็นสุข พอ
พบคนที่เขาเป็นสุขก็เอาเลือคนที่เป็นสุขนั่นมา swap"

พระราชก็ออกเดินไป พบริครกทักเขาว่าเรื่อยไป
ว่า "เป็นไง สมายดีหรือ?" เขายตอบว่า "ແຍ...ກາມີ້ນອ່າງ
ນີ້ລຳບາກ ເລີຍກັນຢ່າຍ" ครrajกเป็นທຸກໆທັນນີ້ແລະ
ไม่มีຄຣມສຸຂສັກຄັນເດືອນ

เดินต่อไปฯก็เจอกັນໆທີ່ ຊຸດຕິໂນຍູໃນນາ້າງຖັນ
ໄມ້ມີເລື່ອໃສ พระราชกໍວອງຄາມວ່າ "เป็นไง?" ແກຕົວວ່າ
"ສນາຍດີ ເພີ້ນອູ້ກັບກັນໆນີ້ແລະ" พระราชພອພະຫຍ
ອຍາກຈະໄດ້ເລື່ອຂອງຄັນນີ້ໄປໃສ ຈະໄດ້ສຸຂບັງ ແຕ່ວ່າແກກ້
ໄມ້ມີເລື່ອຈະໃສ ມີຜ້າເຕີ່ຍວັນເວນິດເດືອນເທົ່ານີ້ ກໍລັຍໄດ້
ຄວາມຄົດວ່າ "ອ້ອ ໄວ້ຄວາມສຸຂນີ້ມັນອູ້ທີ່ຄວາມພອໃຈ ມັນ
ໄມ້ໄດ້ອູ້ທີ່ຄວາມອຍາກໄດ້ໄມ້ຮູ້ຈັກຈົບ" ບຸໂຮທິຕົນນີ້ສອນ
ธรົມແກ່ພຣະຣາໂຄຍວິທີໃຫ້ເຮັນເຈາອົງ ຄົ້ນຈະສອນ
ຕຽງກົດລຳບາກ...ຜູ້ໃຫຍ່ນີ້ພຸດຍາກກໍລັຍໃຫ້ປຶກໍາເຈາອົງ

ອົກເຮືອງທີ່ ເຊົາເລົ່າວ່າ ເຈົ້າຍພຣະອອງຄົນທີ່

อยู่วังเสวยพระกระยาหารไม่ได้ จึงเด็ดจไปหัวหินเพื่อไปเที่ยว ท่านก็ไปเจอตาแก่คุณหนึ่งนั่งกินข้าวอยู่กลางแจ้ง ข้างเกวียนน้อย แกพูดกินอย่างน่าอร่อย เหมือนอย่างที่เราเห็นกรรมกรเขากินกันนั้นแหล่ะ ไม่มีอะไรหรอง... น้ำพริกผักบุ้งที่เก็บเอาเฉพาะนั้นเอง

เจ้านายเห็นเข้าก็ถามว่า “แกกินข้าวได้จริงๆ กินยาอะไรนะ?” ตaculaคนนั้นก็บอกว่า “ยามี ยามี” แล้ว “ยานะมี ท่านอยากได้ไหมล่ะ?” เจ้านายพระองค์นั้น ก็ว่า “เออ...ฉันอยากได้ยากินข้าวได้” ชายคนนั้นจึงบอกว่า “เอาระรุ่งนี้ไปด้วยกัน เอาข้าวห่อไปด้วยนะ”

ท่านก็เอาข้าวใส่ปืนโตไป ตามแก่ก็ขึ้นขับเกวียนไปในป่า ไปเรื่อยๆ ๑๐ โมง ก็ไม่หยุด เที่ยงก็ไม่หยุด เหมือนคล้ายอยทีเดียว เจ้านายนั้นก็หิวเต็มแก่แล้ว พอด้วยเห็นว่าหิวแล้วก็หยุดเกวียนไว้ได้ต้นไม้ใกล้ธารน้ำหาน้อย แล้วก็กินข้าว แทน...กินอร่อย เจ้านายนั้นก็เลยกินให้ญี่ ข้าวทั้งปืนโตกินหมดเลย บอกว่า “อือ รสชาดตีมันดีนะ ข้าว

วันนี้” ตามากกับกว่า “รถชาติมันดีตรงที่หัวพะยะคะ” ก็เลยได้ความรู้ว่า ใจเรานี่แหละอยู่แต่ในวัง มีแต่นั่งกับนอน ไม่ทำอะไรจะไปหัวใจยังไง พอดีทางไกลเสียบ้าง เห็นใจให้คล้ายอยแล้วกิน พอหัวเข้าก้อร้อยไปเอง นั่นสนบาย ตรงนี้จึงได้พบความจริงว่ามันอยู่ตรงนี้เอง อันนี้เป็นตัวอย่าง คือชีวิตคนเราไม่มันต้อง “พอดี” เสียบ้าง “พอใจเท่าที่มีที่ได้” ใจความพอใจจะเป็นยอดสุขล่ะ

ความสุขที่แท้อยู่ที่ใจ

พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า “สันตุกะสี ประมัง ธนัง” ความสันโดษเป็นบริมทรัพย์ เป็นทรัพย์อย่างยิ่ง ที่นี่ คนเราจะจะอยู่ให้มันเป็นทุกชีวิตรึจะให้เป็นสุขดี?... ลองตั้งปัญหาตามตัวเราเอง เราเกิดตอบได้ว่า อยากอยู่อย่างเป็นสุข ที่นี่จะทำอย่างไรจึงจะเป็นสุข? ก็อยู่ที่ใจ... ไม่ใช่อยู่ที่สิ่งแวดล้อมข้างนอก ใจสิ่งแวดล้อม

ข้างนอกนั้นมันไม่ช่วยอะไรเราได้มากนักหรอก ถ้าเราไม่รู้จักหมุนจิตใจของเราให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ เรา ก็เป็นทุกๆเรื่อย เพราจะนั้นต้องทำใจอย่าให้ตกเป็น ทาสของความอยาก ให้เป็นไงแก่ตัวไว้ก็จะได้พ้นไปจาก ความทุกข์ได้พอสมควร

นิโรธ : ความดับทุกข์

“นิโรธ” หมายความว่าดับต้นเหาได้สิ้น ทุกข์ดับ ไปหมด ซึ่วานิโรธ “อยัง ทุกข่นิโรธ อริยสัจจัง ฯลฯ” หมายความว่า ดับต้นเหาได้ ทุกข์ก็ดับได้ ก็เป็นนิโรธ ซึ่ง เป็นตัวผลอันเกิดจากการปฏิบัติตามข้อปฏิบัติอีกอันหนึ่ง

ทุกข์เกิดจากเหตุคือ...ต้นเหา ที่นี่ต้นเหาดับได้ นิโรธมันก็เกิดขึ้นมา เป็นความดับทุกข์ นิโรธก็เหมือนกับ ว่าไฟดับลงไป ความร้อนหายไปความเย็นมันก็มีขึ้นเป็น ตัวผล เป็นความดับทุกข์ได้

มรรค : ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์

“มรรค” เราก็มาพูดข้อสุดท้ายว่า ตัณหาจะดับด้วยอะไร? ...อันนี้สำคัญ

ตัณหาจะดับได้ด้วยมรรคมีองค์ ๘ นี่เป็นทางแก้ไขความทุกข์ ทางไปสู่ความดับทุกข์นั่นแหล่ะ ทุกข์จะดับได้ก็ เพราะตัณหาดับ ตัณหาจะดับไปได้ก็ เพราะปฏิบัติตามมรรค มีองค์ ๘

มรรค มีองค์ ๘ ได้แก่ สัมมาทิฏฐิ ความเห็นชอบ, สัมมาสังกัดปะ ความคิดชอบ, สัมมาวาจา การพูดชอบ, สัมมาภัมมตนะ การกระทำการงานชอบ, สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีวิตชอบ, สัมมาวายามะ ความเพียรชอบ, สัมมาสติ ความระลึกชอบ, สัมมาสมารธ ความตั้งใจมั่นชอบ, รวมเป็นความชอบ ๘ ประการ

มรรค ๘ นี่น่ะ เรียกว่าเป็นทางสายกลาง เป็นทางเอก เป็นทางเดียวที่จะนำบุคคลไปสู่ความพ้นทุกข์ได้ เครื่องมือสำหรับขัดปัญหา

ขอให้เข้าใจว่ามรรค ๙ นั้น รวมตัวกันเข้าเป็น
หนึ่ง เป็นทางสายเดียวที่ประกอบด้วยสิ่งต่างๆ อย่าง
เข้าเรียกว่ามีองค์ คือหมายความว่ารวมกันเข้าเป็นอัน
เดียวนั้นแหล่ะแต่ว่ารวมกันเข้าด้วยของ ๙ อย่าง เหมือน
กับเชือก ๓ เกลียว เข้าเรียกว่าเชือกมีองค์ ๓ ถ้าเชือก
๙ เกลียว เข้าเรียกว่าเชือกมีองค์ ๙

ปัญญา ศีล สมารธ

“ทาง” นี้ก็เหมือนกันเรียกว่าทางมีองค์ ๙ องค์
อวัยะของทางนั้นมันประกอบด้วยเรื่อง ๙ เรื่อง มารวม
กันเข้าเป็นทางสายเดียวเข้าเรียก “มัคคสมังคี”

มัคคสมังคี...คือว่ามรรค ๙ อย่าง นี่มารวมกัน
เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จึงจะเป็นกำลังนำไปสู่ความ
พั้นทุกๆ ถ้าเราทำเพียงอันเดียวมันไม่พร้อมมั่นไปสู่ความ
พั้นทุกๆ ได้ แต่ก็ได้ประโยชน์ตามสมควรแหล่ะ ทว่าไม่มี

กำลังที่จะดันไปสู่ความพั่นทุกข์ ต้องพร้อมกันทั้ง ๙ รวมกันเป็นอันเดียว มีพร้อมกัน เกิดขึ้นพร้อมกัน

สัมมาทิปฏิ กับ สัมมาสังกัปปะ นี้เป็นตัวนำขอให้เข้าใจว่าในมรรคเมืองค์ ๙ นี้ เอาปัญญาขึ้นหน้าแล้วก็เอาศีลไว้ต่อ เอาสมาริไว้ต่อไป เป็นปัญญา ศีล สมาริ นี่ในรูปของการปฏิบัติ ท่านวางไว้ในรูปการปฏิบัติ ไม่ใช่รูปของทฤษฎี

รูปของการปฏิบัตินี้ต้องเริ่มต้นด้วยปัญญาคือ สัมมาทิปฏิ สัมมาสังกัปปะ แล้วต่อไปก็สัมมาวากา สัมมา กัมมัง怛ะ สัมมาอาชีวะนี้เป็นศีล สัมมาวายามะ สัมมา สติ สัมมาสมาริ นี้เป็นตัวสมาริ มรรคเมืองค์ ๙ นี่ก็คือ ปัญญา ศีล สมาริ หรือว่า ศีล สมาริ ปัญญา นั้นแหล่ แต่ว่าเรียงเอาปัญญาขึ้นหน้า

ที่เราเรียกที่อื่นนั่น เราว่า ศีล สมาริ ปัญญา นั้นเข้าเรียงโดยหลักทฤษฎี ไม่ใช่เรื่องการปฏิบัติ แต่ว่า จะทำการปฏิบัติกันจริงๆแล้วก็จะต้องเอาปัญญาขึ้นหน้า

เพราะว่าปัญญาที่เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเข้าใจถูก ไม่มีปัญญาแล้วก็เข้าหมด จะนั่นต้องเอาปัญญานำจะได้ทำให้ไม่ไขว้เขวไปทางอื่น ต้องเอาตัวสัมมาทิภูมิเป็นตัวนำ

สัมมาทิภูมิ หมายความว่า เห็นชอบ เห็นอะไร...เห็นแจ้งในอริยสัจ ๔ คือ ทุกชี สมุทัย นิโรธ มรรค นี้แหล่ะ เรียกว่า เห็นแจ้งในอริยสัจ ๔ คือการเห็นชอบ

คิดชอบ...คิดจะออกจากกาม คิดจะไม่พยาบาท ใคร คิดที่จะไม่เบียดเบียนใคร ไม่ทำให้ใครเดือดร้อน ในชีวิตของเรา

พุจาชوب...คือไม่พุดเท็จ ไม่พุคล่อเลี้ยด ไม่พุดคำหยาบ ไม่พุดเพ้อเจ้อ

ทำการงานชอบ...ก็คือ ไม่ฆ่า ไม่ลักขโมย และ ไม่ประพฤติผิดในกาม

เลี้ยงชีวิตชอบ...ก็คือ ทำมาหากายเลี้ยงชีพชนิดที่ไม่เบียดเบียนใคร ไม่ทำให้ใครเดือดร้อนเพราการเลี้ยงชีวิตของเรา

เพียรชอบ...ก็คือเพียรในที่ ๔ สถาน เพียรระวัง
ไม่ให้บ้าปเกิดขึ้นในสัมดาน เพียรลงทะเบียนที่เกิดขึ้นแล้วให้
หมดไป เพียรสร้างกุศลให้เกิดขึ้นในจิต เพียรรักษาภุศล
ที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เลื่อม เรียกว่าเพียรชอบ

ระลึกชอบ...คือเจริญสติปัฏฐาน ๔ ได้แก่มีสติ
ตามดุกาย...เวทนา...จิต...ธรรม

สมมาสมารย หรือตั้งใจมั่นชอบ...หมายความว่า
เจริญมาณ ๔ คือ ปฐมมาณ ทุติยมาณ ตติยมาณ และ
จตุตติมาณ

นี่มารคมารวมตัวกันเข้า เป็นมารคมีองค์ ๔
นำไปสู่ความพ้นทุกข์ได้

อริยสัจ ๔ กับชีวิตประจำวัน

นี่คือเรื่องของอริยสัจ ๔ ซึ่งเป็นหลักธรรมสำคัญ
ของพระธรรมในพุทธศาสนา

พระพุทธเจ้าของเรารู้ว่า “ตรัสรู้” คือตรัสรู้สิ่งนี้ ได้ค้นพบสิ่งนี้ รู้ว่า ทุกข์นี้เป็นลิ่งคุรุกำหนดรู้ สมุทัยเป็นลิ่งคุรุละ นิโรธคุรุทำให้เกิด มรรคคุรุทำให้เจริญทำให้มีชีน พระองค์ก็ได้ทำสมบูรณ์ในน้ำพระทัย จึงได้ทรงจากความทุกข์ด้วยประการทั้งปวงเป็นพระสัมมาสัมพุทธโคคือผู้รู้แจ้งด้วยพระองค์เอง เพราะว่ารู้ในเรื่องอริยสัจ ๔ ประการนี้

ที่นี่หลักอริยสัจ ๔ นี้นะ เราจะเอาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือไม่?... บอกได้ว่าควรเอาไปใช้ในชีวิตประจำวัน ใช้อย่างไร?... คือว่าเมื่อมีความทุกข์เกิดขึ้น เรายังรู้ว่าทุกข์เกิดขึ้นแล้ว ที่นี่เราจะต้องใช้หลักอริยสัจ ๔ ว่าทุกข์นี้เกิดจากอะไร ให้รู้เหตุของความทุกข์ เมื่อรู้เหตุของความทุกข์แล้วอยากให้ทุกข์นั้นเกิดขึ้นอีกใหม่ล่ะ?... ไม่อยากก็ต้องตัดเหตุคือเลิกจากสิ่งนั้น

การตัดเหตุนั้นก็เรียกว่าใช้มรรค ๔ แล้ว คือปัญญา เพราะพิจารณาเห็นว่า การกระทำอย่างนั้นเป็น

การสร้างความทุกข์ ความเดือดร้อน ให้กับตัวเอง...ไม่ดี
เราเก็บเลิกเสีย

ตัวอย่างเห็นง่ายๆว่าเราถูกตำรวจนับตัวไป การ
ถูกตำรวจนับนั้นมันเป็นทุกข์เกิดขึ้นแล้ว เราเก็บคิดว่าทำไม่
จึงถูกตำรวจนับ? อ้อ เราคิดเมื่อแล้วมาขับรถไปชน
เสาไฟฟ้าเข้าหักเป็นต้น จึงได้ถูกตำรวจนับ ที่ถูกตำรวจนับ
นั้นก็เพราะมาเหล้า เราคิดว่าสาเหตุอยู่ที่ดื่มเหล้า แล้ว
ก็มา ไปนั่งอยู่โรงพักก็จะต้องพิจารณาว่า เรื่องมันเป็น
มาอย่างไร เมื่อมันไม่ดีก็เก็บเลิกเสีย...อาจลำบากหน่อยก็
 เพราะเป็นของชอบ แต่ต้องใช้ปัญญาพิจารณาให้เห็น
 เป็นทุกข์เห็นเป็นโทษของการดื่มของมา ให้เห็นด้วยตัว
 ของเรางเอง แล้วก็เบื่อหน่ายในการที่จะดื่ม เมื่อเก็บเลิกเสีย¹
 ได้ก็จะพ้นจากความทุกข์ อันนี้เห็นได้ง่าย

ถ้าเราเป็นทุกข์ เพราะมีเพื่อนช้ำๆ ไอ้เพื่อนช้ำ
 มันมีแต่จะนำไปทางเลื่อม เรายังพิจารณาแล้วก็เห็นว่า
 ไอ้เรื่องนั้นมานำจากเรื่องอื่น สิ่งทั้งหลายในชีวิตเกี่ยว

เนื่องกันเป็นสายไปเรื่อยๆตามลำดับ เราต้องคลำโดยไปให้พบต้นต่อว่ามีเหตุมาจากอะไร เราต้องแก้ไขต้นเหตุของเรื่องนั้น

พระพุทธเจ้าตรัสว่า “สิ่งทึ้งหลายเกิดจากเหตุจะดับได้ก็เพราะดับเหตุ” เหตุมันยังอยู่ ผลมันก็ยังอยู่ เรื่องมันก็ไม่จบสิ้น เพราะฉะนั้นเราจะต้องดับที่เหตุสาวไปจนกระทั่งพบเหตุว่าอยู่ตรงนี้ แล้วก็ตัดมัน ตัดมันด้วยวิธีใด?...ใช้ปัญญา ปัญญาในองค์มรรคนั้นแหล่คิดตรองให้รอบคอบ พิจารณาให้เห็นว่ามันเป็นทุกข์เป็นโทสะอย่างไร แล้วเรา ก็เลิกมันเสีย เรื่องมันก็หมดไป

ในปัญหาอื่นๆก็เหมือนกัน ໄอิเรื่องความทุกข์นี้มันร้อยแปดละ...เยอะแยะ วันหนึ่งมันเกิดทุกข์ขึ้นหลายครั้งหลายหน ต้องพยายามที่จะเรียนรู้ว่าทุกข์นี้นี่เกิดขึ้นแก่เรา ตั้งอยู่ในใจของเรา เราควรจะคิดว่าทุกข์นี้มันร้อนหรือเย็น มันลงบหรือว่ามันวุ่นวาย มันทำประโยชน์ให้หรือว่าทำลายตัวเรา เรา ก็มองเห็นด้วยตาของเราง่าว่ามัน

ร้อนรุ่มอยู่ในใจ คิดไปหาสาเหตุของเรื่องเพื่อจะได้เข้าใจเรื่องตามความเป็นจริง

แก้ไขความทุกข์จากใจของตน

แต่ว่าการที่จะแก้ไขความทุกข์นั้น ต้องมีหลักคือรากฐานอันหนึ่ง อันนี้สำคัญสิ่งทั้งหลายเกิดจากภายในใจของเราง ภายนอกล้วนเป็นตัวประกอบเท่านั้น เนื้อแท้อยู่ในเรา อยู่ในใจของเรานี้แหละ อันนี้สำคัญจะเป็นเครื่องช่วยให้เราคิดค้นหาความทุกข์ในตัวเรา คนที่เขวอกอกไปนอกทาง คือไปนึกว่าสิ่งนั้นทำให้เป็นทุกข์ สิ่งนี้ทำให้เป็นทุกข์ สิ่งนั้นคลบบันดาล อันนี้ผิดหลักของพระพุทธศาสนา...ยุ่งละ ไม่มีทางแก้ไข ถ้าคิดอย่างนั้น เพราะเราไปจัดสิ่งภายนอกนี่จัดไม่ได้ เราไปจัดเขาไม่ได้ ทำเขาไม่ได้

เช่นว่าเป็นทุกข์ เพราะดวงไม่ดี นีมังก์แก้ไม่ได้

มันเกิดมาแล้ว เราจะถอยเข้าไปใหม่ก็ไม่ได้ เกิดแล้วนี่ จะแก้ได้ยังไง ดาวดวงนั้นโคร Karma ใกล้ดาวดวงนี้ แม้ กระทบกระเทือนมาถึงเราเชี่ยวนะ...มันไกลนัก เราจะไป ดึงดาวดวงนั้นออกมากหอน้อยก็ไม่ได้ จัดอะไรก็ไม่ได้ อันนี่ เรียกว่า “เขา” พระพุทธเจ้าไม่ให้เป็นไปอย่างนั้น แต่ให้มองที่ตัวเอง ค้นหาจากภายใน เรายังไงไร เราพลาดอะไร จึงได้เกิดอย่างนี้ขึ้น มันอยู่ในตัวทั้งนั้นแหละ

อย่างน้อยที่สุดความยืดถือไว้ผิด...มันก็อยู่ในตัวเรา ก็เรายield ไว้ผิดมันจึงเกิดความทุกข์ความเดือดร้อนขึ้นมา เมื่อรู้ว่าอะไรทั้งหมดเกิดจากภายในตัวเอง ก็แก้ที่ตัวเราซี อย่าไปแก้ที่อื่นแก้ที่ตัวเราโดยการค้นให้พบว่าอะไรเป็นเหตุของสิ่งนี้ ความคิดในเรื่องอะไรเป็นเหตุให้เกิดสิ่งนี้ขึ้น ค้นในตัวเราให้มันเจอ...พอเจอแล้วก็เลิกมันเสีย ให้ตอนเลิกนี่แหละ ใจแจ้งดี แล้วใจจะแจ้งพอไหมล่ะ?...คนเราที่เลิกอะไรไม่ได้นี่ เพราะว่าใจอ่อนยอมแพ้แก่กิเลส ไม่พยายามเอาชนะมันเสีย...เลยเลิกไม่ได้

คนที่เลียคนนี้ เพราะเหตุว่าจิตใจอ่อนแอก ไม่มีกำลังใจ ต้องหาเพื่อนที่เข้มแข็งอยู่บอกอยู่เดือน ให้กำลังใจ จึงจะสามารถตั้งตัวไปต่อสู้กับสิ่งร้ายได้ หรือยังสักนี่เอาไปใช้ได้ดังนี้ จึงจะเกิดประโยชน์แก่ตัวเรา ถ้าเราไม่ใช้แล้วมันก็ไม่ได้เรื่องอะไร อญญอย่างนั้นแหล่ะ ไม่มีทางก้าวหน้า จนปลักษณ์มเลน เขาเรียกว่าเป็นตอเป็นหลักของโลก พระพุทธเจ้าท่านว่าไว้ว่า เป็นหลักเป็นตอของโลก เป็นหลักตอนนี้คือจอมอยู่ในโลกตลอดเวลา ไม่สามารถจะพื้นเตัวขึ้นมาได้ เพราะไม่ได้พิจารณา ไม่ปรับปรุงตัวเอง ให้มันก้าวหน้าก็ถ้ายเป็นหลักตอกีดขวางโลกตลอดไป ไฉน ตอกีดนี่มันพอเอาออกໄไปได้ คนก็ต้นี่มันลำบากแท้ๆ...จึงต้องคิดหาหนทางแก้ไขปัญหาชีวิตของเราด้วยตัวเราเอง สิ่งทั้งหลายก็ค่อยดีขึ้นโดยลำดับ

ดังที่กล่าวมาก็พอสมควรแก่วela
ขอจบการแสดงปัญญาไว้แต่เพียงนี้

วิชีดับเพลิงทุกข์ได้โดยสิ้นเชิง

วิธีดับเพลิงทุกปีได้โดยสิ้นเชิง

ญาติโขมพุทธบริษัททั้งหลาย

ณ บัดนี้ถึงเวลาที่จะได้แสดงปาฐกถาธรรมะ
อันเป็นหลักคำสอนในงานพระพุทธศาสนาแล้ว ขอให้
ทุกท่านอยู่ในอาการสงบ แล้วตั้งอกตึ้งใจฟังด้วยดี เพื่อ
ให้ได้ประโยชน์อันเกิดจากการฟังตามสมควรแก่เวลา

หลักปฏิบัติเพื่อความดับเพลิงแห่งทุกปี

ปกติที่เรามาที่วัดชลประทานนี้ เมื่อมาถึงก็นั่งพัก
ลง มองก์เริ่มสวามนต์ สวามนต์เปลี่ยนที่เราราดกันอยู่นั่น
นับว่าให้ประโยชน์มาก เพราะได้รู้ความหมายของคำที่

เราสวด ไม่ใช่สวดไปอย่างชนิดนักแก้ว นกชุนทอง ที่ท่องภาษาคนได้ แต่เราสวดด้วยคำแปล คำแปลนี้เป็นภาษาที่ฟังรู้เรื่อง เข้าใจความหมาย เรา ก็จะได้อรรถความหมายที่เราได้รู้นั้นไปพิจารณา เพื่อจะได้สร้างสิ่งนั้นให้เกิดขึ้นในใจของเรา หรือเพื่อกำจัดปัดเป่าสิ่งที่ไม่ถูกต้องให้ออกไปจากจิตใจของเรา หลักการปฏิบัติธรรมนั้นก็มีอยู่๒ ประการ เรียกว่าละอย่างหนึ่ง เจริญอย่างหนึ่ง

๑. การละจากสิ่งที่ไม่ดีไม่งามในใจ

จะ คือละสิ่งที่มันไม่ถูกไม่ดีที่มีอยู่ในใจของเรา เพราะเราเหลือไป เราประมาทไป สิ่งนั้นจึงเกิดขึ้นมาจับอยู่ที่ใจ ทำให้เกิดความทุกข์ความเดือดร้อนใจ

อันนี้เราต้องละ ไม่ให้อยู่กับใจของเราต่อไป คล้ายกับสิ่งโสโตรกมาเป็นร่างกาย เมื่อเราเห็น เรา ก็ต้องชำระล้างทันที ฉันใด

สิ่งที่เป็นใจสำคัญกว่าเป็นร่างกาย ถ้าเราปล่อยไว้ก็จะไปกันใหญ่ ทำให้เราเสียผู้เสียคน เพราะฉะนั้นเมื่อรู้ว่ามีอะไรเป็นอยู่ที่ใจของเรา เราต้องรับขุดเกล้าเอาสิ่งนั้นออกไป ไม่ให้ประเป็น อยู่ที่ใจของเราเป็นอันขาด เราจึงต้องมีการชำระล้าง เรียกว่าการละ อันเป็นกิจที่ควรทำประการหนึ่ง

เจริญ : การทำจิตใจให้เจริญของงาน

อีกประการหนึ่ง ก็คือการทำให้เจริญของงาน ในด้านคุณภาพความดี เช่น เจริญด้วยศีล เจริญด้วยสมารถ เจริญด้านปัญญา หรือเจริญด้วยสติปัญญา ด้วยคุณธรรม ประเภทต่างๆ ที่เราควรสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในจิตใจ ของเรา เพื่อที่เราจะสามารถสร้างมันได้ บางที่เมื่อเราสร้างขึ้นแล้ว อาจจะล้มไปเสียก็ได้ เพราะฉะนั้นจึงต้องระมัดระวัง

คล้ายกับการปลูกต้นไม้ เมื่อได้อาfangลงไปในดินแล้ว ไม่ได้หมายความว่าหมัดภาระหน้าที่ เราจะต้องคอยรดน้ำพรุนดินใส่ปุ๋ย ดูไม่ให้ตัวหนอนมากัดเจาะต้น ใบทำให้เสียหาย ฉันใด ในเรื่องคุณธรรม คุณงามความดี ในตัวเรา呢 ก็เหมือนกัน เราจะต้องคอยทนทุก折磨รักษาไว้ให้คงทนอยู่ในจิตใจตลอดไป การกระทำอย่างนั้นเรียกว่า เป็นการเจริญคุณธรรมให้เกิดขึ้นในจิตใจของเรา

เครื่องมือที่ใช้ในการละ และทำให้เจริญ

การละเป็นเรื่องที่ต้องทำ การเจริญ ก็เป็นเรื่องที่ต้องทำ ทำความเพียรในการละ ทำความเพียรในการเจริญ อันนี้เป็นกิจเป็นหน้าที่ ที่จะต้องปฏิบัติอยู่ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นเรามาวัดก็เพื่อกิจอย่างนั้น

เครื่องมือสำหรับให้ละ เครื่องมือทำให้เจริญ ก็คือการศึกษา ให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ในข้อมูลระ

นั่นๆ เมื่อรู้แล้วเข้าใจแล้วเราก็นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของเราต่อไป สิ่งทึ้งหลายจะเป็นไปในทางที่ดีงามขึ้น ตามแนวทางที่ถูกที่ชอบตามคำสอนของพระพุทธเจ้า

ควรบูชาบุคคลที่ควรบูชา

คำสาดทุกบทกotonเป็นเรื่องที่น่าคิด และน่าพิจารณา เช่นว่าเราเริ่มต้น เราราดคำบูชาพระรัตนตรัย บูชานั้นก็หมายถึง การกราบไหว้การเคารพต่อสิ่งที่เรา นับถือ เรา_nับถือพระพุทธเจ้าในฐานะที่ทรงคันพบ พระธรรม เรายัง_nับถือพระธรรมในฐานะเป็นสิ่งที่พระ พุทธเจ้าทรงคันพบ และเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิต ของเรา เรา_nับถือพระอริยสัจธรรม สาม根ของพระผู้มีพระ ภาคเจ้า ผู้ได้ช่วยงานพระองค์ ช่วยสืบต่อพระพุทธศาสนา รักษาพระศาสนาให้เป็นประโยชน์ต่อโลกmajนกระทั้ง ถึงทุกวันนี้ เราก็บูชาสิ่งนั้น

การบูชาชนะเราทำด้วย ๒ อย่าง เรียกว่า บูชา
ด้วยอามิส ได้แก่ เอาดอกไม้ ธูปเทียน เครื่องสักการะไป
บูชา เมื่อนญาติโอมมาวัดที่ ก็เอาดอกไม้มา ความจริง
ก็ไม่ต้องเอามากมายอะไรหรอง ไม่ต้องลงทุนซื้อหา
มากมายเกี่ยวกับดอกไม้ เครื่องสักการะ เพราะว่ามันไม่
จำเป็นที่จะต้องใช้มากมายอย่างนั้น เอามาตามสมควร
เอามาประดับดูให้มันสวยงาม พระพุทธธูปไม่ต้องการ
ความสวยงามอะไร แต่ว่าเราดูแล้วมันสวยงามใจ
เช่นเรاجัดดอกไม้ใส่แจกันนี่แล้วก็ดูมันสวยงามใจ ถ้าไปดู
ไม่ชอบไรเป็นเครื่องประดับบูชา ก็รู้สึกว่ามันขาดอะไรไป
ก็เลยต้องเอามาประดับประดาตกแต่ง ให้ดูเป็นระเบียบ
เรียบร้อยพอสมควร และก็มีธูปมีเทียนสำหรับจุดสักการะ^๑
สิ่งเหล่านี้เรียกว่าเป็นอามิสบูชา...บูชาด้วยวัตถุสิ่งของ

การบูชาอีกอย่างหนึ่งนั้น เรียกว่า การบูชาด้วย
การปฏิบัติ บูชาด้วยการทำกาย ทำวาจา ทำใจของเรา
ให้ถูกให้ตรงตามหลักศีลธรรมคำสอนในทางพุทธศาสนา

เรียกว่าเป็นการบูชาด้วยการปฏิบัติ

การบูชาด้วยดอกไม้สูปเทียนเครื่องสักการะ กับบูชาด้วยการปฏิบัตินั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรง สรรเสริญการปฏิบัติบูชา ดังที่พระองค์ตรัสไว้ในสมัยที่ ใกล้จะปรินิพพาน คือเมื่อพระองค์ประชวรหนักนอนพัก ออยู่ที่ใต้ต้นสาละ ในสวนของพวkmลักษัตريย์ ที่เมือง กุลินรา ประชาชนรู้ว่าอดอกบัวบ้าง ดอกไม้นั้นดอกไม้ นีเท่าที่หาได้มากว่างบูชาพระองค์ พระผู้มีพระภาคทรงเห็น แล้ว ทรงบอกกับพระawanห์ว่า การบูชาด้วยดอกไม้ มากมายอย่างนี้ ยังไม่ซื่อว่าเป็นการบูชาที่แท้จริงต่อ ตามคติ ต้ององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แล้วพระองค์ตรัสว่า...

ภิกขุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาได เป็นผู้ ประพฤติธรรม สมควรแก่ธรรม ปฏิบัติชอบยิ่ง ปฏิบัติ ตามธรรมะอยู่ ผู้นั้นแหล่ได้ซื่อว่าสักการะเครื่องนับถือ บูชาตามคติด้วยการบูชาสูงสุด

การบูชาสูงสุดนั้น คือการบูชาด้วยการปฏิบัติด้วย
เอกสาร วาจา ใจ ของเรานี้ เป็นเครื่องบูชา ด้วยการ
ปฏิบัติกาย วาจา ใจ ให้ดีให้งาม ตามหลักคำสอนของ
พระผู้มีพระภาคเจ้า

เช่น เรายังขาดีลกซึ่ว่า เรายังด้วยการรักษา
ศีล ฝึกจิตให้เป็นสมารถก็เรียกว่าการบูชาด้วยการทำ
สมารถ คิดค้นให้เกิดปัญญา รู้จักสิ่งทั้งหลายตามสภาพ
ที่เป็นจริง และไม่หลงไม่มัวเมอยู่ในสิ่งเหล่านั้น มอง
สิ่งเหล่านั้นตามสภาพที่มันเป็นอยู่จริงๆ ก็เรียกว่าเป็นบูชา
ด้วยการปฏิบัติ

การบูชาด้วยการปฏิบัตินั้นแหลก ทำให้พระ
ศาสนาคงอยู่ในชีวิตของเราต่อไป ตัวพระศาสนา ก็คือตัว
การปฏิบัติ เมื่อเราปฏิบัติก็เรียกว่าเรามีศาสนา เรา มี
ธรรมะ เรา มีพระพุทธเจ้า มีพระธรรม มีพระลัษณะ อยู่
ในจิตใจของเรา ก็เท่ากับว่าเราช่วยสืบศาสนาไว้ จึงเชื่อ
ว่าเป็นการบูชาที่ถูกต้อง

อันนี้ขอให้ญาติโยมได้เข้าใจ จะได้ทำการบูชา
ถูกตามเรื่องตามราوات่อไป และในการบูชาเรามุ่งบูชาต่อ
พระผู้มีพระภาคเจ้า เราจึงได้กล่าวคำบูชาว่า

อะระหัง สัมมาสัมพุทธะ ภะคคava ก็แปลว่า
พระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นพระอรหันต์ ดับเพลิงกิเลสเพลิง
ทุกข์สั่นเชิง ตรัสรู้ขอบได้โดยพระองค์เอง

พุทธัง ภะคคันตัง อะภิวัฒนิ ข้าพเจ้าอภิວาท
พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้รู้ ผู้ดี ผู้เบิกบาน พระองค์นั้น

ทางเกิดแห่งเพลิงทุกข์

พระผู้มีพระภาคนั้น เป็นพระอรหันต์ เป็นผู้
บริสุทธิ์ เป็นผู้ตรัสรู้ขอบได้โดยพระองค์เอง เป็นผู้มีพระ^๑
ปัญญา เป็นผู้มีความกรุณาปราณีต่อชาวโลกทั้งหลาย
เราจึงได้กล่าวพระคุณแห่งสาม คือ ความกรุณา ปัญญา
บริสุทธิ์ เป็นสิ่งที่เรานึกถึง นึกถึง ๓ อย่างนั้น แล้วพระองค์

เป็นผู้ดับเพลิงกิเลสเพลิงทุกชั้นเชิง เพลิงกิเลสก็คือ
ความเร่าร้อน อันเกิดจากกิเลสประtegaต่างๆที่เกิดขึ้นใน
ใจของเรา

จิตใจที่เต็มไปด้วยกิเลส

กิเลส นั้นคือสิ่งที่ทำใจให้เครวะมอง ให้เร่าร้อน
ให้ผิดไปจากหน้าตาดั้งเดิม หน้าตาดั้งเดิมของใจนั้น คือ
ความสะอาด สงบ แล้วก็สว่างอยู่ด้วยความรู้แจ้งเห็นจริง
ในเรื่องนั้นๆ แต่ว่าเรามีกิเลสเกิดขึ้นมาจับ คล้ายกับ
ดวงจันทร์ที่มีแสงเวลากลางคืน แต่ถ้าเมฆมาบัง เราก็
ไม่เห็นแสงจันทร์นั้น หรือดวงอาทิตย์ที่ส่องแสงกลางวัน
ถ้ามีเมฆผนหนามาบัง แสงนั้นก็ส่องไม่ถึงชาวโลก เราพูด
ว่าอากาศครึ่มๆมีดعمالว่า ไม่เห็นแสงตะวัน เพราะเมฆ
หนามบังไว้ ฉันได

จิตใจของคนเราปก็เหมือนกัน เราไม่รู้ไม่เข้าใจ

เพราะว่าวิธีการที่เป็นอยู่ในสังคมของเราทั้งหลายนั้น สอนแต่เรื่องไม่ให้รู้เมื่อให้เข้าใจ สอนให้ยึดถือในเรื่องอะไรต่างๆให้หลงผิดในเรื่องอะไรต่างๆมาตั้งแต่เริ่มต้นของชีวิตให้ยึดถือในเรื่องเล็กๆน้อยๆ เช่นเด็กๆนี้ เราจะเห็นว่า แก่ยึดถือศักดิ์ศรีของเล่นว่าเป็นของตัว เด็กได้ศักดิ์ศรีตัวนั้น แล้วก็ต้องนำมาแขวนคอไว้ แขวนคอแล้วใครอย่าไปยุ่ง นะ แม้เขาไปวางก็อย่าไปจับไปตั้ง แล้วก็เขานึกว่าศักดิ์ศรี ของฉัน เครื่องเล่นของฉัน ไอันน์ของฉัน ไอ์ที่ยึดว่าเป็น ของฉันนั้นในครสันให้...ผู้ใหญ่เหละสอน ไอันน์ของหนูนะ ไอันน์ของหนูนะ อะไรก็ของหนู นี่สอนให้มีความเป็นเจ้าของ หลักการของเรามันเป็นอย่างนั้น คือสอนให้มี ความเป็นเจ้าของในสิ่งต่างๆ เด็กก็มีความยึดถือในสิ่งนั้น

โตรื่นก์สอนความยึดถือมากขึ้นไปอีก เช่นสอนให้ ยึดถือในเรื่องชาติ ในเรื่องประเทศ เรื่องภาษา เรื่อง วัฒนธรรม อะไรว่าเป็นของตัว นี่คือวิธีการ แล้วก็สอน ให้ไม่เอาใจไปชอบของคนอื่น ให้ชอบแต่ของตัวอะไร

ต่างๆ ล้วนแต่เป็นการสร้างปัญหาให้เกิดขึ้นแก่เด็ก ทำให้ นิ่งคิดในทางที่เรียกว่า เป็นตัวเป็นตนอยู่ตลอดเวลา จิตใจ จึงมีดมัว เร่าร้อน ด้วยอำนาจกิเลสประเททต่างๆ ที่เกิด ขึ้นในจิตใจ สุดแล้วแต่ผู้ใหญ่จะเพาะให้เกิดขึ้น

ถ้าเราเพาะในทางที่ปล่อยวาง เด็กก็รู้จักปล่อย รู้จักวาง ถ้าเราเพาะจิตใจให้ยึดมั่นถือมั่น ว่าอะไรเป็น ของตัว มันก็มีความยึดมั่นถือมั่น แล้วเขาก็จะเป็นทุกๆ เมื่อสิ่งนั้นสูญหายไป สิ่งนั้นแตกลายไป ก็จะร้องให้ ร้องห่ม ต้องหาตัวใหม่มาให้แทน ตัวใหม่ที่อาสามารถให้แทน ถ้าไม่เหมือนตัวเดิมก็ไม่ชอบใจ เขาจะต้องมีตัวอย่างนั้น ยึดตัวนั้นอยู่ตลอดเวลา

จริตที่มีอยู่โดยปกติในจิตใจของมนุษย์

อันนี้คือการพอกพูนความนิ่งคิดในทางความ เป็นตัวตนให้เกิดขึ้นแก่เด็กด้วยกันทั้งนั้น เด็กเหล่านั้นก็

ค่อยเจริญขึ้นด้วยความเห็นแก่ตัว ความยึดถือในสิ่งที่ตัวได้ไว้ แล้วก็เกิดการแข่งแย่งแข่งดิบกันในระหว่างสังคมมนุษย์ ระหว่างคนต่อคน ต่อครอบครัว ต่อวงศ์สกุล ต่อประเทศชาติ เรียกว่าปัญหามากมายก่ายกอง สร้างความทุกข์ความเดือดร้อนให้เกิดขึ้น เพราะเรื่องอย่างนั้นนี่เรียกว่ากิเลスマหุ่มห่อจิตใจ ปอยๆเข้ามันก็ชินกับสิ่งเหล่านั้น มีปกติเป็นคนอย่างนั้น เช่นบางคนมีปกติโลภ มีปกติชี้โกรธ ใจร้อนใจเร็ว มีปกติเป็นคนหลงมัวเมะ ในเรื่องอะไรต่างๆ เข้าจึงจัดจำแนกจิตของคนไว้ คือ คนเราที่ประพฤติปฏิบัติในเรื่องอะไรก็เป็นไปตามนิสัยนั้น หรือเป็นไปตามจิตที่มืออยู่โดยปกติ เช่น

ราคะจิต

พวกราคะจิต ชอบสวยชอบงาม ชอบตกแต่งเนื้อตัว เสื้อผ้า บ้านช่อง ที่ทำงานทุกสิ่งทุกอย่างสะอาด

มีระเบียบเรียบร้อย เป็นพวกที่มีราศžeจิตครอบกำจิตใจ
คนอย่างเน้นชอบสวยชอบงาม เข้าไปในบริเวณบ้าน บ้าน
ก็สะอาดมีระเบียบ บันเรือนก็สะอาด ข้าวของวางเป็นที่
ดูไม่เกะกะ แล้วก็ชอบซื้อสิ่งสวยงามมาประดับบ้าน มี
บ้านอยู่แล้วไม่พอ ต้องมีของอย่างนั้นของอย่างนี้ เอามา
ประดับให้เกิดความสวยงามมากยิ่งขึ้น อย่างนี้สอนนิสัย
ว่าเป็นพวกราศžeจิต...ราศžeจิตเป็นอย่างนั้น

โภเศจริต

พวกโภเศจริต เป็นพวกใจร้อนใจเร็ว หุนหัน
พลันแล่น ทำอะไรไรก็มักจะเอาแต่อารมณ์ ไม่ค่อยมีเหตุ
มีผล ลักษณะแสดงออกของคนประเท่านี้ก็คือ ไม่ค่อยจะ
มีระเบียบเท่าใด ทำอะไรง่ายๆ ถ้าไปดูบันเตีะทำงานแล้ว
ของเตีมเตีะเลย พะรุงพะรังไปหมด วางข้าวของไม่มี
ระเบียบเรียบร้อย ทำอะไรไรก็ทำทึ่งๆ ว้างๆ ได้อะไรมากก

โยนไว้ตรงนั้นไว้ตรงนี้ ไม่รู้จักเก็บจัดให้มันเป็นที่เป็นทาง
อย่างนั้นเป็นพวกโถะจะริด นี่พวกใจร้อนใจเร็ว คนใจร้อน
ใจเร็วนี้ จะทำอะไรให้เป็นระเบียบได้ยาก มักทำอะไร
ลวกๆ พอกลักแต่ว่าให้ผ่านพ้นไป การแต่งเนื้อแต่งตัวก็
ไม่ค่อยจะพิถีพิถันอะไรก็ได้ นี่คือพวกโถะจะริด

โມะจะริด

พวกโມะจะริด เป็นไปในทางที่เรียกว่า เป็น
คนที่เขื่องง่ายดายในเรื่องอะไรต่างๆ ไม่ค่อยมีความคิด
ไม่ค่อยมีปัญหาพวกโມะนี่ เช่นเขาให้อะไร บอกให้กรับ
เอาทั้งนั้น เชื่อทั้งนั้น บางคนก็เป็นคนชอบคิดชอบนึก
มากเกินไป ใช้เหตุผลมากจนไม่เข้าเรื่อง จะกินอาหาร
จะดื่มน้ำก็ลังเล จะไปซื้อะไรกินตรงไหนก็ลังเล...กลัว
วิตกกังวลจนถึงขนาดต้องล้างสตางค์ ใครมาซื้อข้าวของ
ไม่กล้าจับสตางค์วางแผนไว้ตรงนั้นแหล่ะ วางไว้แล้วก็ใช้

คนใช้ว่าເອາສຕາກີໄສກາລະມັງ ເອາໄປລ້າງດ້ວຍແພີບເລື່ຍ
ກ່ອນ ແລ້ວຈຶ່ງມາໃຫ້ຈັບໃຫ້ຕ້ອງໄດ້ ນີ້ພວກກລັວວິທກັງວລ
ມາກໄປ ເປັນຄົນເຈົ້າຄວາມຄິດນີ້ກີ່ ວຸ່ນວາຍ ມີປັ້ງຫາມາກ

ศรັກຮາຈົດ

ພວກສຽກຮາຈົດ ພວກນີ້ເຮົາວ່າເຊື່ອຂະໄວເຊື່ອງ່າຍ
ກະຕ່າຍ ๓ ຂາກີເຊື່ອ ຕັ້ນໄມ້ເອາປລາຍລົງອກຂຶ້ນໄດ້ກີເຊື່ອ
ສຸດແລ້ວແຕ່ໄຮນອກຂະໄວເຊື່ອທັນນັ້ນ ເຫັນລູກເອາໂຄນລົງ
ພອບອກເອາປລາຍລົງກີ່ຂຶ້ນວ່າຢ່າງນັ້ນ ກີເຊື່ອເໜືອນກັນ
ຂະນັ້ນຈຶ່ງຖຸກຫລອກຖຸກຕົ້ມງ່າຍໆ ພວກສຽກຮາຈົດນີ້ຖຸກຕົ້ມ
ໄດ້ງ່າຍ ເພຣະວ່າເຊື່ອງ່າຍ

ພຸກຮະຈົດ

ພວກພຸກຮະຈົດ ນີ້ເປັນພວກຄົນເຈົ້າປັ້ງໝາ ຊອນ

คิดอ่านในทางเหตุผล นั่งคิดนั่งตรงในเรื่องต่างๆ คนพากนี้รู้อะไรก็เข้า แต่ว่ารู้แล้วมั่นคง เพราะคิดมาก เหมือนพระสารีบุตร กว่าจะได้บรรลุสัมมาสัมโพธิญาณ เป็นพระอรหันต์เนี่นาน เพราะคิดมาก พึงอะไรก็ต้องเอามาคิดมาตรอง เป็นคนมีปัญญาและเอียดอ่อน ไม่เชื่อง่ายในเรื่องอะไรๆต่างๆ แต่พอได้รู้แล้วมั่นคง...เป็นอย่างนั้น

เรื่องอย่างนี้รู้ไว้ก็ดีเหมือนกัน เราจะได้ติดต่อกับคนได้ง่าย แล้วเราก็ติดต่อให้มันถูกกับนิสัยของคนเหล่านั้น มันก็เป็นเครื่องประกอบเหมือนกัน เพราะว่าทำให้เราติดต่อกับคนได้ง่าย ก็เรียกว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับจิตวิทยา เข้ากับคนด้วยอาศัยการศึกษานิสัยคน ตามหลักธรรมะในทางพระพุทธศาสนา

เหตุแห่งการเกิดของกิเลส

คนเราโดยปกตินั้น ถ้าว่ากันตามความจริงแล้ว

ไม่มีกิเลสอยู่ตลอดเวลา กิเลสมันเกิดเป็นครั้งคราว ไม่ได้เกิดอยู่ตลอดเวลาหารอก เราไม่ได้กรธอยู่ตลอดเวลา เราไม่ได้นั่งเกลียดคนอยู่ตลอดเวลา เราไม่ได้นั่งริษยาใครอยู่ตลอดเวลา ไม่ได้เกิดตลอดเวลาอย่างนั้น แต่มันเกิดเป็นครั้งคราว เมื่อมีสิ่งมากระทบอะไรมากระทบทำให้เกิดสะเทือนใจแล้วให้นึกถึงสิ่งนั้น กิเลสมันเกิดขึ้นมาอย่างนี้ เพราะมีสิ่งไปกระทบ

เหมือนน้ำที่อยู่ในโอง...มันใส สะอาด แต่ว่ามีตะกอนหนองอยู่กันโอง ถ้าเราไม่เอาไม่ไปกว่านเข้า ตะกอนมันก็ไม่loyขึ้นมา...น้ำก็ใสดี แต่ถ้าเราเอาไม่เอาอะไรไปกว่านเข้า ตะกอนมันก็ขึ้นมา น้ำนั้นก็สกปรก...ดีมไม่ได้

จิตดึงเดินนั้น สะอาด สว่าง สงบ

ใจคนเรานั้นก็มีสภาพอย่างนั้น ไม่มีอะไรมากระทบมันก็เฉย ไม่มีอะไร สงบ สะอาดอยู่ สงบอยู่

ปกติมันเป็นอย่างนั้น ธรรมชาติของจิตเป็นของสะอาด สงบอยู่โดยธรรมชาติ ไม่มีเรื่องอะไรเกิดขึ้นมันก็ไม่มีอะไร คล้ายกับแมงมุมตัวใหญ่ๆ เราไม่ค่อยเห็นในเมือง แมงมุม นั้นตัวใหญ่ ในป่ามีเยอะ...มันเขียวไกล บริเวณกว้างตั้ง ๒๐ เมตร ซึ่งกับตันไม่ตันนี้ไปตันโน้นมากมาย ซึ่งเป็น ตาย่ายรอบๆไปหมด แล้วมันมาเกาะอยู่ที่ตรงกลาง...เกาะ สงบนิ่ง ถ้าหากมีอะไรมากระเทือนในไนต์ร่องโน้น ไนนั้นมัน ก็กระเทือนมาถึงมัน มันก็วิ่งปรัดไปดูว่ามีอะไร ถ้ามีตัว แมลงมาติดมันก็จับ แล้วก็คุดกินเป็นอาหาร มันคุดกิน เนื้อใน..คราบทึ่งไว พอกินเสร็จแล้วก็ลับมานอนหมอบนิ่ง พอมีอะไรกระเทือนก็ปรัดไปดูเป็นอย่างนั้น เพราะมัน ชึ้งสายใยเป็นเรดาห์ไว้แล้ว

จิตคนเรา ก็เป็นอย่างนั้น สงบนิ่งอยู่ พอมีอะไร มากระแทก วิงไปที่ตา กระแทกหู ปรัดไปที่หู กระแทก จมูก ไปที่จมูก กระแทกลิ้น ไปที่ลิ้น กระแทกกาย ก็ไปที่ กาย ไปรับรู้ รับรู้ว่ารู้ป รับรู้ว่าเลียง รับรู้ก็ลิน รับรู้ส

รับรู้สิ่งที่มากระทำบว่างกายวิ่งปรัดไปอย่างนั้น แล้วนำเอาไปปรุงแต่งให้น่ารัก พอรับแล้วก...อ้อ! น่ารัก ขอบอก ขอบใจ...เกิดราคะ เรียกว่าเกิดความพอใจ เรียกว่าเกิด ราคะหรือว่าเกิดตัณหา ความอยากมือยากได้ขึ้นมา ถ้า สิ่งนั้นเป็นที่น่าพอใจ เกิดโถสร...ใจร้อนขึ้นมา ไม่ขอบ เกิดความโกรธ ความเกลียด ความพยาบาท เกิดความ ไม่อยากจะมีสิ่งนั้น ก็เป็นตัณหาประเททหนึ่งเหมือนกัน เพราะไม่ขอบใจ

อันนี้เราจะจะต้องศึกษาจากตัวเราเอง ว่าเวลาเราเห็นอะไร ได้ยินอะไร ได้กลิ่นอะไร ได้รสอาหารประเททใด มีอะไรมาถูกตัวเรา แล้วเรารู้สึกอย่างไร เราต้องค่อย สังเกต แล้วความรู้สึกนั้น ถ้าเราไม่มีสติค่อยกำหนดมัน จะมากขึ้น เช่นจะเกลียดนานๆ จะโกรธนานๆ ขอบนานๆ อยากจะได้ สิ่งนั้นผ่านไปแล้วก็อยากจะได้ ยังเอามาผัน เอามาคิดถึงเรื่องนั้น นานั่นคิดนั่นผันอยู่คนเดียว มีอาการ เหม่อๆ ลอยๆ

เราจะเห็นได้ เด็กๆรุ่นๆ วัยรุ่น ให้สังเกตເຕະ
ถ้ามันนั่งเหมือนอยู่ มันเป็นโรคแล้ว...มันเป็นโรค
ผันหวาน ผันไม่หวานก็มีเหมือนกัน มันผันแล้วมันนั่ง
คิดถึงโครงสร้างหนึ่ง นั่งคิดนั่งนึกไปอยู่คนเดียว เห็นรูป
ลอยมาเฉพาะหน้า แล้วก็นั่งคิดอยู่ ถ้ามีโทรศัพท์ก็เรียก
ว่า พูดแบบมาราธอน โทร.อยู่นั่นแหละมันเป็นโรคแล้ว
กิเลสมันครอบงำจิตใจ ต้องโทรศัพท์ ต้องไปคุยกับด้วย นี่
มันมีอาการเกิดขึ้นในใจ คือ...ความพอใจนั่นเอง ไม่ใช่
อะไร พอใจอยากมี อยากได้

และเมื่อความพอใจ อยากมีอย่างได้เกิดมีขึ้น
อย่างนั้น เมื่อสิ่งนั้น slavery ไป ห่างไป หรือว่าไม่ยินดีแล้ว
ฉันไม่อยากจะพูดกับเธอแล้ว ที่นี่แหลมนั่งซึม ใจน้อย
น้อยใจตัวเอง หาว่าเราเป็นคนอาภัพอัน华善 ไม่มี
ครายดีด้วย หงุดหงิดงุ่นง่าน ถ้าเป็นนักศึกษา ก..ต่าง
โยนแล้ว ไม่อ่านหนังสือแล้ว ครูพูดไม่ได้ยินแล้ว หูอื้อ
ตาลาย จิตใจปั่นป่วน มันเป็นโรค โรคกิเลสเกิดขึ้นในใจ

การระวังรักษาจิตใจ

ถ้าเราไม่สังเกต ไม่รับรักษา มันจะไปกันใหญ่ฟุ่งเพื่อไป แล้วที่นั่นกกลุ่มหนักเข้า ไม่รู้จะแก้อย่างไร คนมันไม่เคยมาวัด ไม่ฟังธรรม ก็นึกถึงภาพยานตร์ หนังสือ อ่านเล่น พระเอกกลุ่มใจ...ไปดีมเหล้า นางเอกกลุ่มใจ ก็ ดีมเหล้าเหมือนกัน แล้วก็ร้องให้ ‘หมอนอาบโซกไปด้วยน้ำตา น้ำตาที่เมอหลังออกมากในยามราตรี’ เข้าเยียนไว้ ในเรื่องอ่านเล่นอย่างนั้นแหล่ะ เด็กมันอ่านแล้วก...อ้อ ถ้าเป็นทุกๆแล้วเขาร้องให้ แล้วก็ร้อง...กอดหมอนร้องให้ แล้วถ้าเป็นทุกคนนี่เขาไปดีมเหล้า...ไปชื้อเหล้ามาหั่นกิน กินคนเดียว กินจนกระทั้งเมาหลับคาตี๊ไป เวลาเมามันก็ลืมความทุกข์ไปชั่วคราว พอยาイメาแล้วมันก็ทุกข์ ต่อไป เลยตีมต่อไปเลยกล้ายเป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง เสียผู้เสียคนไปตามๆกัน หรือว่าบางที่ไปพบเพื่อแนแพล อ้อ... กลุ่มใจเรอะ เอาไอนีลักษบอง สอนให้สูบกัญชา พอสูบ กัญชา ก็นั่งยิ่มอยู่กับใบไ斐 เห็นลมพัดใบไม้ก็ยิ่ม ยิ่มอยู่

คนเดียว มันไม่ใช่ยิ่มด้วยความสุขอะไรหรอก มันยิ่มด้วยความบ้ากัญชา เลยเลี้ยงผู้เสียคนไป

เรื่องอย่างนี้ต้องระวังเหมือนกัน กิเลสนี่ถ้ามันเกิดแล้วเราไม่รู้...ไม่รู้จักมัน ไม่รู้โทษของมัน เราเก็บไม่ได้คิดแก้ไข เมื่อไม่คิดแก้ไขตัวก็ตกอยู่ในกองกิเลส เป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ความเดือดร้อน ให้สังเกตตัวเราบางครั้งบางคราวนั้นใจลอยไป loyไปคิดถึงเรื่องอะไรก็ไม่รู้ ฟังไปในเรื่องนั้นเรื่องนี้ เรื่องเก่าๆแก่ๆอา漫นั่งคิดนั่งผัน ทอดถอนใจนั่นเป็นทุกข์ นี่ไม่ใช่เรื่องที่ควรจะเอามาคิด สิ่งใดที่มันthonกำลังกาย กำลังใจ ทำให้เสียกำลังเสียสมอง เราจะไปคิดทำไม เราคิดด้วยปัญญาด้วยอะไรต่างๆเสียดีกว่า

กิเลสมันเกิดอย่างนี้ เราจึงต้องระวัง ตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นได้รส กายได้ถูกต้องอะไรต้องระมัดระวัง อย่าให้เกิดยินดีในร้าย ให้เพียงแต่ว่ามันมาแล้วก็ผ่านไปเฉยๆ อย่ายินดีกับมัน อย่ายินร้ายกับมัน

เหมือนเรายืนอยู่ข้างถนน รถผ่านไปผ่านมา มันไม่ใช่รถ
ของเราสักคันหนึ่ง เราจะไปยินดีมันก็ไม่ได้ จะไปยินร้าย
มันก็ไม่ได้ เราเพียงแต่ยืนดูมันเฉยๆ ดูรู้ว่า อ้อ...มันผ่าน
มาผ่านไป เราย่าไปเดินตัดหน้ากระซิบ มันจะบดร่าง
ของเราแหลกไป รู้อย่างนั้นมันก็ไม่เป็นอันตรายแก่ตัวเรา
... เพราะเรารู้เท่าทัน

เพลิงทุกชั้น เพลิงกิเลส

แต่คนเราไม่ค่อยจะได้คิด เพราะไม่ได้ศึกษา
ธรรมะ ไม่รู้เรื่องทางเกิดของกิเลส ไม่รู้เหตุของมัน แล้ว
ไม่รู้ว่าโทษของมันเป็นอย่างไร ไม่รู้วิธีการที่จะแก้ไขก็เอ
ตัวไม่รอด คนที่เคยบวชอยู่วัด เรียนหนังสือ รู้ธรรมะมา
นานๆ เขากลับไปอยู่ในโลก เขารอปลงพ้องวัง คือเอ
ธรรมะไปใช้ พอมีอะไรเกิดขึ้นก็ปลงได้วางได้ ไม่เป็นทุกชั้น
มากเกินไป ญาติโยมที่มาวัดบ่อยๆ นี่ ก็ได้ประโยชน์อยู่

เหมือนกัน คือมีอะไรเกิดขึ้นก็พอปลงพ่อวางแผนไม่รุ่นราวยใจ
ไม่เดือดร้อนใจ ไม่สร้างปัญหาอะไรให้กับตัวเองมาก
เกินไป นี่ก็ผลที่เราได้จากการศึกษา จากการพิจารณา
สิ่งเหล่านั้น

กิเลสเมื่อเกิดขึ้นในใจแล้วมันร้อนทึ้งนั้น ไม่ว่า
ประเภทใด...ความโลภก็ร้อน ความโกรธก็ร้อน ความหลง
ก็ร้อน ความริษยา ก็ร้อน มาแน่ถือตัวแข่งดีทุกประเภท
ซึ่งมีซื่อมากมายก่ายกองนั้น มันก็อยู่ในประเภทไฟกิเลส
ทึ้งนั้น ไฟกิเลสนี้มันใหม่ให้ใจร้อน ให้กระวนกระวาย แล้ว
ก็ทำให้ร่างกายเหี่ยวยัง

ไฟถ้ามันเพามากมันแห้งนะ เมื่อไหร่ที่เรา
เอาเข้าบ้านในเตา...น้ำมันออกหมด ไม่มีก็แห้งสนิทแล้วก็
เบาด้วย ร่างกายนี้ถ้าถูกไฟกิเลสเผาไหม้บ่อยๆ มันก็จะ
ชูบชีดลงไป ผอมลงไป อาการเปลี่ยนแปลงไปในทาง
ร่างกาย เพราะจิตใจถูกเผาไหม้ด้วยอำนาจกิเลส คือ
รากะ โภสະ โมหะ

พระพุทธเจ้าเรียกว่า เป็นไฟ ๓ กอง ที่เผาให้มี
อยู่ตลอดเวลา ที่มันเผาให้มี เพราะว่าเราให้เชือกับมัน
เชื่อนั้นก็คือ...สิ่งที่มากระทำรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส
ที่มากระทำตัวเรา เรียกว่าเป็นเชือไฟ เป็นหัวมันอักเสบ
อย่างดีที่เข้ามาในร่างกาย แล้วก็ทำให้เกิดการเผาทางใจ
ให้ร้อน

ที่นี่เราร้อนแล้วก็เกิดความทุกข์ เพราะฉะนั้น
เพลิงกิเลสกับเพลิงทุกข์นี้มันเกี่ยวข้องกัน เพราะมีเพลิง
กิเลส จึงได้เกิดเพลิงทุกข์ขึ้นมา ถ้าไม่มีเพลิงกิเลส เพลิง
ทุกข์มันก็จะไม่เกิด เมื่ອันไฟกับควนมีมันของคู่กัน มีไฟ
มันก็มีควน ไม่ว่ามีไฟอะไร มันก็มีควนทั้งนั้น มีความร้อน
แล้วก็มีควน เผาให้มีเป็นควนขึ้นไป เราสูดเข้าไปแล้วก็
เป็นพิษแก่ร่างกาย ความร้อนของกิเลสก็ทำให้เกิดความ
ร้อนเป็นทุกข์ ทุกข์นี้ก็เป็นของร้อนเหมือนกัน...ร้อนขึ้น
ในใจ

เราสังเกตตัวเรา ว่าเวลาเรามีความทุกข์นี้ มัน

ร้อนใจ ไม่สบายใจ มีความกระวนกระวาย ร่างกายก็ผิดปกติ กินอาหารก็ไม่ได้ อาหารไม่ย่อย ระบบขับถ่ายก็ไม่ดี นอนก็ไม่หลับ...มันเปลี่ยนไปหมด เปลี่ยนไป เพราะว่าเราเป็นทุกๆ ทุกๆ เพราะอะไร เพราะกิเลสมันเกิดขึ้นในใจ แล้วมันก็ลูกโป่งๆ แพ้ใหม่ใจเรา เรา ก็นั่งเป็นทุกๆ ออยด้วยสิ่งเหล่านั้น นี่คือเพลิงร้าย เรียกว่าเพลิงกิเลส เพลิงทุกๆ

ดับเพลิงกิเลสเพลิงทุกข์โดยสันเชิง

พระพุทธเจ้าของเรางั้งหลายนั้น พระองค์ดับหมดแล้ว นี่เรียกว่าเป็นพุทธะ หรือสัมมาสัมพุทธะ หรือว่าพระอรหันต์หรือว่าพระตถาคต อะไรก็ตามใจ...ซื่อมาก เป็นซื่อที่มีความหมายทั้งนั้น ท่านดับเพลิงกิเลสเพลิงทุกๆ สันเชิง เมื่อท่านดับเพลิงกิเลสเพลิงทุกๆ สันเชิง พระทัยของพระองค์ก็สงบเย็น...เย็นอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะมีอะไร

เกิดขึ้น น้ำพระทัยของพระองค์ก็สูงบานอยู่ตลอดเวลา ในบุคคลที่น่ารักเช่นพระราหุล คนนำเกลียดเช่นพระเทวทัตหรือพระองค์คุลีมาล...น้ำพระทัยของพระองค์มีให้เหมือนกัน พระองค์มีน้ำพระทัยเสมอ กัน ในพระเทวทัตซึ่งเป็นภิกษุใจพาล จะทำร้ายพระองค์อยู่ตลอดเวลา ในองคุลีมาล Jorge ซึ่งมีคนมาก ข้างธนบาลที่เทวทัตได้ปล่อยให้ไปแหงพระพุทธเจ้า แล้วกับพระราหุลซึ่งเป็นพระอรสาวงพระองค์ก่อนเป็นพระพุทธเจ้าเหมือนกัน ๕ อย่างนี้เห็นเหมือนกัน ไม่แตกต่างกัน

จิตใจของพระอริยเจ้า

จิตใจของพระอริยเจ้า ที่เรียกว่าเป็นพระอรหันต์ นั้น ท่านมองอะไรเท่ากันหมด เหมือนกันหมด คือมองไปแล้วเห็นเป็นอันเดียวกัน เห็นเป็นอันเดียวกันในแห่งว่า มันไม่เที่ยงเหมือนกัน เป็นทุกข์เหมือนกัน เป็นอนัตตา

เหมือนกัน ไม่มีที่เรียกว่าเป็นเนื้อเป็นตัว เป็นสาระ เป็นแก่นเป็นสาร... ท่านมองเห็นอย่างนั้น เมื่อเห็นอย่างนั้น ความรักก็ไม่มี ความซังก์ไม่มี ความอยากได้คร่ำในสิ่งเหล่านั้นมันก็ไม่มี ไม่มีอะไร... เพียงลักษณะตัวว่าเห็น ลักษณะตัวได้กลิ่นได้รส ไม่มีอะไรเกิดขึ้นมากไปกว่านั้น อันนี้คือหัวใจ ของพระอริยเจ้าทั้งหลาย ซึ่งหมดเพลิงกิเลสเพลิงทุกชีวีสันเชิง

หมดเพลิงกิเลสเพลิงทุกชีวะอะไร? เพราะได้ตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง ตรัสรู้ในเรื่องอะไร ตรัสรู้ในเรื่องต่างๆ ที่เรียกว่า ความทุกชีวะ เหตุให้เกิดทุกชีวะ ความดับทุกชีวะ ข้อปฏิบัติให้ถึงชีวะความดับทุกชีวะ หรือพูดสั้นๆ ว่า รู้ในเรื่องความทุกชีวะ และการดับทุกชีวะได้ เมื่อพระองค์รู้ในสิ่งเหล่านี้ เพลิงมันก็วูบหายไป... ดับไปเลย ไม่มีอะไรที่มันจะลูกโป่งขึ้นมาเผาไหม้พระองค์อีกต่อไป เราจึงเรียกว่า ดับเพลิงกิเลส เพลิงทุกชีวี สันเชิง ตรัสรู้ขอบได้ด้วยพระองค์เอง...

คำว่าตรัสรูนี้ ขอให้เข้าใจไว้ให้ดี ไม่ใช่ว่ามีใครมาทำให้พระองค์รู้ หรือว่าด้วยบันดาลให้รู้ พระพุทธศาสนาที่ไม่เหมือนกับศาสนาอื่นๆ ไม่เหมือนกับศาสนาอื่นๆ ซึ่งมาสอนโลกแล้วก็อ้างว่าสิ่งที่มาสอนนี้ได้มาจากการเทพเจ้าบนสรวงสวรรค์ คือพระผู้เป็นเจ้าที่เรียกในภาษาไทย ผู้รังเขารெยิก ก็อด เป็นผู้ด้วยบันดาลมาบอกมาให้รู้ให้เข้าใจแล้วกันนำไปสอน นั่นเป็นพวกรหินบือ ศาสนาที่มีพระผู้เป็นเจ้า เช่นศาสนาพราหมณ์ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลามอะไรต่างๆ...เข้าเข้าใจอย่างนั้น

แต่ว่าในทางพุทธศาสนาของเรานั้น ไม่มีสิ่งเหล่านั้น ไม่มีสิ่งนั้น อะไรที่พระองค์ได้ทรงค้นพบนี่ ทรงค้นพบด้วยความเพียร ด้วยความตั้งใจมั่น ด้วยความอดทน ด้วยการทำจริง ด้วยปัญญาของพระองค์แท้ๆ พระองค์จึงกล่าวกับใครๆว่า เรายังเป็นสัญญาณ ผู้รู้เองในโลก ไม่มีใครมาเป็นครูเป็นอาจารย์ มาบอกมาสอน เรียกว่า ตัดปัญหาอำนาจเบื้องบนไปหมด ไม่มีอำนาจอะไรจะมา

ช่วยใครให้เป็นอะไรปฏิเสธสิ่งนั้น ก็เป็นการรับรองว่า คนนี้มีความสามารถในตัวที่จะเรียน ที่จะรู้ ที่จะเข้าใจ ในเรื่องอะไรต่างๆได้ โดยไม่ต้องอาศัยอำนาจศักดิ์สิทธิ์ พระพุทธศาสนา เรายังไม่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามแบบนั้น เราไม่ได้ว่า การได้รู้ ได้เข้าใจ ด้วยอาศัยการกระทำด้วย ตนเองด้วยความเพียร ด้วยความพยายามอย่างแท้จริง อดทนตั้งใจมั่น ในเรื่องนั้นก็สำเร็จได้ จึงเรียกว่าเป็น ผู้ตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง รู้ได้ด้วยพระองค์เอง ไม่มีใคร เป็นครูเป็นอาจารย์สั่งสอน

พากคริสเตียน...โดยเฉพาะพากคาಥอลิก เขา ตีขลุมเอาว่า พระพุทธเจ้าเป็นผู้ประกาศคำสอนของ พระผู้เป็นเจ้า พระผู้เป็นเจ้ามาประกาศไว้ก่อน เตรียม ทางให้พระเยซูมาประกาศทีหลัง เรียกว่าจะชูอา พระพุทธศาสนาไปในรูปอย่างนั้น นั้นเป็นการกล่าวที่ ไม่ถูกต้อง เป็นการตุ่ค่าสอนในทางพระพุทธศาสนา ผิด หลักการของพระพุทธศาสนา พุทธศาสนาไม่มีอำนาจ

เบื้องบนที่จะดลบันดาลให้ใครเป็นอะไร ใครจะเป็นอะไร ก็ด้วยความคิด การพูด การกระทำของบุคคลผู้นั้นเอง

ดับทุกข์ได้ด้วยตนเอง

คนเราเนี่ยต่างสร้างอนาคตของตนเอง ไม่มีคำว่า พรหมลิขิตตามแบบศาสนาพราหมณ์ หรือไม่มีคำว่า พระผู้เป็นเจ้าดลบันดาลตามแบบฉบับศาสนาใดๆที่มี พระผู้เป็นเจ้า เพราะในทางศาสนาเรานั้นไม่ได้มีอำนาจ อะไรอย่างนั้น เรียกว่า ‘อำนาจมีอยู่ในตัวคน’ ตัวคนนี้ สามารถจะทำอะไรได้ด้วยตัวเอง ได้ใช้ความเพียรพยายาม ให้บรรลุความสำเร็จได้ พระองค์จึงเรียกว่า ตรัสรู้ด้วย พระองค์เอง และใช้เวลามากตั้ง ๖ ปีจึงได้พบความจริง ต้องศึกษาค้นคว้าปฏิบัติทดสอบ เอาชีวิตของพระองค์ ลองทดสอบ ห้องทดสอบก็คือพุทธคยา อันเป็นสถานที่ ตรัสรู้ เรียกว่าเป็นห้องทดลองของพระองค์ จนกระทั่งได้

ความรู้ความเข้าใจชัดเจนแจ่มแจ้ง เพลิงกิเลสเพลิงทุกชีวิต บิดหมด จิตใจส่งบทั้งมั่น ไม่หัวนี้ให้ไว โยกโคลงด้วย อารมณ์ใดๆอีกต่อไป เราเรียกว่า สัมมาสัมพุทธะ ผู้ตรัสรู้ ขอบด้วยพระองค์เอง ตรัสรู้ขอบด้วย ไม่ใช่ว่าตรัสรู้ผิด และด้วยพระองค์เองด้วย ไม่มีครามาสอน ไม่มีครามาบอก ปฏิเสธอำนาจเบื้องบนไปหมด อันนี้ก็สำคัญมากที่เรา ควรจะได้ยึดไว้เป็นหลัก เราจะได้พึงตัวเองช่วยตัวเอง ไม่ต้องไปขอร้องให้ครามาช่วยเรา ไม่ต้องไปบนบนกับ เทวดาอา rakshaslingscakardisithiที่ไหนให้มาช่วยเรา... ครากช่วย เราไม่ได้ เราต้องช่วยตัวเอง อัตตาหิ อัตตโน นาโก... ตน เป็นที่พึ่งแห่งตน ตนต้องสร้างชีวิตของตน ต้องสร้าง อนาคตของตน

เราต้องสอนเด็กให้เข้าใจเรื่องนี้ ให้เด็กรู้ว่า อนาคตของลูกอยู่ที่ลูก พ่อเป็นแต่เพียงผู้ช่วยเหลือ แม่ เป็นแต่เพียงผู้ช่วยเหลือ ซึ่งแนวทาง ให้ปัจจัยสำหรับ เอาไปใช้ ในการที่จะแสวงหาความรู้ ให้เข้าเป็นคนมี

ความรู้ความสามารถ มีความฉลาดรอบคอบ เป็นหน้าที่ของลูกของ ต้องพูดให้เด็กฟังเสียบ้าง สอนให้เด็กเข้าใจ อย่าให้เด็กเป็นคนเพ้อฝัน อย่าให้มีความคิดไปในทางที่ว่า สิ่งนั้นจะช่วย สิ่งนี้จะช่วย แต่ให้มีความคิดว่า...เรา ต้องช่วยตัวเอง ต้องพึ่งตัวเอง ต้องทำอะไรด้วยตัวเอง แล้วหัดให้เข้าทำอะไรด้วยตัวของเขารอง

เช่น จะเขียนหนังสือ... ก็สอนให้เขียนด้วยตัวของเขารอง อย่าไปช่วยทำการบ้านให้ลูก... เพราะรักลูก ทำการบ้านให้เสร็จเลย แต่ทำให้ลูกゴงดักดานไปเลย เพราะเด็กไม่ได้ใช้ความคิดแล้วจะช่วยตัวได้อย่างไร เรา เพียงแต่แนะนำให้เข้าคิด ตั้งปัญหาให้เข้าคิด ล่อถาม ให้เข้าคิดในปัญหานั้นๆแล้ว เขาก็เกิดความรู้ความเข้าใจ ให้เข้าคิดด้วยตัวเขารอง ให้เข้าทำ ให้รู้จักช่วยตัว ให้เข้าพยายามที่จะทำอะไรด้วยตนเองอยู่ตลอดเวลา นี้ก็ เท่ากับว่า สอนให้เข้าพึ่งตัวเองตามอุดมการณ์ของพระผู้มีพระภาคเจ้า ตามอุดมการณ์ของพระพุทธศาสนา

ท่านมหาตมะคานธี ท่านก็เอาหลักพระพุทธ
ศาสนาไปใช้มาก แก่พยายามช่วยตัวเองทุกอย่างในการ
เป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน สอนคนที่มาอยู่ใกล้ให้คิดช่วย
ตัวเอง คิดพึงตัวเอง สอนคนในชาติให้อาทรพยากรใน
แผ่นดิน มาใช้ช่วยตัวเองพึงตัวเอง อินเดียต้องพึงตัวเอง
หลักการของท่านอย่างนั้น แล้วคนอินเดียก็พยายามพึง
ตัวเอง ช่วยตัวเอง เขาทำอะไรได้หลายอย่าง เขารู้สึก
มาได้สร้างชาติสร้างประเทศมาได้ด้วยการอย่างนี้...พึง
ตัวเอง เขายังมีอุดมการณ์อย่างนั้น เขาก็ช่วยตัวเองได้มาก

เราเก็บรวบรวมคิดทำตามแบบนั้น คือเอาหลักของ
พระผู้มีพระภาคเจ้าไปใช้ ทำให้ความคิดมั่นก้าวหน้าดีขึ้น
สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงขึ้นในตัวเรา เอา
หลักการของพระพุทธศาสนาเรามาใช้ในชีวิตประจำวัน
พยายามช่วยตัวเองให้มากขึ้น เช่นเราคิดค้าคิดชาย ขึ้น
แรกมันก็ขาดทุนบ้าง ทำไปป่วยๆแล้วเราเก็บอยู่เก่งขึ้น
มีความเข้าใจมากขึ้น ผลที่สุดยืนด้วยขาของตัวเองได้ ด้วย

១០២ នរណ្តារី ឱង ឥឡូវដែលបានការពិភាក្សាឌាមុខ

សតិថ្នូរប័ណ្ណុណា ថ្នូរគម្រោគមាសាមរណ កំខោតុវរុទ
បលុទកាយឲ្យដោយប្រការទំងបំផុះ...នឹមនេះបានប្រយុទ្ធន

ពេរាជនេះនឹងធ្លើឱ្យខ្សោយការពិភាក្សាឌាមុខ កំខោតុវរុទ
និងការប្រើប្រាស់បច្ចុប្បន្ន ដើម្បីប្រើប្រាស់បច្ចុប្បន្ន និងការប្រើប្រាស់បច្ចុប្បន្ន
ដែលមានការប្រើប្រាស់បច្ចុប្បន្ន ដើម្បីប្រើប្រាស់បច្ចុប្បន្ន និងការប្រើប្រាស់បច្ចុប្បន្ន
ដែលមានការប្រើប្រាស់បច្ចុប្បន្ន ដើម្បីប្រើប្រាស់បច្ចុប្បន្ន និងការប្រើប្រាស់បច្ចុប្បន្ន

គឺជាការប្រើប្រាស់បច្ចុប្បន្ន ដើម្បីប្រើប្រាស់បច្ចុប្បន្ន និងការប្រើប្រាស់បច្ចុប្បន្ន
ដើម្បីប្រើប្រាស់បច្ចុប្បន្ន ដើម្បីប្រើប្រាស់បច្ចុប្បន្ន និងការប្រើប្រាស់បច្ចុប្បន្ន និងការប្រើប្រាស់បច្ចុប្បន្ន

วิชีปฎิบัติให้หลุดพ้นจากความทุกข์

វិធីប្រើប្រាស់នូវការពិនិត្យការងារទុក្ខ

ស្មានពិនិត្យការងារទុក្ខ

ន បັດນີ້ເຖິງເວລາທີ່ຈະໄດ້ແສດງປາចູກຄາມរຽມនະ
ອັນເປັນຫລັກຄໍາສອນໃນກາງພະພຸກຄາສනາແລ້ວ ຂອໃຫ້
ທຸກທ່ານອູ້ໃນອາກາຮັບສົນ ແລ້ວຕຶ້ງອົກຕັ້ງໃຈພັງດ້ວຍດີ ເພື່ອ
ໃຫ້ໄດ້ປະໂຍ່ນອັນເກີດຈາກກາຮັບສົນພັງຕາມສົມຄວຣແກ່ເວລາ

នຽມនະ : នຽມชาຕិ

ວັນນີ້ອາກາສແຈ່ມໄສສບາຍດີ ອາກາສແຈ່ມໄສນີ້ກີ
ໄມ່ຄ່ອຍດີເໜືອນກັນພෙරະວ່າມັນໄມ່ມີຝນ ທ່ານາຕ້ອງກາຮັນ
ແຕ່ຄົນໃນກຽງນີ້ໄມ່ຕ້ອງກາຮັນ ຄົນໃນກຽງອຍາກໃຫ້ຝນໄປຕົກ

ที่อื่น แต่ว่ามันเป็นดังที่เราต้องการไม่ได้ เพราะสิ่งทั้งหลาย
ไม่อยู่ในอำนาจของใครๆ เราจะไปบังคับว่าจะเป็นอย่าง
นั้น จงเป็นอย่างนี้ไม่ได้ มันเป็นไปตามเรื่องของธรรมชาติ
เรื่องของธรรมชาติมันก็ปรุงแต่งไปตามภาวะของมัน

เรื่องของ ‘ธรรมชาติ’ คือเรื่อง ‘ธรรมะ’ นั้นเอง
ธรรมะคือตัวธรรมชาติ คือกฎของธรรมชาติ ธรรมะ
คือหน้าที่อันเราจะต้องกระทำ แล้วมันก็เกิดผลตามหน้าที่
เราทำอย่างไรมันก็เกิดผลขึ้นตามเหตุตามปัจจัยเครื่อง
ปรุงแต่ง

สิ่งทั้งหลายเป็นไปตามเหตุตามปัจจัย

พระพุทธเจ้าสอนเราว่า สิ่งทั้งหลาย... เป็นไป
ตามเหตุตามปัจจัย... ตามเหตุนี้ “ปัจจัย” เป็นคำบาลี
แปลว่า “เครื่องปรุงแต่ง” อะไรมันก็เกิดขึ้นจากเครื่อง
ปรุงแต่ง ถ้าไม่มีเครื่องปรุงแต่งก็เรียกว่าไม่มีเหตุ เมื่อไม่มี

“เหตุ” “ผล” มันก็ไม่มี มีผลอันใด ก็ต้องมีเหตุให้เกิด พอมีเหตุเกิด ผลมันก็เกิดขึ้น เวลาเราได้รับผลต้องนึกถึงเหตุ อย่าไปนึกว่ามัน “บังเอิญ” เป็นเช่นนั้นเช่นนี้ คำว่า “บังเอิญ” นั้นมันไม่มี เป็นภาษาที่เราพูดเลื่อนๆ ลอยๆ แต่ว่ามันต้องมี “เหตุ” ให้เกิดเสมอ ไม่ว่าเรื่องอะไร

ความทุกข์ก็มีเหตุให้เกิด ความสุขก็มีเหตุให้เกิด ความมั่งคั่งก็มีเหตุ ความยากจนก็มีเหตุ ความเป็นผู้ที่มีคนอื่นรักใคร่ชอบใจก็มีเหตุ ความเป็นผู้ที่ครุ่นเคลียดไม่อยากเข้าใกล้มันก็มีเหตุทั้งนั้น ไม่มีอะไรในโลกนี้ที่จะเกิดลอยๆ โดยไม่มีเหตุ อันนี้พระพุทธเจ้าตรัสไว้ชัดเจน ว่า...สิ่งทั้งหลายเกิดจากเหตุ ไม่มีเหตุจะมีผลขึ้นมาไม่ได้... นี่เป็นหลักใหญ่ เป็นหลักสำคัญที่พระองค์นำมาสอนแก่พวกร่างกาย

การประกาศปฐมเทศนาเมื่อวันเพ็ญเดือน ๘ ที่เรารายกว่า วันอาทิตย์หนูชา ก็ประกาศเรื่องนี้ ประกาศเรื่องเหตุ เรื่องผล ให้คนเกิดปัญญา เกิดความรู้ความ

เข้าใจ ทำไมจึงนำเรื่องนี้มาประกาศ? เพราะพระองค์ได้ค้นคว้าจนพบเรื่องนี้ด้วยพระองค์เอง แล้วเมื่อพบเรื่องนี้ด้วยพระองค์เองแล้ว ก็ได้พิจารณาเรื่องเหตุผลต่างๆจนเข้าใจแจ่มแจ้ง ความทุกข์ที่เคยเกิดมันก็หายไป เรื่องเหตุเรื่องผลคือเรื่อง ปัจยการ ที่เราได้ยิน ประสบดีในงานศพว่า...อภิชานปจจยาสุขารา สุขารา ปจจยาวิญญาณ.. ว่าไปโดยลำดับ เรื่องที่สุดนั้นเป็นหลักของธรรมะที่สูง ถ้าเข้าใจถูกต้องแล้วก็จะแก้ไขปัญหาของชีวิตได้ แต่เราฟังโดยไม่เข้าใจ เพราะเราสุขเป็นภาษาบาลี สุขกันไปเป็นพิธี ไม่มีใครอธิบายความหมายให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ทำอะไรไร้ก์ทำตามพิธี อย่างนั้นมันก็ไม่ถูกต้อง แต่ว่าทำกันมาอย่างนั้นเพราะไม่มีผู้แก้ไข ไม่มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ก็เลยสุขกันอยู่อย่างนั้นตลอดเวลา

มาในสมัยนี้มันเป็นยุคแห่งการพัฒนา ความจริง
ยุคของพระพุทธเจ้านั้นแหลกเป็นยุคการพัฒนาแท้จริง

พระพุทธเจ้าของชาวเราทั้งหลายนั้น เป็น “นักพัฒนา” ชั้นยอด พัฒนาความคิดความเห็นหรือเรียกว่าพัฒนาให้มีสัมมาทิฏ្យิ ให้มีความเห็นชอบ เห็นถูกเห็นตรง

สิ่งที่พระองค์นำมากล่าวแต่ละเรื่องเป็นเครื่องส่งเสริมสัมมาทิฏ្យิ ให้คนมีความเห็นถูกต้อง แล้วจะได้มีความคิดถูกต้อง มีการพูดถูกต้องมีการกระทำที่ถูกต้อง มีการเลี้ยงชีวิตที่ถูกต้อง มีความเพียรที่ถูกต้อง มีความตั้งใจถูกต้อง ไปตามลำดับ เป็นความถูกต้องทั้งหมด มันก็เกิดขึ้นที่ตัวสัมมาทิฏ្យิอันเป็นตัวนำ เพราะฉะนั้นพระองค์จึงประกาศตัวสัมมาทิฏ្យิให้คนเข้าใจ คือประกาศให้คนรู้ว่า... สิ่งทั้งหลายเกิดจากเหตุ ไม่มี “เหตุ” “ผล” จะปรากฏขึ้นมาไม่ได้

สมัยก่อนยุคพระพุทธเจ้าหรือหลังพระพุทธเจ้า คือสมัยพากเราเดียวโน้น คนก็ยังไม่เข้าใจเหตุผลที่พระองค์นำมาประกาศ ยังไม่ยอมรับด้วยหน้าใจ ยังมีความเชื่อกันที่รับไว้ผิดมามากมาย เช่นมีอะไรเกิดขึ้นในชีวิต ก็คิดว่ามัน

เป็นเรื่องอะไรดลบันดาลให้เป็นไปบ้าง เป็นเรื่องโชคชะตาอาศัยบ้าง เป็นเรื่องดวงไม่ดีบ้าง อัญชิโนวัยเบญจเพลบ้างเรื่องเหลวไหลทั้งนั้น เอามาຍืดมาก็อิไว้ มาปฏิบัติกันอยู่ในชีวิตประจำวัน แล้วมีผู้ส่งเสริมสนับสนุน ในสิ่งที่มันไม่ถูกต้องให้กระทำกันทั่วๆไป

ทำไมจึงได้สนับสนุนสิ่งเหล่านั้น? มันเป็นทางให้เกิดลาภเกิดผล เกิดสิ่งที่ต้องการ ลาภผลลักษณะนี้มันทำลายบางสิ่งบางอย่างเหมือนกัน โดยเฉพาะทำลายสิ่งที่ถูกต้อง ทำลายสัจธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าให้หายไป ให้มาติดอยู่ในสิ่งนั้น

วัดวาอารามเราก็ไปส่งเสริมสิ่งอย่างนืออย่างนั้น ส่งเสริมแต่เรื่อง “พิธีกรรม” “ไสยาสาสตร์” ทำให้คนไม่รู้ไม่เข้าใจความจริงของสิ่งต่างๆตามที่เป็นจริง แต่ว่ามันก็ได้ลาภได้ผล คนมาทำบุญในรูปอย่างนั้น ไม่ทำบุญเพื่อเป้าหมายที่ถูกต้อง เพราะว่าไม่มีสัมมาทิปฏิชี ไม่เข้าใจเรื่องที่เป็นพื้นฐานของชีวิตอย่างถูกต้องตรงไปตรงมา

หลักปฏิบัติเพื่อความถูกต้อง

มันถึงเวลาแล้วที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข ให้มันถูกต้องกันเสียที เพราะถ้าไม่ทำกันเวลานี้แล้ว ก็ไม่รู้ว่า จะไปทำเวลาไหน “ความมีดความบอด” ก็จะครอบคลุม พุทธบริษัทมากขึ้น ความหลงในลความเข้าใจผิดก็จะมีมากขึ้น แล้วก็จะไม่มีเนื้อแท้ของพระพุทธศาสนาเหลืออยู่ในจิตใจของคนที่เรียกตนเองว่าเป็น “พุทธบริษัท” เป็นไปอย่างนั้นแหล่ เป็นไปโดยชื่อ แต่ไม่เป็นโดยการปฏิบัติ โดยหลักการปฏิบัติแล้วมันตรงกันข้ามไปหมด เพราะ ไม่เข้าใจพื้นฐานอันถูกต้องตามหลักการของพระพุทธเจ้า

ดังนั้นจึงต้องพูดจากาความเข้าใจกันในเรื่อง อย่างนี้ปอยๆ ให้คนได้เข้าใจถูกขึ้น เมื่อเข้าใจถูก...การกระทำมันก็ถูกขึ้น แล้วถ้าทำถูกแล้วประยัดลายเรื่อง เงินทองก็ประยัดเหมือนกัน ไม่ฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร้าย

เช่น เราจะมาวัดนี้ ถ้าเราเข้าจุดหมายของการมา ว่ามาเพื่ออะไร มาวัดเพื่อศึกษาธรรมะ มาปฏิบัติธรรมะ

กันก็ไม่ต้องมีอะไรมากมายก่ายกอง เช่นจะไปซื้อดอกไม้
ช้อคุปชือเทียนหอบมาด้วย มันไม่จำเป็นอะไร ซื้อดอกบัว
มาห่อหนึ่งมัดหนึ่ง ราคา ๑๒ บาท “เอามาทำอะไร?
ดอกบัวนั้นเอามาทำอะไร?”...ถ้ามเขาว่าเอามาทำอะไร
เขานอกว่า “จะเอามาทำสังฆทาน” “แล้วมีอะไร
บ้างล่ะ ถวายสังฆทาน?”

“เขานอกว่าที่วัดนี้มีอยู่พร้อม ไปถึงถวายได้เลย”
บอกเขาว่า “ที่วัดนี้ไม่ได้หากินกับเรื่องสังฆทาน
ไม่ได้เตรียมไว้อย่างนั้น” วัดอื่นเขามีเตรียมไว้เป็นชุดๆ
ถวายเก่าอย่างนั้นแหล่ะ...หมุนไปหมุนมา พระไม่ได้อา
ไปกินใช้สักที โครงการก่ออาชุดนั้นไปถวาย ถวายแล้วก็เก็บ
วางไว้ แล้วก็เอามาถวายอีก ถวายไปมาอยู่อย่างนั้นแหล่ะ
ก็เป็นอาชีพอย่างหนึ่งขึ้นมา เรียกว่า “อาชีพ
สังฆทาน” มีคนจัด ไอัคนจัดมันก็ขาย...ขายแก่โยน
สมมติว่า ๑๐๐ บาท ถวายพระเท่าไหร่ก็ไม่รู้ เอาไปใช้
กันเสียบ้าง ก็เพราะว่าเราไม่รู้ว่าทำทำไม ทำเพื่ออะไร?

ที่นี่มาถวายสังฆทาน ไม่ต้องมีอะไรมาก็ได้ เอาแต่ปัจจัยมาถวายบำรุงวัดก็พอแล้ว เอามาเข้าบัญชี เขาออกใบเสร็จให้เขียนນอกร่วมบำรุงวัด บำรุงวัดนั้นมันเป็นสังฆทานอยู่แล้ว เพราะสังฆทาน คือ ถวายแก่ส่วนกลาง ไม่ถวายเฉพาะเจาะจงของคือองค์หนึ่ง ถวายเป็นกองกลางแก่พระสงฆ์...สงฆ์นั้นเป็นหมู่ หมายความว่า รวมกันเข้าเป็นสงฆ์ องค์เดียว ก็ไม่เป็นสงฆ์ อันนี้เราถวายสงฆ์เป็นกองกลาง เอาปัจจัยมาถวายเป็นกองกลางไม่ต้องซื้ออะไรมา ก็ได้ เพราะว่าบางทีมันช้าๆ ชากร ถังพลาสติกนะ...ซื้อกันมา...ซื้อกันมา ในเน้นก็มีกระดาษชำระม้วนหนึ่ง มีกล่องพงซักฟอก มีอะไรนิดๆ หน่อยๆ เข้าทำไว้ขาย เราก็ไปซื้อยกมาหิ้วกันมาทุกวัน ที่นี่เอาใหม่ ใครจะมาถวายสังฆทาน ที่วัดนี้ไม่ต้องซื้ออะไรมา เอาปัจจัยมาถวายบำรุงวัดก็พอแล้ว มาถึงกับอกว่า “ทำบุญปัจจัยบำรุงวัด บำรุง กิจการพระศาสนา” มันก็เกิดประโยชน์มากกว่าที่จะเอาของเหล่านั้นมา

ถ้าจะถวายอะไร ก็ตามเสียก่อนก็ได้ว่า “วัดนี้ต้องการอะไรบ้าง?” ที่นี่ต้องการอะไร โอมไม่ต้องห่วงหรอก...อาทิตย์ออกเอง ต้องการงานลัก ๑๐๐ ใน ก็จะบอกเอง แล้วก็ซื้อจานมาถวาย ต้องการแก้วลักก็ให้ ใจจะบอก ถ้าพระไม่มีผ้าจะห่ม ก็ค่อยยกออกเอง...ว่าเวลานี้พระไม่มีจีวรจะห่มแล้ว โอมก็ซื้อมาถวาย จะบอกให้รู้...ไม่ต้องกังวลห่วงใจ เพราะค่อยสั่งเกตว่ามีอะไรขาด มีอะไรยังไม่มีอะไร...จะบอกโอมเอง แล้วช่วยกันซื้อสิ่งนั่นมา ถ้ายังไม่บอกไม่ต้องซื้ออะไร ถ้าอยากจะทำบุญอะไร ก็เอ้าปั้จจัยมาถวายเป็นกองกลาง คือถวายวัด วัดก็จะได้ใช้จ่ายเรื่องอะไรต่ออะไรกันไปตามเรื่อง บำรุงกิจการในพระศาสนา

ข้าวของ...ดอกบัวนี่กองเยอะในวันอาทิตย์ ไปดูที่ลานหิน...ดอกบัวเป็นกอง ไม่รู้จะเอาไปทำอะไร ก็เอ้าไปทึ่งแหล่ กองๆไว้ก็เอ้าไปทึ่ง ไม่รู้จะเอาไปประดับบูชาตรงไหน เอาใส่แจกันก็กองอยู่หน้าพระ...รุ่งรังอีก เป็นที่

จับของผู้ละของทั้งหลาย ไม่รู้จะเอาไปทำอะไร ก็เลย
เอาไปทิ้ง ทิ้งก็เสียดาย...ไม่ใช่เสียดายดอกบัว เสียดายเงิน
ที่โอมชื่อมา...ชื่อมา ก็ เพราะว่าไม่รู้นั่นเอง ชื่อมาอย่างนั้น
ไปวัดต้องซื้อดอกบัวไปถวายพระ...มันไม่จำเป็นอะไร

ธูปเทียนที่วัดนี้ก็ไม่ต้องการ เวลาจุดก็ไม่ได้จุด
มากมายอะไร จุดเทียน ๒ เล่ม ถ้ามีงานมีการ ในโบสถ์
นี้ก็ไม่ค่อยได้จุดเลย ไปไหว้พระก็ไหว้เนยๆไม่ได้จุดธูป
จุดเทียน แต่ก็ติดเอาไว้เพื่อความสวยงาม แต่ก็
ไม่ได้จุดบูชา ไปถึงก็นั่งไหว้พระสวามน์กันตามปกติ

โดยเฉพาะถูปนี้ไม่ชอบจุด เพราะว่าค้วนมันเป็นพิษ...มันเป็นมลพิษ ถ้าจุดมากกันไม่ไหว ไปเกศน์งานศพที่ไรก็ต้องบอกคนงานให้ยกกระถางออกไป เพราะว่าค้วนมันมาก เวลาหันบันธรรมาส์ค้วนมันloyขึ้นไปเข้าจมูกแล้วก็จำอยู่นั่นแหล่ะ...ไม่ต้องเกศน์กันละทีนี้ ต่อไปอาจจะไม่ตั้งกระถางถูปให้โอมจุดเลี้ยงที่ เดียวนี้ยังจุดอยู่...กระถางยังมี ต่อไปก็จะยกออก...ไม่ต้องจุด

เรามาถึงที่ตั้งศพกันนั่งลงบนจิตสงบใจ ดูศพแล้ว
เขามาเตือนตัวเอง บอกตัวเองว่า... ระวังไว้เดอะ ไม่กี่วัน
ก็จะเป็นอย่างนี้กับเขาน้ำ... อย่างนี้มันก็ได้ประโยชน์มาก
กว่าที่จะไปจุดธูปตามธรรมเนียม คนมา ๑๐๐ คน จุด
๑๐๐ ก้านนี ศาลาดำเนินแล้ว เพดานดำเนินกับเตาไฟ...
มันทำลายวัตถุ

บางที่โบสถ์เขาทำไว้สวย เช่นโบสถ์วัดพระแก้ว
นี่สวยงามมาก... ภาพเขียนเสียหมด เพราะคนไปจุดธูป
เพาในโบสถ์ อาทมาไปเทคน์ครึ่งแรก บอกให้โยยยกออก
ไป เดียวนี้ไม่ได้จุด... ไปจุดอยู่หน้าโบสถ์อีก อาทมาไปลี
เองแหล่ะ เมื่อก่อนจุดหน้าธรรมสถาน นั่งเทคน์กับเทคน์
ไม่ไหว บอกโยนว่า “โยนนีทำลายสิ่งมีค่าโดยไม่รู้ตัว”

โยน “ทำลายอะไรล่ะ?”

“นี่แหล่ะ! จุดธูปนี่แหล่ะ ภาพทึ้งหลายมันเสีย
หายหมด โยนเห็นครัวไฟสมัยก่อนใหม่ อะไรๆ ในครัวมัน
ดำเนินหมด ดำเนินเราจุดไฟในครัว ควันมันไปเกาะจับ

สีขาวมันกล้ายเป็นสีดำหมด เพราะเราจุดอย่างนั้น..นี่ก็
เหมือนกัน ดูภาพซี...มัวมอง เพราะอะไร เพราะโอม
ทำลายกัน” เลยบอกคุณงานให้ยกไปข้างนอกหน้าโบสถ์
เดียวที่ไปจุดอยู่หน้าโบสถ์ข้างในไม่มี...ไปแก่ให้ ถ้าไม่ได้
ไปเทศน์ที่นั่นก็คงจุดกันต่อคิวนะ มอง มันเป็นอย่างนั้น

ที่นี่ก็ไม่ได้ส่งเสริมการจุดมากมายอย่างนั้น จุดนิดหน่อย ๓ ก้านก็เหลือเพื่อแล้ว ไม่จุดเลยก็ได้... จุดแต่เทียน แต่เวลากลางวันไม่จุดก็ไม่เป็นไร จุดให้มันสว่างเวลาพระจะเทศน์ต้องจุดเทียนไปวางไว้บนธรรมาสน์

สมัยก่อน...พระอ่านหนังสือ เจ้าเทียนไปจุดไว้
จะได้ดูหนังสือ แต่มันไม่สว่างพอหิรอก จึงอ่านผิดๆ กูกฯ
ไปตามเรื่อง คนฟังก็ฟังเจ็บบุญ ไม่ใช่ฟังเจากุศล เจ้า
ปัญญาอะไร ก็วากันไปอย่างนั้น ทีหลังก็ไม่ต้องจุด ไฟฟ้า
มันมีแล้ว เปิดสวิตช์ปุ๊บ มันก็สว่าง... นี่ต้องเปลี่ยนแปลงไป
ตามสมัย ตามสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ ไม่ได้เลี้ยงหายอะไร
เราจะปรับปรุงไปตามภาวะของสิ่งที่ควรจะเป็น

เนื้อแท้ของพุทธศาสนา

พระพุทธเจ้าทรงเปลี่ยนแปลงอะไรหลายอย่าง เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนมนุษย์ แต่ว่าในสิ่งต่อมาเรา กลับถอยหลังไปหาความเก่าเสียอีก.... ก็ลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้านั้นแหละเป็นผู้กลับไปสู่ภาวะเดิม เอาอะไร มาปิดบัง “พุทธธรรม” ไม่ให้ใครเห็นได้ ไปเห็นแต่ของที่ปิดไว้ ของมีค่าซ่อนอยู่ข้างใน เพราะไม่เปิดให้เห็น

เดียวนี้ถึงเวลาแล้วที่จะต้องเปิดเผย ทำให้คน ให้คนได้เกิดปัญญา เกิดความรู้ความเข้าใจ เพราะองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น เป็นผู้ค้นแล้วนำมาเปิดเผย จำแนกแจกแจง “หลักธรรม” ให้คนได้เกิดปัญญา เกิด ความรู้ความเข้าใจ เรายังต้องพยายามเปิดสิ่งที่ควรจะรู้ควร จะเข้าใจ อะไรไม่ถูกก็คงกว่าไม่ถูก...อย่าทำอย่างนั้น เปลี่ยนใหม่ทำให้มันถูกต้องขึ้น เพื่อให้พุทธบริษัทเรา มีความคิดที่ถูกต้องมากขึ้น ให้คำสอนของพระพุทธเจ้า เป็นประโยชน์แก่ประชาชน แก่สังคมมากขึ้น

โดยเฉพาะความเห็นต่างๆที่มันและเทส ที่มีอยู่
มากมายหลายเรื่อง ตาม “เขาว่า”...ทั้งนั้น ไม่มีเรื่องอะไร
เขาว่า...อย่างนั้นๆ คนที่ว่าก็ไม่เอาไหน คือไม่ได้ศึกษา
อะไรจริงจังตามเขา...เขาว่าอย่างนั้น...เขาว่าอย่างนี้

แล้วเรื่อง “เขาว่า” นี้ ทำให้เกิดแตกแยกแตก
ร้าวกันในหมู่พุทธบริษัท คนหนึ่งยึด “เขาว่า...อย่างนี้”
อีกคนหนึ่ง “เขาว่า...อย่างนี้” มันเกิดไม่ตรงกัน ไม่มีคน
ที่ว่าถูกต้อง มีแต่คน “เขาว่า...เขาว่า” รับไปตามแบบ
ที่เขาว่า ไม่ได้ศึกษาให้เข้าใจถูกต้อง

ยิ่งคนไปอยู่ต่างประเทศยิ่งแล้วใหญ่ “เขาว่า”
มากเหลือเกิน มันหลายถิ่น จากภาคเหนือ ตะวันออก
เฉียงเหนือ กลาง ใต้ “เขาว่า” ไม่เหมือนกันทั้งนั้น แล้ว
ก็เข้ากันไม่ได้ ต่างคนต่างทำตามแบบของตัว ไม่มีคนกลาง
ที่จะไปรวมทัศนะความคิดความเห็นเหล่านั้น ให้มัน
เข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ก็เลยเกิดการแตกแยก การ
แตกร้าวในหมู่คนเหล่านั้น เพราะไม่เข้าใจเนื้อแท้

เราก็ต้องพยายามพูดให้เข้าเข้าใจ เปลี่ยนความคิดเห็นแบบ “เขาว่า” มาเป็นความคิดที่ “พระพุทธเจ้าว่า...” เลย อย่าไปใช้ “เขาว่า” ใช้ ...พระพุทธเจ้าอย่างนี้...พระองค์สอนว่าอย่างนี้ เรายังทำให้ถูกต้องตามหลักคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้า...ต้องไปพูดอย่างนั้น ทำความเข้าใจกันอย่างนั้น ให้คนได้รู้ได้เข้าใจ อะไรได้ถูกต้องยิ่งๆขึ้น อันนี้เป็นเรื่องสำคัญ เป็นตัว “สัมมาทิภูติ” ตามหลักการในทางพระพุทธศาสนา ถ้าเรามีความเข้าใจถูกต้อง มันไม่มีปัญหาอะไร

การนับถือพระพุทธศาสนานั้น...ง่ายเหลือเกิน
ไม่มีความลำบากยากเข็ญอะไร ความลำบากทั้งหลาย
ทั้งปวงนั้นมันอยู่ที่ “เปลือก” ทั้งนั้น ไม่ใช่อยู่ที่ “เนื้อแท้”
เรื่องเนื้อแท่นั่นมันง่าย...ไม่มีอะไร มีแต่ว่าศึกษาให้เข้าใจ
เอาไปปฏิบัติเท่านั้นเอง...เรื่องอื่นไม่มี ที่นี่เรามาสร้าง
เปลือกกันขึ้นตามยุคตามสมัย เอามาพอกไว้ๆ เมื่อน
กับกล่องใบหนึ่ง พระพุทธเจ้าทรงเบริยบเทียบว่า...มีกล่อง

อยู่ใบหนึ่ง ทำด้วยไม้อ讶งดี มีค่า แล้วต่อมานานๆเข้า
ไม่เดิมมันก็ผุไปบ้าง เอาก็ไม่อื่นไปປะไว้ แล้วส่วนไหนผุ
ก็เอาก็ไม่อื่นมาປะไว้ ປะไว้ๆจนเนื้อกลองเดิมนั้นหายไป
เหลือแต่ไม้ที่เอากะปะไว้ทั้งหมด พระองค์บอกว่า ต่อไป
ข้างหน้าคำสอนของถ้าคติจะเป็นแบบนี้นั้น จะมีคำ
สอนอื่นเข้ามาປะปนแทรกแซงมากเข้าๆ จนไม่รู้ว่าเนื้อแท้
เดิมนั้นเป็นอย่างไร คล้ายกับกลองใบนั้นเมื่อไหร่มาປะ
รุ้งรังไปหมด จนไม่มีไม้เดิมแล้ว

พระองค์ก็มองเห็นเหมือนกันว่า ต่อไปข้างหน้า
มันจะเป็นอย่างนั้น แล้วก็เป็นอย่างที่พระองค์กล่าวไว้
แล้วใครทำให้เป็น? ก็ “พุทธบริษัท” ของเรานั่นแหละ
ภิกษุ อุบาสก อุบลสิกานันนแหลง ช่วยกันทำให้เป็นขึ้น
ตัวการสำคัญก็คือภิกษุ เพราะเป็นผู้นำที่นำคนด้วย
หากว่าพระไม่มีสัมมาทิฏฐิกนำไปในทางผิด โยมก์เดิน
ตามไปในทางผิด แต่ถ้าพระเป็นตัวสัมมาทิฏฐิกนำไปใน
ทางถูก สอนไปในทางถูกทางชอบ ก็ไปในทางที่ถูกต้อง

บางที่สอนให้เกิดการแตกแยกแตกร้าวกัน ให้ลูกกับพ่อแตกกันก็มี สามีภรรยาแตกกันก็มี...เข้ากันไม่ได้ ก็ เพราะไปฟังคำสอนที่ไม่ถูกต้อง

พระธรรมสร้างความสามัคคี

โดยเฉพาะหลักธรรมของพระพุทธเจ้า ถ้าเรานำเอามาปฏิบัติแล้ว มันทำให้เกิดความกลมเกลียว เกิดความสนิทสนมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับคนอื่น แต่ถ้าเป็นไปเพื่อความแตกแยกแล้วไม่ใช่.... นั่นไม่ใช่คำสอนของพระพุทธเจ้า เพราะพระพุทธเจ้าไม่สอนให้แตกความสามัคคี แต่สอนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ให้เข้ากันได้ให้สามีภรรยาอยู่กันด้วยน้ำในอันงาม ให้เพื่อนกับเพื่อนอยู่กันด้วยน้ำใจที่เป็นธรรม มีน้ำใจงาม ให้ลังคอมอยู่กันด้วยความสุขความสงบ ไม่แก่งแย่งไม่แข่งดีเก็กันและกันอยู่กันด้วยความเห็นอกเห็นใจกัน...นั่นเป็นหลักธรรม

ที่ไหนมีการแตกแยก

ที่นั่นไม่มีธรรมะ

วัดไหนแตกแยก

วัดนั่นไม่มีธรรมะ

บริษัทไหนแตกแยกกัน

บริษัทนั้นไม่มีธรรมะ

ชาติไหนแตกแยกกัน

ชาตินั้นก็ไม่มีธรรมะ

พระครการเมืองใด แตกแยกกัน แสดงว่าพระรค

นั่นไม่มีธรรมะ ไม่เอาร่มมาไปใช้ เลยแตกแยกแตกร้าว

กัน อญ্যกันไม่ได้ ไม่รู้จักปรับความคิดความเห็นให้มั่นคง

กัน ไม่มาปลงอาบติกันเสียบ้าง ต่างคนต่างพูด ต่างคน

ต่างให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ กกล้ายเป็นเหยื่อข่าวของ

หนังสือพิมพ์ไป และก็เขากันไม่ได้...แตกแยกแตกร้าว

นั่นแสดงว่า คนเหล่านั้นขาดธรรมะเป็นหลักคุ้มครอง

จิตใจ ความคิดไม่ตรงกัน ความเห็นไม่ตรงกัน ศีลไม่ตรง

กัน ปัญญาไม่ตรงกัน อะไรมันเขากันไปหมด เลยเกิด

การแตกแยกแตกร้าว ไม่ใช่หลักการของพระพุทธศาสนา

หลักการของพระพุทธศาสนาอยู่ที่ความถูกต้อง

แล้วทุกคนต้องคิดให้ถูกต้อง ทำให้ถูกต้อง พูดให้ถูกต้อง

๑๒๔ ธรรมนารมี ของ หลวงพ่อปัญญาบันทะ

มันก็เข้ากันได้ เพราะความถูกต้องนั้นมีอันเดียว ไม่ใช่มีหลายอัน ความสะอาดมันก็มีอันเดียว ความสงบมันก็ มีอันเดียว ความสว่างมันก็มีอันเดียว ไม่ใช้มันหลายสว่าง สว่างเหมือนกันหมด

สว่างในประเทศເອເຊີຍ ປະເທດຢູ່ໂປ ອັພຣິກາ
ມันสว่างเท่ากัน พວແສງອາທິຕິຍ້ຂຶ້ນມັນກີສ່ວັງແບບເດືອກັນ
ມັນໄມ່ແຕກຕ່າງອະໄຮກັນ ຄວາມສະອາດມັນແໜ່ອນກັນ ໄນວ່າ
ທີ່ໃຫ້ ນໍ້າສະອາດມັນກີແໜ່ອນກັນ ອະໄຮຖີ່ມັນສະອາດມັນ
ກີແໜ່ອນກັນ ແລ້ວຄວາມສົງມັນກີເປັນອັນເດືອກັນ ດ້າສົງບ
ໄນ່ແໜ່ອນກັນ...ມັນກີໄໝສົງ ສະອາດໄນ່ແໜ່ອນກັນ...ມັນກີ
ໄຟໃໝ່ຄວາມສະອາດ ຄວາມດີທີ່ໄຟຕຽກັນ...ກີໄຟໃໝ່ຄວາມດີ
ໄຟໃໝ່ແທ້ ດ້າດີແທ້ມັນກີຕ້ອງຕຽກັນໄດ້ ເຂົ້າກັນໄດ້ ດ້າດີ
ໄຟຕຽກັນມັນກີເຮົາກວ່າໄຟໃໝ່ຄວາມດີແທ້ ຄວາມດີທີ່ຖຸກຕ້ອງ
ນັ້ນຕ້ອງເຂົ້າກັນໄດ້หมด ມັນເປັນອຍ່າງນັ້ນ

ທີ່ໄຟຕຽກັນນັ້ນເພົ່າວ່າ ຈົດໃຈຢັ້ງໄຟມີຄວາມດີແທ້
ຢັ້ງມີກີເລສອຍໆ ຢັ້ງມີຄວາມເຫັນແກ່ຕົວ ທ່ານໄຫວ່າພີ່ຕົວ ເພື່ອ

หมู่ของตัว ยังมีส่วนที่เป็นความเครื่าหมายอยู่ในจิตใจ
แต่ถ้าเมื่อใดใจมันสะอาด สว่าง สงบจริงๆ เช้ากันได้หมด
ไม่มีปัญหาอะไร ไม่มีความแตกแยกแตกร้าวอะไร... นี่
หลักการมันเป็นอย่างนั้น

เพราะฉะนั้น เราจำหลักการเหล่านี้ไว้ แล้วช่วย
เอาไปทำให้เกิดความสะอาดอย่างแท้จริง ความสว่างที่
แท้จริง ความสงบที่แท้จริง เอามาประนีประนอมกันให้
เกิดความเข้าใจถูกต้อง ให้ต่างคนต่างทำเพื่อส่วนรวม
อย่าทำเพื่อส่วนตัว ถ้าทำเพื่อส่วนตัวก็ยังไม่มีธรรมะ ยัง
มีความเห็นแગตัวอยู่ ถ้าทำเพื่อส่วนรวม เราก็ต้อง “ให้”
หมด ผู้กำหนดต้องเลี่ยஸละหมด ไม่ได้หวังอะไร

ความเป็นตัวเองที่ถูกต้อง

เรื่อง “เรา” มันยุ่งทึ้งนั้น ไม่ว่าในสังคมไหน
บุคคลใดถ้าทำเพื่อจะ “เรา” ละมันก็ยุ่ง แต่ถ้าเราทำเพื่อ

“ไม่เอา” มันก็ไม่ยุ่ง หลักการมันเป็นอย่างนั้น เพราะฉะนั้น ทำอะไรต้องมีฐานอยู่ว่า ฉันไม่ได้ทำเพื่อจะเอา แต่ทำ เพื่อให้ อุยกันเพื่อให้...ไม่ใช้อุยกันเพื่อจะเอา

สามีภรรยาอยู่กันเพื่อให้ ไม่แตกไม่แยก อยู่กัน จนแก่เฒ่าถือไม่เท่ายอดทองกระบอกยอดเพชร มีความ สุขในชีวิต เพื่อนที่อยู่กันจนตายจากกันไปข้างหนึ่ง ก็แสดง ว่าอยู่กันเพื่อให้ไม่ได้อยู่เพื่อความแตกแยกแตกร้าวกัน มัน ก็อยู่กันได้สบายน ยอมเสียสละให้แก่เพื่อน แม้ว่าเพื่อนจะ เอาเปรียบบังก์ไม่เป็นไร แต่ถ้าไม่ยอมเข้ามาเมื่อใด มัน ก็แตกกันเมื่อนั้น เช่น เพื่อนเอรัดอาเปรียบเรา เรา ไม่ยอม...“ไม่ได้ เรื่องนี้ก็ไม่ยอม” มันก็ตาย ต้องผ่ากัน..ผ่า กันอย่างทารุณนั่นแม้นไม่ถูกต้อง การกระทำเช่นนั้นก็เป็น เพราะว่าจิตใจมันไม่ยอมให้กัน ถ้ามานั่นคุยกทำความตกลง กันแล้ว เอ้า! ยอมให้กันแม้ก็หมดเรื่อง ไม่มีกิเลสเกิดขึ้น รบกวนจิตใจ ไม่มีอะไรมาอยู่มาก่อนเลยทำให้เกิดแตกแยก แตกร้าว...เป็นตัวเองที่ถูกต้อง

ความเป็นตัวเองที่ถูกต้องนั้น คือความมีใจ
สะอาด ใจสว่าง ใจสงบ นั้นเป็นตัวเองที่ถูกต้อง ถ้าพูด
แบบ “ตัว” ก็พูดแบบนั้น ตัวที่ถูกต้องคือ ใจที่สะอาด
สว่าง สงบ ตัวที่ไม่ถูกต้อง คือใจที่สกปรก มีดมัว เร่าร้อน
นั้นไม่ใช่ตัวแท้ เวลาได้เราໂกรธ...ไม่ใช่ตัวเรา เกลียด...ก็
ไม่ใช่ตัวเรา ริษยาพยาบาทอาฆาตของเวรอະໄຮກ์ตาม...
ไม่ใช่ตัวเรา แต่เราตกอยู่ในอำนาจของธรรมชาติฝ่ายต้า
กิเลสนั้นเป็นธรรมชาติฝ่ายต้า เหนือกิเลสเป็นธรรมชาติ
ฝ่ายสูง เราต้องยกระดับจิตใจของเรารีบไปเรื่อยๆ ให้สูง
ขึ้นไปเรื่อยๆ แล้วเราจะพ้นจากอำนาจลึกลับนั้น

เมื่อได้พ้นจากอำนาจสิ่งเหล่านั้น เราเป็นคนที่อยู่เหนือโลก เหนือโลกมันก็ปลดภัย ถ้าอยู่ใต้โลก โลกมันก็ทับเรา เราแบกโลกไว้มันก็หนักอยู่ตลอดเวลา เราไม่อยู่ใต้โลก ไม่แบกโลกแต่รู้ว่าเรารู้สึกเหนื่อยมัน อยู่เหนือสิ่งนั้น อยู่เหนือด้วยปัญญา เราจะทำงานอะไร เราจะมีอะไร เราจะเป็นอะไรก็ไม่ว่า... เป็นไปเกือบมีไปเกือบ แต่รู้

มีด้วยปัญญา มีด้วยความเข้าใจที่ถูกต้อง “มี” ด้วยปัญญา
มั่นก็ไม่ยุ่ง ไม่มีปัญหาอะไร

เวลา มีปัญหา ก็รับเตือนตัวเองว่า “นี่ เจ้าไม่ได้
ใช้สติปัญญาแล้วนะ ไม่มีธรรมะแล้วนะ กำลังหลงให้หล
กำลังมัวเม่า กำลังประมาท กำลังเดินทางผิดแล้วรู้ไหม”
รับบอกตัวเองอย่างนั้น แล้วรับกลับใจ กลับแนวความคิด
กลับการพูด กลับการกระทำให้เข้าแนวที่ถูกต้อง แล้วก็
เดินตรงไปตามแนวนั้น อย่าวิ่งออกซ้างทาง อย่าหยุด...เดิน
ต่อไป เราก็จะถึงจุดหมายตามที่เราตั้งไว้

ความหลุดพ้นจากทุกข์

จุดหมายนั้นก็คือ...ความพ้นทุกข์อย่างเด็ดขาด
จุดหมายปลายทางของพระพุทธศาสนานั้น เขาเรียกว่า
“วิมุติ” วิมุติ คือ ความหลุดพ้นจากความทุกข์ด้วย
ประการทึ้งปวง นั้นเป็นจุดหมายสำคัญไม่ว่าเราจะเป็น

อุบาก อุบลิกา เป็นพระสังฆองค์เเนรทั้งหลาย ก็ต้อง
ปฏิบัติเพื่อเป้าหมายที่ตรงนั้น ปฏิบัติเพื่อให้พ้นจากความ
ทุกข์ในชีวิตประจำวัน

มีธรรมะเป็นเครื่องกำกับจิตใจ

เวลาใดเรามีความทุกข์ มีความเดือดร้อนใจเกิด^๔
ขึ้นก็จะอกตัวเองว่า...นี่ผิดเป้าแล้ว เดินผิดทางแล้ว มีอะไร
ที่ไม่ถูกต้องอยู่ในตัวของเราแล้ว... นั่งลงสงบจิตสงบใจ
ให้เป็นตัวของขึ้น แล้วก็มองสิ่งนั้นด้วยปัญญา อย่ามองด้วย
ความหลง อย่ามองด้วยความเข้าใจผิด อย่ามอง เพราะ
ความเห็นแก่ตัว แต่มองด้วยใจที่มีธรรมะเป็นเครื่องกำกับ

มองๆไปก็จะรู้ว่า เออ!...อะไรมันเป็นเหตุเป็น
ตัวการให้เกิดสิ่งนี้ขึ้นในชีวิตของเรา? ทำไมเราจึงเป็น^๕
อย่างนี้? ปกติเรามีอย่างนี้หรือไม่? ก็ตอบโดยตามหลักการ
ว่ามันไม่มี ปกติเรามาไม่มีความโกรธ ไม่มีความโลภ ความ

หลง ไม่มีความริษยา พยายามทความแข่งดีถือตัว มาจะ
อะไรก็หันนั้น สิ่งนั้นมันเป็นของเกิดขึ้นทีหลัง แล้วก็ไม่ใช่
เป็นของจริงจังอะไร ไม่ใช่ของที่จะอยู่กับเราตลอดไป

สิ่งที่อยู่กับเราตลอดไปนั้น คือ...ความสะอาด
ความสว่าง สงบทางใจ นั่นมันอยู่กับเรา แต่ถ้าความ
สกปรกเกิดขึ้นมันของใหม่ ความร้อนเกิดขึ้nmันก็ใหม่
ความวุ่นวายเกิดขึ้nmันก็ใหม่ ไม่ใช่ตัวเดิมของเรา เรียก
ว่าไม่ใช่ “หน้าตาดั้งเดิม” ของเรา พูดตามภาษาแบบ
มหา yan เขาว่า หน้าตาดั้งเดิม...จิตเดิมแท้ หน้าตาดั้งเดิม
หรือจิตเดิมแท้คือความสะอาด ความสว่าง ความสงบ
อาจมาใช้ได้ ให้เข้าใจตามแนวนี้ ถ้ามีอะไรเกิดขึ้นก็
ไม่ใช่เราแล้ว มันไม่ใช่ตัวแท้ มันไม่ใช่ตัวจริง มันเป็นสิ่ง
เปลกปลอมเข้ามา และเราจะทำอย่างไรกับสิ่งนั้น?

ถ้าเสือเข้ามาในบ้าน งู...สัตว์ร้ายเข้ามาในบ้าน
นี่เราจะทำอย่างไร เราจะปล่อยให้มันอยู่อย่างนั้นหรือ
เดี่ยวมันก็กดเราตาย ทำให้เกิดความเสียหายได้ เราต้อง

จัดการด้วยวิธีไดวิธีหนึ่งที่จะໄลaje้าງ...สัตว์ตัวนั้นออกไป
นอกบ้านเรา

ขัดกิเลสได้ด้วยสติ

สิ่งที่เป็นกิเลสนี้ก็เหมือนกัน เมื่อมันเกิดขึ้นในใจ
ของเรารู้ว่าสิ่งแบบปลอม ไม่ใช่ของดีเดิม ไม่ใช่
เนื้อแท้ของชีวิต แต่มันเกิดขึ้นเพราะอะไร? เพราะเรา
เพลオไป เราประมาทไป เราขาดสติ ขาดปัญญา เราจึง
ตกอยู่ในอำนาจของมัน แล้วเราจะยอมอยู่ในอำนาจของ
สิ่งเหล่านั้นตลอดไปรึ?...ไม่ได้ เราจะต้องดื่นرنต่อสู้
เพื่ออิสรภาพ เพื่อเสรีภาพทางด้านจิตใจ

สังคมในปัจจุบันนี้ก็ต่อสู้กันอยู่พอใช้... เพื่อ
เสรีภาพแต่มันไม่ค่อยจะถูกต้องเพื่ออิสรภาพก็ไม่ค่อย
จะถูกต้อง มันมีความเห็นแก่ตัวเป็นฐานซ่อนอยู่โดย
ไม่รู้สึกตัว ได้มาแล้วรักษาไว้ไม่ได้ เพราะว่าความประพฤติ

๑๓๒ ธรรมบารมี ของ หลวงพ่อปัญญาณนทะ

ไม่ถูกต้อง ได้มาแล้วก็ใช้ผิด เพราะฐานความคิดมันผิด
จิตที่ตั้งไว้ผิด มันสิ่งให้กระทำการผิด แล้วก็ต้องสูญเสีย
สิ่งนั้นไปต่อไป เพราะมันไม่ถูกต้อง

แต่ถ้าเราได้เสริมภาพอิสรภาพมาแล้วเราใช้ให้
มันเป็นธรรมะ ทำอะไรให้มันถูกต้อง คิดอย่างรอบคอบ
แล้วจึงจัดซึ่งทำสิ่งนั้นเพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขแก่ผู้อื่น
ความสุขของส่วนตัว นั้นเป็นเรื่องเล็กแต่ของผู้อื่นเป็น
เรื่องใหญ่ของสังคมของประเทศชาติเป็นเรื่องใหญ่ เรา ก็
ทำเพื่อให้เกิดสิ่งนั้น เมื่อสิ่งนั้นเกิดขึ้นเรา ก็พอใจได้ เพราะ
เรายูในสังคมนั้น เรายูในชาตินั้นประเทศนั้น เมื่อสังคม
ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าในทางถูก เรา ก็พอใจได้รับ
ผลประโยชน์

เหมือนเราไปยืนกลางแจ้ง ฝนตกเรา ก็ต้องเบิก
กับเขา มัน ก็เบิกไปด้วยกัน อะไรเกิดขึ้น มัน ก็ตกลอยแก่
เราด้วย ถ้าเราทำให้เกิดความทุกข์ ทุกข์นั้น ก็ต้องลงบน
ตัวเราด้วย ถ้าเราทำให้เกิดความสุข สุขนั้น ก็ตกกับเรา

ด้วยเหมือนกัน ทำอย่างใดมันก็ได้อย่างนั้น เราหลีกหนี
จากผลที่เรากระทำไว้ไม่ได้

สติ : ความรู้สึกตัวได้ทันท่วงที

เมื่อเราเข้าใจอย่างนี้แล้วก็เรียบยังชั่งใจ บังคับ
ควบคุมจิตใจไม่ให้ตกอยู่ในอำนาจของลิ่งเน็น ด้วยวิธีการ
ปฏิบัติธรรมะ เอลาสติปัญญามาใช้ทันท่วงที สติ คือ ความ
รู้สึกตัวชี้นทันท่วงทีว่า นี่อะไร...อะไรเป็นอย่างนี้ นี่มัน
ของเดิมหรือเปล่า หรือว่ามันแปลกลปломเข้ามา เมื่อฉัน
มีลิ่งน้อยู่ในใจ...สภาพจิตใจเป็นอย่างไร? สะอาดไหม?
สว่างไหม? สงบเรียบร้อยไหม? มองให้ดี

เมื่อมองให้ดี...เราจะพบความจริงว่า อื้! มัน
ไม่เรียบร้อย มันร้อนกระวนกระวาย มีดีไปหมด เหมือน
กับเรารอยู่ในท่ามกลางควันเพลิง ควันพิษ มีด...หายใจ
ไม่ออก จะถึงแก่ความตายทางจิตทางใจ เราจะรู้สึกตัว

๑๓๔ ธรรมบารมี ของ หลวงพ่อปัญญาหันทะ

พ่อรู้สึกตัวก็เรียกว่ามีสติมากทัน พอสติมากทัน ก็มีปัญญา มาเสริม มาช่วยพิจารณาว่าอะไรเป็นอะไร มันมาจากอะไร แล้วมันให้อะไรแก่เรา สภาพความเป็นอยู่ จิตใจ ของเรานะเป็นอย่างไร?...รู้ มองแล้วมันก็เห็น...เห็นด้วย ตนเอง เหมือนเราเห็นสนา�หญา เห็นต้นไม้...แต่มันเห็น ต่างกันหน่อย นี่มันเห็นข้างนอก แต่ถ้าเราเอาปัญญาใช้ มองข้างใน มองไปที่ใจของเรา ที่ความคิดของเรา ที่สมอง ที่กำลังคิดเรื่องอะไรอยู่นั้นแหละ มองแล้วเราก็จะรู้ว่า มันเป็นอย่างไร...

ถ้ามันเป็นฝ่ายไม่ดี เรียกว่า “อกุศล” ใช้คัพพ หน่อยเรียกว่า อกุศล...ไม่ดี ไม่เจริญ ไม่สงบ ไม่สะอาด ไม่สว่าง แต่ถ้าหากว่ามันเป็น “กุศล” มันก็สงบ ถ้าเป็น กุศลมันก็ไม่ยุ่ง มันเงียบ มันเรียบเหมือนกับกระเบื้องฯ ตอนเข้าฯ คลื่นไม่มี ไม่มีปัญหาอะไร

แต่ถ้ามันเกิดไม่เรียบร้อยขึ้นมา แสดงว่ามีปัญหา ...มันไม่ถูกต้องแล้ว ถ้ามีปัญหาละก็ไม่ถูกต้อง เราต้อง

นั่งสงบใจ นั่งลงคิด หรือว่าอينคิด เพ่งพินิจพิจารณาในเรื่องนั้น ให้รู้ว่าอะไรมันเป็นอะไรอย่างถูกต้อง รู้ส่าเหตุของเรื่องนั้นอย่างถูกต้อง ว่ามันมาจากอะไร? สิ่งนี้มันเกิดมาจากอะไร? เราทำให้เกิด หรือว่าคนอื่นทำให้เกิด?... อย่าคิดว่าคนอื่นทำให้เกิด

ตัวการสำคัญของสิ่งที่เป็นความรู้สึกนึกคิดในจิตของเรานั้น ให้เข้าใจให้ชัดเจน ว่ามันเป็นเรื่องตัวเราทั้งนั้น คนอื่นเป็นตัวประกอบเล็กน้อย ไม่ใช่ตัวการสำคัญ ตัวการสำคัญนั้นอยู่ที่ตัวเอง

ทุกสิ่งเกิดจากการกระทำของตัวเอง

แล้วก็หลักการของพระพุทธเจ้าก็สอนอย่างนั้น สอนว่า...เมื่ออะไรเกิดขึ้นในวิถีชีวิต อย่าคิดว่าเป็นเรื่องคนอื่นทำให้ อย่าคิดว่าเป็นโชคชะตาอาศัย อย่าคิดว่าดวงดี ดวงไม่ดี หรืออย่าคิดว่าอะไรมาทำให้เป็น แต่จะคิดให้

ถูกต้องว่า “ฉันเองแหลกเป็นผู้ทำสิ่งนี้ขึ้น” ให้ยอมรับเสีย
ยอมรับอย่างหน้าชินตาบานว่า “ฉันเองเป็นผู้สร้างมันขึ้น”
แต่ยังไม่รู้ว่าสร้างอย่างไร ยังไม่รู้ว่าต้นตอของเรื่องมันอยู่
ที่ตรงไหน? ฉันจะทำอย่างไร? ฉันก็ต้องนั่งลงใช้ปัญญา
พิจารณาอย่างรอบคอบในสิ่งนั้น ตัดปัญหาเรื่องคนอื่น
ออกหมด เรื่องโชคชะตาราศี ดวงดี ดวงร้าย เรื่องอะไร
คลบบันดาลให้เป็นไป...ตัดทิ้งไปหมดเลย การสอบสวนมัน
ก็ง่ายขึ้น

เหมือนกับเจ้าหน้าที่สอบสวนจะจับผู้ร้าย ถ้า
ตั้งประเด็นไว้มาก เรื่องมันพล่าหมด ค้นหายาก มันต้อง¹
ตั้งลงไปสักเรื่องหนึ่งว่า ตัวการมันอยู่ที่อะไร? เรื่องผล
ประโยชน์หรือ? หรือว่าเรื่องอะไรต่ออะไรที่ทำให้มันเกิด
คดีเรื่องนี้ขึ้น...เอาเรื่องเดียว พุงเข้าสู่จุดนั้นช่วยกันหา
ต้นตอของเรื่อง แล้วก็จะพบต้นตอ จับตัวการได้ แต่ถ้า
สายไปหมดมันก็จับไม่ได้ ฉันได

ในตัวเรา ก็เหมือนกัน เอาตัวเราเองเป็นจำเลย

เลียเอง เราเป็นโจทก์เลียเอง เป็นพนายเอง ตัดสินเอง
ไม่ต้องเสียสตางค์ ว่ากันในตัวเสร็จ ยอมรับหลักการที่ว่า
อะไรที่มันเกิดขึ้นในชีวิตของเรานั้น เป็นเรื่องของ
ตนเอง ตนเองสร้างมันขึ้น ทำมันขึ้นแต่ทำเมื่อใด ที่ได
ด้วยการเกี่ยวข้องกับใคร ต้องใช้วิธีพิจารณาสอบสวนทวน
ถามกันต่อไป จับเรื่องใดก็ต้องคิดให้มันแจ้งไปเลย คิดให้
มันตลอดไป อย่าฟังช้าน คิดเรื่องนั้นให้มันละเอียด ให้รู้
ต้นตอของเรื่อง สาเหตุของเรื่องอย่างแท้จริงขึ้นมา

เมื่อเราคันพบ เรายังต้องร้องได้ว่า เออ! อ้ายนี่
เองแหละ คิดอย่างนี้ ทำอย่างนั้น ไปหาคนนั้น ไปที่นั้น
ตัวเองหั้งนั้นแหละ ไม่ใช่เรื่องผู้อื่น สถานที่มันก็อยู่ที่นั่น
มันไม่วิ่งมาให้ร้ายแก่เรา คนก็อยู่ที่นั่น ถ้าเราไม่ไปหา
มัน... ก็ไม่มีเรื่องอะไร เหตุการณ์ก็อยู่ที่นั่น ถ้าเราไม่ไปใน
เหตุการณ์นั้น มันก็จะมีเรื่องอะไร หรือเราไม่คิดอย่างนั้น
ไม่พูดอย่างนั้น มันจะมีเรื่องอะไร

คิดให้มันละเอียดอย่างนั้น เรายังจะพบร่วม “เออ!

๑๓๔ ธรรมบารมี ของ หลวงพ่อปัญญาบันทะ

สิ่งทั้งหลายทั้งปวงมันอยู่ในนี้ อยู่ในตัวของฉันนี่ ฉันเป็นผู้คิด เป็นผู้พูด เป็นผู้ทำ” แล้วเมื่อรู้ว่า “ฉัน” เป็นผู้ทำเอง แล้วจะไปแก้ที่ไหน ไม่ต้องไปหาหมอดูให้มันเสียเวลา ไม่ต้องไปสะเดาะเคราะห์ ไม่ต้องไปทำอะไร ไม่ต้องไปสะเดาะโชคชะตาราศีอะไร มันเรื่องไม่เข้าเรื่องทั้งนั้นแหละ แล้วถ้าเราคิดอย่างนั้นเราจะไม่ถูกตั้มด้วยไม่ถูกหลอกด้วย

พุทธบริษัทที่แท้

เดี่ยวนี้คนที่เขารู้ว่ามีคนเข้าใจผิด มีความเขลาอยู่ในจิตใจนั้นเยอะ เขาเก็ตตั้งองค์การหลอกลวงได้ พากดูหมอดูหลอกเราได้ หมอบลูกเสก หมอสะเดาะเคราะห์ หมอสะเดาะโชค...หลอกเราได้ทั้งนั้นแหละ ทำให้เราเลียน้ำใจกว่า “อืมม! ดวงมันไม่ดีเวลานี้” ไปเชื่อดวงก็ไม่ได้เรื่อง ดวงบ้าๆ บวมๆ นั้นจะได้เรื่องอะไร

เราเป็นลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้า เราจะไม่เชื่อสิ่งเหลวไหล อย่างนั้นได้จะมาพูดให้ฟัง เรายังไม่ฟัง พิงก์ฟังเฉยๆ พึงคุ่าว่าคนๆนี้จะระบายความโง่ให้เราฟังถึงขนาดไหน แล้วเรายังมิอาจอยู่ในใจ แต่เราไม่เอา...ตัวเราไม่เชื่ออย่างนั้น

เราเชื่อว่า... สิ่งทั้งหลายมันเกิดขึ้นในตัวของฉันเอง ฉันเป็นผู้คิด เป็นผู้พูด เป็นผู้ทำสิ่งนั้นขึ้นมาเองมัน จึงเกิดเรื่องอย่างนี้ แล้วเราจะไปแก้ต rect ใน ก็แก้ที่ตัวเราเอง อย่าไปแก้ที่อื่น แก้ที่อื่นมันไม่ได้ เลิ่ยหาย เลิ่ยเงิน เลิ่ยทอง เลิ่ยวลา เลิ่ยอะไรไปเยอะ แล้วไม่ก้าวหน้าในทางจิตใจ แต่ถ้าเราแก้ตามหลักการของพระพุทธเจ้า เรา ก้าวหน้า ก้าวหน้ามากขึ้น เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ

ก้าวจะไปวัดไปปาร์กไปปรึกษา กับพระ อย่าไปเพื่อให้ดูดวงหน่อย ให้ท่านรดน้ำมนต์สะเดาะเคราะห์หน่อย หรือว่าทำพิธีต้องอะไรสักหน่อย พระก็ไม่มีหน้าที่จะทำอย่างนั้น เพราะการทำอย่างนั้นไม่ใช่วิสัยของผู้มีปัญญา

เราเก็บไม่ไปรบกวน แต่ไปคุยกัน ปรึกษาหารือกัน ปัญหาในครอบครัวมันเป็นอย่างไร...เอามาปรึกษากัน มาปรึกษาแล้วบางทีก็ต้องบอกว่าต้องมาทั้ง ๒ คน เช่น ปัญหานี้ระหว่างครอบครัว พ่อบ้านมาปรึกษากับอก “ไม่ได้” เธอต้องพาแม่บ้านมาด้วย มาพูดกันใหม่ มาทำความเข้าใจกันใหม่ ถ้าแม่บ้านมาปรึกษากับอกว่า “พ่อพ่อน้ำมาด้วยซิ จะได้พูดจากทำความเข้าใจกันให้รู้เรื่อง ให้เข้าใจความหมายของชีวิตให้ถูกต้อง” บางคนก็พามา แต่บางคนก็ไม่มา คือไม่ยอมรับยังดันไปหาหมอดู เสียเงินเสียทองเข้าไปเยอะแยะ สะเดาะเคราะห์ สะเดาะโศกทำพิธีร่องอะไร์ก็ไม่รู้ แล้วมันจะดีขึ้นได้อย่างไร เมื่อใจเราไม่เปลี่ยนอะไร อะไรมันจะเปลี่ยน

การเปลี่ยนแปลงในชีวิตเรานั้น เปลี่ยนที่ใจของเรา เปลี่ยนที่ความคิด เปลี่ยนที่ความเห็น ที่การกระทำของเรา ที่นี่ถ้าใจเราไม่เปลี่ยนให้ทำอะไรมาก็ร้ายแปดพันอย่าง ไม่ได้เรื่องอะไร...มันแก่ไม่ได้ นอกจากหลอกให้

สบายนิจชั่วมือชั่วยามเท่านั้นเอง ที่เป็นอยู่เป็นอย่างนั้น
หลอกให้สบายนิจ

แล้วถ้าเรามีเงินมีทองจะถูกหลอกมากขึ้น เพราะ
หลอกที่ไร่ได้สตางค์ทุกที่ พวกริอาสาหลอกมันก็มา
เยอะแยะมาช่วยกันหลอก คนนี้หลอกแล้วไปปะอภิเพื่อน
มาช่วยกันหลอกอีก ก็หาเงินจากเรา เราเสียสตางค์โดย
ไม่ได้เรื่อง ไม่สมคิดคิดริของความเป็นพุทธบริษัทที่ต้อง^{๒๖}
สูญเสียอย่างนั้น

ฉะนั้นอย่าไปคิดในรูปนั้น แต่คิดใหม่ว่ามันเป็น
เรื่องของฉันเองฉันคิด ฉันพูดฉันทำฉันไป ฉันควบคุมนั้น
ทำสิ่งนั้นด้วยความเหลือด้วยความประมาทจึงเกิดอย่างนี้
ขึ้นแล้วก็คิดแก้ไข ถ้าแก้ด้วยตัวเองไม่ได้ ก็ต้องมาปรึกษา
ผู้รู้ ตามพี่เลี้ยง...พระนี่เป็นพี่เลี้ยง

นักมายขึ้นซากมันก็ต้องมีพี่เลี้ยง ค่อยบอกตะโงน
เรื่อยแหละ ซากอย่างนั้นอย่างนี้ “เข้าทรายกับคาสโตร”
ซากันเมื่อวานนี้ พี่เลี้ยงคาสโตรมันก็ส่งภาษาสเปน

เอ็ตตะโร เตือนอย่างนั้นอย่างนี้ ชกไปชกมาเข้าทรายทำท่าจะแย่ ยกแรกๆ ก็ล้มลงไป แล้วลุกขึ้นมันถึง ๙ อาทิตย์ ดูเพียงนั้นแล้วก็เลิกดู ไม่ดูแล้ว... พอแล้ว แล้วผลที่สุด ทราบว่า อ้ายนั้นมันยอมแพ้เจียฯ เดินเข้ามุ่งไปเฉย “กูไม่เอาแล้ววะย” นี่เขาเรียกว่าใช้ อดัมมยตา ขึ้นมาแล้ว “กูไม่ซากับมึงแล้ววะย” ... เลิกชกไปเฉย เข้าทรายก็ชนะ ไปเท่านั้นเอง เป็นอย่างนั้น.. ต้องมีพี่เลี้ยง

วิธีปฏิบัติให้หลุดพ้นจากความทุกข์

ที่นี่เราจะเอาความเป็นพี่เลี้ยงล่ะ ... เราก็เอา “พระธรรม” นั้นแหละมาเป็นพี่เลี้ยง เพราะพระธรรมนั้นเป็นสิ่งแทนองค์พระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้านิพพานไปแล้ว ที่เป็นเนื้อเป็นหังศัยเพาเสริฐแล้ว แต่ว่าธรรมะยังมีอยู่ ธรรมะเป็นสิ่งแทนองค์พระพุทธเจ้า เราก็ต้องปรึกษาพระธรรม

ปรຶກษาພຣະທຣມນີ້ເຮົາຈະປະປຶກຢ່າຍຢ່າງໄວ? “ເວີ! ເຮືອນນີ້ທຣມວ່າອ່າຍຢ່າງໄວ?...ເຮົາຈະທຳອະໄຣ ເຮົາຈະໄປກັບໂຄ ເຮົາຈະຄືດອະໄຣ... ກົດາມວ່າ “ທຣມວ່າອ່າຍຢ່າງໄວ?” ເຮົາ ຕ້ອງອ່ານໄວ້ບ່ອຍໆ ພົງໄວ້ບ່ອຍໆ ທຣມວ່າອ່າຍຢ່າງໄວ? ທຣມວ່າ “ໄມ້ດີລຸກເອີ່ຍ ອຢ່າໄປເປັນອັນຈາດ” ພູດ... ເຮົາຕ້ອງເຂື່ອ ດ້າເຮົາເຂື່ອທຣມ ເຮົາກີ່ໄມ້ຕົກຕໍ່າ

ແຕ່ພອທຣມວ່າ “ອ່າຍນີ້ໄມ້ດີນະລຸກນະ ອຢ່າ ໄປ” “ອື້ນ! ໄມໄດ້ຕ້ອງລອງໜ່ອຍ” ເວົ້າ! ຂຶ້ນນີ້ ຂຶ້ນດື້ອ...ດື້ອ “ໄມ້ດື້ອຢ່າງເດີຍທຸກອ່າຍເຮົຍບ້ອຍ” ຕ້ອງທ່ອງອັນນີ້ໄວ້ດ້ວຍ ນີ້ມັນສໍາຮັບພຸດກັບເຕັກນະ ແຕ່ນາງທີ່ເຮົາເປັນເຕັກໃນທາງ ຈິຕໃຈ ໄມດື້ອຢ່າງເດີຍ...ທຸກອ່າຍເຮົຍບ້ອຍ ຄືວ່າໄມ້ດື້ອຕ່ອ ອຣມະ ໄມດື້ອຕ່ອຫລັກກາຮຂອງພຣະພຸທຣເຈົ້າ ເນື່ອເຮົາວ່າ ສິ່ງນີ້ພຣະພຸທຣເຈົ້າວ່າ ໄມດີ...ເຮາຍຸດ..ໄນ້ໄປ ໄມພູດ ໄມທຳ ໄມຄົບຫາກັບຄົນນັ້ນ ໄມໄປສູ່ສະກັນທີ່ນັ້ນ...ເຮົາປລອດກັຍ ແຕ່ ດ້າເຮົາດື້ອໄມ້ເຂື່ອມັນກີ່ໄມ້ປລອດກັຍ ມັນກີ່ຈະທຳໃຫ້ເກີດຄວາມ ເລີຍໝາຍໄດ້ ເພຣະຈະນັ້ນຕ້ອງປະປຶກທຣມ

แต่บางที่ปรึกษาพระธรรม เรายังไม่รู้พระธรรม
ก็ต้องมาปรึกษาพระสงฆ์ที่เรียนธรรมะ ต้องมาหาพระ
ที่สอนธรรม ตามแนวคิด ถ้าการปฏิบัติ ว่าควรจะทำ
อย่างไร พระท่านก็บอกแนวให้เราดู แต่ว่าการปฏิบัติ
เป็นหน้าที่ของเราเอง อันนี้พระพุทธเจ้าท่านก็ตรัสไว้
ชัดเจนว่า “ตถาคตเป็นแต่เพียงผู้ชี้ทางให้ การเดินทาง
เป็นหน้าที่ของເຂອทั้งหลาย” แปลว่า การปฏิบัติเป็นเรื่อง
ตัวเราเอง เขานอกยาให้เรา เราต้องกินยานั้น ถ้าเรา
ไม่กินยามันจะหายได้อย่างไร จะไปเชื่อว่าเจ้าของยา
ศักดิ์สิทธิ์มันก็ไม่ได้ ต้องกินยามันจึงจะศักดิ์สิทธิ์... ธรรมะ
จะศักดิ์สิทธิ์เมื่อเรานำมาปฏิบัติ ถ้าเราไม่นำมาปฏิบัติ
ธรรมะจะมีความหมายอะไร มันต้องใช้อามาແກ້ໄຂปฏิบัติ
ด้วยการปรึกษากับพระธรรม แล้วก็ทำให้มันถูกต้อง สิ่ง
ทั้งหลายก็ดีซึ่น

รวมความว่า ตัวสัมมาทิปฏิจิที่สำคัญนั้น คือต้อง^{๒๖๘}
เข้าใจให้ถูกต้อง รับหลักการของพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า

สิ่งทั้งหลายเกิดจากเหตุ ไม่มี “เหตุ” “ผล” เกิดไม่ได้ เหตุนั้นไม่ได้อยู่ที่ไหน แต่อยู่ที่ตัวเราเอง เราเป็นผู้สร้างเหตุ เราต้องรับผลของมัน สร้างเหตุแล้วจะปฏิเสธผลนั้นไม่ได้ เมื่ออนจับถ่านไฟแล้วจะบอกว่า ไม่ร้อนมันก็ไม่ได้ จับน้ำแข็งแล้วจะไม่เย็นเจ็บมันก็ไม่ได้ มันต้องเป็นตามธรรมชาติ เมื่อเราสร้างเหตุอะไร ผลมันก็ต้องเป็นอย่างนั้น...เราต้องยอมรับ

เมื่อสิ่งใดเกิดขึ้นอย่าไปโทษใคร แต่ต้องนึกว่า “ฉันจะแพ้ไปสักเรื่องหนึ่ง ประมาณไปเจ็บได้เกิดเรื่องนี้” ก็ต้องนั่งพิจารณาตัวเอง ตักเตือนแก่ตัวเอง ให้มันละเอียดรอบคอบ ถ้าทำด้วยตัวเองไม่ได้ ต้องไปวัดไปปรึกษาพระที่มีความรู้ ความเข้าใจในวิถีชีวิตที่ถูกต้อง ตามหลักธรรมะของพระพุทธเจ้า เราจะไม่ไปหาพระ八卦ปัญญาอ่อนที่ทำพิธีต้องอะไรไม่เข้าเรื่อง

เราจะไปศึกษาตามแนวทางชีวิตที่ถูกต้องแล้วก็ปฏิบัติตามแนวทางนั้น เรายังเห็นผลด้วยตัวเราเอง

เพราะพระธรรมนั้นเป็นสันทิภูมิโก อันผู้ศึกษาผู้ปฏิบัติ พึงเห็นชัดด้วยตัวเอง ต้องเห็นเอง รู้เอง ทำไปมันก็เห็น เองแหล่ ความสุขเป็นอย่างไร ความทุกข์เป็นอย่างไร ความอิมใจ ความสนายใจเป็นอย่างไร มันเกิดขึ้นใน การกระทำ หลักการนี้เป็นเรื่องสำคัญ

ถ้าเราเชื่อมั่นในหลักการสัมมาทิภูมิ ของพระ ผู้มีพระภาคเจ้า เราจะมีชีวิตง่ายขึ้น สะดวกขึ้น ไม่ต้อง ทำอะไรนิดลำบาก ไม่ต้องไปเที่ยวบ่น เที่ยวว่าอะไร ว่า มันอย่างนั้นอย่างนี้ มีอะไรเกิดขึ้นเราก็ว่าตัวเราเอง ติ ตัวเราเอง เตือนตัวเราเอง แก้ไขตัวเราเอง สิ่งทั้งหลาย ก็จะเป็นไปในทางที่ถูกที่ชอบ เรา ก็จะมีความสุข มีความ สงบ ตามแบบพุทธธรรมและต้องเป็นอย่างนั้น

เรานับถือพระพุทธศาสนา ควรจะเป็นอย่างนั้น ไม่ควรจะเป็นอย่างอื่น ให้เราตั้งใจอย่างนั้น คิดอย่างนั้น แล้วก็มาช่วยกันหน่อย คือช่วยกันทำลายความเชื่อที่ เหลวไหลไม่ให้มีอยู่ในจิตใจ ลูกเล็กเด็กน้อยของเรานี่

ต้องสอน “สัมมาทิภูมิ” ไปตั้งแต่ตัวน้อยๆ สอนให้เข้า
เข้าใจ ให้เข้าเรียนรู้กฎของธรรมชาติ

สมมติว่าเด็กทำอะไร...มีดบาด เราต้องพูดให้เข้า
เข้าใจว่ามีดบาดเพราะอะไร?... ก็ เพราะเราแพลง เรา
ประมาท ทำไม่ระมัดระวัง แล้วเมื่อทำแล้ว ผลมันก็เป็น
อย่างนี้ ถ้าเราทำถูกมันก็ได้ความถูกต้อง ถ้าทำผิดเราก็
ได้รับความผิด ให้เข้าใจว่าความผิดนั้นอยู่ที่ตัวเข้า
ความถูกก็อยู่ที่ตัวเข้า อย่าไปลงโทษเด็กโดยไม่ได้สอน
ให้เด็กเข้าใจ ว่าอะไรเป็นอย่างไรถูกต้อง ให้สัมมาทิภูมิ
แก่เด็กไปตั้งแต่เล็กแต่น้อย

สอนได้ทั้งนั้นแหล่หลักอนิจจังก์สอนได้ อะไรมัน
เสียหายกับกว่า...นี่แหล่คืออนิจจัง ความไม่เที่ยง...พูด
ไว้บ่อยๆ เด็กก็จะจำสิ่งนั้นไว้ในใจได้...ได้คิด ได้นึก ได้
เข้าใจความเป็นทุกข์ เรายกสอนให้เด็กเข้าใจความเป็น
อนัตตา ไม่มีอะไรที่อยู่ในอำนาจเราก็พูดได้ พูดไปตั้งแต่
เบื้องต้น เด็กก็จะเข้าใจหลักธรรมของพระพุทธเจ้าไป

ตั้งแต่ยังเล็ก โตขึ้นมาก็เอาไปใช้แก่ปัญหาชีวิต ไม่ต้องนั่งเคราโศกเสียใจ ร้องไห้ในสิ่งที่ไม่น่าจะร้องไห้ เช่น เวลา มีครรภ์ เวลาอื่นก็ไม่ค่อยร้อง พอศพจะเข้าเตาเผาจะไปร้องทรงนั่นแหละ มาร้องทำไม่ที่ทรงนี้ ทำไม่ไว้ร้องเสียที่โน่น มาร้องทรงนี้แหละ เขาจะเผาแล้วจะมาร้องขึ้น ร้องทำไม?... เทคน์ให้ฟังแล้วยังไม่รู้เรื่อง ยังมาร้องอีก

กับกว่า “เอ! นี่หูไม่ได้ใช้เมื่อตะกั่นนี่ ถึงได้มาร้องให้” ว่าอย่างนั้น มาร้องกันทรงนั่นแหละ ร้องอะไร นักหนา... พอแล้ว แล้วคนก็แก่แล้ว คุณยายอายุตั้ง ๙๖ ควรตายได้แล้ว แล้วเราจะไปเสียใจทำไม่กัน ควรจะดีใจ แต่ว่าอย่าแหงหัวเรา หัวเรามันก็ไม่ใช่ที่ แต่นึกว่า “โอ้! ดีแล้วท่านพันทุกข์เสียที่ เรายัง... จะต้องต่อสู้ต่อไป คนแก่ๆที่อยู่ลำบากนะ ตายแล้วสบาย ไม่ต้องลำบากต่อไป” นึกอย่างนั้น... “เออ! ดีแล้ว”

แต่อายุพูดว่า “ตายเสียที่ก็ดีแล้ว” นึกว่า “ท่านพันทุกข์ไปที่ ทรมานป้อนข้าวป้อนน้ำลำบาก ท่านตาย

ก็เป็นสุขดีแล้ว” อย่างนั้นใจก็สบาย จะไปนึกให้ท่าน “อญู่”
ได้อย่างไร ไปฝืนธรรมชาติมันก็ไม่ได้ ไม่ได้คิด คือมา
งานศพไม่มาศึกษา

อาทมา ก็พยายามเทศน์สอน บอกว่ามาศึกษา
มาเรียน รายงานศพ เรียนจากศพ เอาความรู้จากศพ
พระก็ค่อยชี้แจงให้เข้าใจ เอาศพเป็นตัวอย่าง เทศน์กัน
อยู่เสมอ สอนกันอยู่เสมอ แต่ไม่ค่อยได้ ต้องไปร้องตรอง
นั้น กลัวเพื่อนจะหัวว่าไม่เสียใจ เลยต้องร้อง ให้เข้าเห็น
หน่อยว่าเสียใจ อย่างนั้นแหละ ร้องเอาหน้านี้ ไม่ใช่ร้อง
เรื่องอะไร ร้องเอาหน้าເອາຕາเสียหน่อย ถ้าไม่ต้องเดี่ยว
เขาก็หัวว่าคุณแม่ตายไม่เห็นร้องเลย เลยร้องเสียหน่อย
ร้องเอาหน้าแบบนั้นไม่ได้เรื่อง

ดังที่กล่าวมา ก็พอสมควรแก่เวลา
ขอจบการแสดงปฐกถาไว้แต่เพียงนี้

แนวทางปฏิบัติเพื่อการดำรงชีวิต

แนวทางปฏิบัติเพื่อการดำรงชีวิต

ญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลาย

ณ บัดนี้ถึงเวลาที่จะได้แสดงป้าฐกถาธรรมะ
อันเป็นหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาแล้ว ขอให้
ทุกท่านอยู่ในอาการสงบ แล้วตั้งอกตึ้งใจฟังด้วยดี เพื่อ
ให้ได้ประโยชน์อันเกิดจากการฟังตามสมควรแก่เวลา

ทำจิตให้หมุนไปตามธรรมชาติ

วันนี้ฝนตกตอนเข้า...ดีแท้ ทำให้เย็นสบาย ต้นไม้
สดชื่น คนก็สดชื่นเหมือนกัน แต่ลำบากตรงที่นั่งฟังธรรม
นั่นเอง เพราะว่าคนที่ได้ต้นไม้ไม่ได้ ผ่อนผันโดยอยู่ตลอดเวลา

ต้องมาหันกันในหอประชุม ที่ก็เต็มแน่น นั่งตรงอื่นก็ไม่สะดวก ก็ดีเหมือนกันที่ได้มานั่งรวมกันอยู่มากๆแล้ว ก็สบายนิด ผ่อนนิ่งบางทีก็เหมือนกับว่าแกลังอย่างนั้นแหละ

ฟันตกนี้มันก็ดีเหมือนกัน เพราะว่าเราเรียกร้อง มานานแล้ว บ่นกันทุกคน มันแล้งเหลือเกิน มันร้อน เหลือเกิน แต่พอฟันตกลงมาซักจะบ่นอีก อะไร...ตกล ไม่เป็นเวลา วันอาทิตย์จะไปฟังธรรมไม่น่าจะตก ตกตอนบ่ายก็ดี ความจริงตามสติโน้น ตั้งแต่เทศน์วัน อาทิตย์มาаниц่ฟันตกน้อยเหลือเกิน มันจะตกตอนกลางคืน ก่อนถึงวันอาทิตย์ ตกเลียต่อนดีกอะไรอย่างนั้น เวลากำลัง เทศน์นี่ ฟันไม่ค่อยตกหรอก นานๆมีสักทีหนึ่ง ปีหนึ่งมี สักวันสองวันเท่านั้นเอง ที่จะต้องลำบากในเรื่องวันอาทิตย์ ธรรมชาติก็ไม่ทารุณเกินไป ยังอำนวยความสะดวกให้แก่ พวกราชบั้งหลายดีอยู่ เพราะว่าตกน้อย วันไหนฟันตกก็อย่า ไปบ่น เดียวธรรมชาติได้ยินเข้ามันจะโกรธเอา ตกให้ จึกๆเลียเลย ที่นี่เดือดร้อนกันใหญ่ถ้าหากมากอย่างนั้น

จิตใจเรานี้ต้องรู้จักหมุนให้เหมาะสมกับธรรมชาติ
แเดดออกก็อย่าไปดีใจเสียใจ ฟันตกก็อย่าไปยินดีินร้าย
ทำใจให้เป็นกลางๆไว้ มันเป็นอย่างไรก็นึกว่าธรรมชาติ
มันก็ต้องเป็นอย่างนี้ เพราะเรื่องของธรรมชาตินั้น ไม่อู้
ในอำนาจของใคร เราจะไปบังคับก็ไม่ได้ ขอร้องก็ไม่ได้
เวลาฝนไม่ตกเข้าแห่นางเมว ให้พระไปสวัดกลางแจ้ง
สวัดคาดพาณุปลาช่อน เรียกว่าอย่างนั้น พระก็นั่งสวัด
เหงื่อไหลซิกๆ ร่มก็ไม่มีเข้าไม่ให้กาง สวดให้เทวดาเห็น
ว่าพระร้อนแล้วฝนจะได้ตกลงมา แต่ธรรมชาติก็เฉย
อยากจะสวัดกลางแจ้งก็สวดไปบี ฉันไม่ตกรอก็แล้วกัน
พระก็เลยจีรโขกด้วยเหงื่อกลับวัดไป

อาทิตย์มาจำได้มื่อสมัยเป็นเด็ก มีอยู่คราวหนึ่ง
เข้าทำอย่างนั้น ทำรูปปลาช่อนนอนอยู่กลางแจ้ง เอา
ดินเหนียวเอามาปั้นเป็นปลาช่อน ทำเป็นหนองให้นอน
อยู่ในที่แห้ง แล้วนิมนต์พระให้มาฉันอาหารอิ่มหนำ
สำราญแล้วก็บอกว่า นิมนต์สวามนต์ เวลาฉันอาหารให้

นั่งในร่ม ทำหลังคาไว้ดีเรียบร้อย พожะสวามนต์ นิม耐ต์ ให้ไปสวดกลางแจ้ง แಡດกำลังเที่ยง ให้นึกถ้ว่าวันร้อน ขนาดไหน พระก็นั่งหัวแดงร้อนเปรี้ยงๆสวัดกัน ແ hem... ศักดิ์สิทธิ์วันนั้น สวดยังไม่ทันจบเลย เทจ้าวลงมาเลย น้ำเจิngไปหมดทั้งทุ่ง รุ่งเข้าได้ยินเสียงไนกาณก้องทุ่งไป เลย มืออยู่ครัวเดียวนี่แหละจำได้ว่าสวดชั้งอยู่ครัวเดียว เท่านั้น อกนั้นสวดจนแมวตาย... ฝนก็ไม่ตก แห่นางแมว จนแมวตาย ก็ไม่ได้เรื่องอะไร เพราะแมวกับฝนมันไม่ถูกกัน จะไปแห่กันทำไม่นางแมว ไอ้นางแมวนี่มันก็ไม่ชอบน้ำ ออยู่แล้ว ฝนไม่ตกมันก็ดีใจ ฝนตกแมwmันวิงหนี พิธิการ ก็ทำไปอย่างนั้นตามเรื่องตามราوا เรียกลัทธิไสยศาสตร์ คนก็ชอบทำกันไป ธรรมชาติไม่ได้อยู่ในบังคับของใคร เรา จะไปขอร้องก็ไม่ได้ ไปทำอะไรก็ไม่ได้ทั้งนั้น มันเป็นไป ตามเรื่องของธรรมชาติ เราอย่าไปเสียอกเสียใจ อย่าไป ดีใจ ทำใจให้愉快มองในแบบที่เป็นอย่างนั้น ธรรมชาติเป็น ไปอย่างนั้นจิตใจก็สบาย อันนี้ขอทำความเข้าใจเสียก่อน

ธรรมะเป็นยาแก้ทุก疾

วันนี้มีครูมาฟังกันมาก เป็นครูกลุ่มพญาไท มีโรงเรียนหลายโรงเรียนในเขตนี้ เขามาประชุมกันตั้งแต่เมื่อวาน วันนี้ก็มาประชุมกันต่อ แต่ว่าในตอนเช้านี้ได้มานั่งร่วมกับภูติโยมทั้งหลาย ทำให้คณัตครูได้มาเห็นว่า วัดชลประทานฯ นี้เขาทำกันอย่างนี้ เทศน์กันมาอย่างนี้ สวยงามเต็มที่มาก ไม่น่าเชื่อว่าอยู่ในกรุงเทพฯ ได้มาเห็นก็จะได้อาไปพุดคุย กับครูที่เขานั้นใจอยากจะได้ฟังธรรมะ อยากจะได้รู้เรื่อง คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ก็บอกเขาว่า โน่นแน่น... ไปวัดชลประทานฯ ในวันอาทิตย์ ๙ โมงครึ่ง หลวงพ่อปัญญาท่านจะเทศน์ให้ฟัง คนเหล่านั้นจะได้มานาฟฟ์ แล้วก็จะได้ความรู้ความเข้าใจ จะได้นำไปเป็นหลักปฏิบัติ ในชีวิตประจำวันต่อไป จะได้เกิดความทุกข์อะไรมา ก็เกินไป

ธรรมนี้เป็นยาแก้ทุกๆ เป็นสิ่งที่ช่วยแก้ไขปัญหา
ในชีวิตของเรา คนเราถ้าไม่ได้อาหารร่มไปใช้ ปัญหา
วุ่นวายสับสนมันก็เกิดมาก แต่ถ้าเราเอาธรรมะไปใช้
ชีวิตเราจะดีขึ้น จะมีความสุขในด้านสงบมากขึ้น สุข
อย่างอื่นมันไม่ถาวร สุขความสุขที่เกิดขึ้นจากความสงบใจ
ไม่ได้ อันนี้เราไม่มีความสุข เพราะใจมันวุ่นวายสับสน
ด้วยประการต่างๆ ต้องเอาธรรมะเข้าไปช่วยเป็นเครื่อง
ประเล้าประโลมใจ ทำให้เรารู้จักพอติดพองานในเรื่อง
อะไรต่างๆ ก็จะได้เกิดความสุขทางใจขึ้น เป็นเรื่องที่ควร
แนะนำซักจุ่งเพื่อนผุ่งมิตรสหาย ให้ได้รู้แหล่งที่ควรจะ
ศึกษาธรรมะ จะได้ช่วยให้มีธรรมะมากขึ้น

ปัญหาเกิด เพราะชีวิตขาดธรรมะ

เพราะสังคมในยุคปัจจุบันนี้ขาดธรรมะ ไม่มี
ธรรมะเป็นพี่เลี้ยงประจำครอบครัว ใจก็เหลือ空

อารมณ์ ให้ไปตามความอยากในสิ่งที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า โดยไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไร จึงสร้างความทุกข์ความเดือดร้อนด้วยประการต่างๆ ถ้าได้หันหน้าเข้าหาธรรมะ โลกนี้ก็จะดีกว่าที่เราเป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ เราจะได้มีความไว้วางใจตอกัน อยู่กันสนิทพื่น้อง เพราะว่ามีน้ำใจเดียวกัน ใจเดียวกันคือใจที่มีธรรมะ

ถ้าใจไม่มีธรรมะ มักก็หลายใจ ใจโลภ ใจโกรธ ใจหลง ใจริษยา ใจพยาบาทอาฆาตของเรว ใจที่มีความกีอ้มั่นในตัวตน สำคัญตันว่าอย่างนั้น สำคัญตันว่าอย่างนี้ แล้วก็ไปเที่ยวแข่งช้ำกับคนนั้นคนนี้ ที่เราเรียกันว่าแข่งดีนั้นแหล่ะ ความจริงไม่ได้อาดีไปแข่งกันหรอก แต่เอาช้ำไปแข่ง คาดกิเลสกัน ว่าใครมีอะไรมากกว่าใคร คาดกันไม่พอ ก็เลยต้องหมัดต้อง Majority กัน นี่คือผลที่เราไม่ได้หันหน้าเข้าหาธรรมะ จึงได้เกิดปัญหา เกิดความสับสนวุ่นวายกันด้วยประการต่างๆ

เรารidgeต้องช่วยกันหันเข้าหาสิ่งนี้ ถ้าเราทุกคนได้
ป่ายโฉมหน้าเข้ามาหาธรรมะ หรือมาหาพระพุทธเจ้า
พระธรรม พระสัมมาสัมพุทธเจ้า
พระธรรม พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะรู้สึกว่ามีอะไรเปลี่ยนไปในชีวิต
ของเรา มีความสุขมากขึ้น มีความสงบมากขึ้น การเงิน
การทองก็จะไม่ฝิดเคือง ไม่ต้องเป็นหนี้เป็นลินใคร เพราะ
เรารู้จักใช้ธรรมะในการดำรงชีวิต แต่ถ้าเราไม่ได้ใช้ธรรมะ
เงินเดือนไม่พอใช้ เกิดปัญหาอย่างยากลำบากด้วยประการ
ต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องการมีหนี้มีลิน

เมื่อวานนี้มีคนหนึ่งมาหา มาถึงกับอกกว่า พาก
นั่งทางในเข้าบอกว่า ดิฉันเคราะห์ร้าย อาทماภิ เลยถาม
ว่า พากไหหนะที่มันนั่งทางในเห็นว่าเคราะห์ร้ายนั่น มัน
รู้ได้อย่างไร นั่งลีมตามมันยังไม่เห็น นั่งหลับตามมันจะเห็น
ได้อย่างไร เป็นคนที่ไหน?... เข้าบอกว่าเป็นเด็กนั่งทางใน
เด็กน้อยนั่งทางใน แล้วไปเที่ยวเห็นอะไรเปล่าๆ ไปเชื่อ
อะไรได้ ผู้ใหญ่นั่งยังไม่เห็น แล้วเด็กน้อยมันจะไปเห็นได้
อย่างไร

เข้าเล่าว่า ไม่ได้เห็นเวลานั้นหรอ กแต่เขามายืนหน้าร้าน แล้วก็บอกว่า น้านี่เคราะห์ไม่ดี ให้ไปสร้างพระพุทธรูปเสีย มันอาจจะมาจากโรงหล่อพระก็ได้ เป็นพวากษัยสนกกลในของพวากหล่อพระ ขายพระไม่ค่อยออกแล้ว เลยเที่ยวไปบอกให้คนเคราะห์ร้ายไปเที่ยวสร้างพระสักองค์หนึ่ง เลยນอกกว่าไปทำสังฆทานเสียบ้าง จะได้สะเดาะเคราะห์ให้หายไป แกรับคำแล้วยังไม่สบายใจ
...ทำไมจึงไม่สบายใจ?

ที่ไม่สบายใจก็ เพราะไปยึดถือเอา คำของเด็กคนนั้นเข้าว่าเคราะห์ร้าย เราไม่มองคุณตัวของเราเองว่าเราเป็นคนอะไร? มีความคิดอย่างไร? มีความทุกข์อย่างไร?...ไม่ได้มองไปเชื่อตามเขาว่า ไปเชื่อตามเขานอกแล้วก็เลยไม่สบายใจ ตีหน่อยที่ไม่สบายใจแล้วมาวัดชลประทานรังสฤษฎ์ จะได้คลายจากความทุกข์ไป จะได้เกิดความเข้าใจถูกต้องขึ้น ก็เลยบอกว่า อย่าไปเชื่อในเรื่องอย่างนั้น...อย่าไปเชื่อตามที่เขาว่า

คืนหาสาเหตุของการเกิดทุกข์จากตัวเอง

ให้เราพิจารณาตัวเองว่า เรา มีความทุกข์เรื่องอะไร เรา มีความร้อนใจในเรื่องอะไร แล้วก็ถามว่า แล้วเวลา呢มีความทุกข์เรื่องอะไรอยู่บ้าง บอกว่าทุกข์เรื่องหนึ่สิน หนึ่สินนี้ไม่ใช่เรื่องเคราะห์ร้าย ไม่ใช่เรื่องอะไรแต่มันเกิดขึ้นเนื่องจากเราดำเนินการผิดพลาด จึงได้เกิดความทุกข์ความเดือดร้อน ก็เลยถามว่า “ทำมาหากินเรื่องอะไร” แกก็บอกว่า “เป็นเอเย่นต์ขายเหล้า” เรียกว่า ประมูลขายเหล้าในเขตนั้น “เขตใหญ่ใหม่” “ไม่ใหญ่มากเท่าได อำเภอเดียว...อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี”

คนมันจะขายกันหลายคน มันก็ไปแบ่งกันประมูลให้คนที่ต้มกลันสรุราได้กำไรเปล่าๆ แล้วทำไมเราไม่เอาคนเหล่านั้นมากินข้าวด้วยกัน แล้วนั่งคุยกัน ว่าเรามาร่วมกันเถอะ เราмар่วมกัน แล้วเรามาแบ่งกันขาย กำไรจะได้แบ่งกัน ไม่ต้องเลี่ยเบรียบคนต้มกลันสรุรามากเกินไป เขานอกว่าเวลาพบกันก็พูดกันดี แต่เวลาอีนประมูลก็

ແຢັງກັນທຸກທີ່ ຕ່າງຄົນຕ່າງຈະເອາ ຕ່າງຄົນກໍໄລຍໄປຂຶ້ນຮາຄາ ໄທັກບັນຜູ້ທີ່ຕົມກລິ້ນ ໄທັເງິນເຫັນມາກ່າວ ແລ້ວກົດຕ້ອນມີເງິນໄປ ປະກັນໄວ້ກັບບຣິຊັກທີ່ຕົມກລິ້ນສຸຮາ ດ້າຫາກວ່າຂ່າຍໄດ້ກໍາໄຮ ສັງເງິນໄປກົດໄມ້ຕ້ອງດູກທັກ ແຕ່ດ້າຫາດທຸນເງິນສັງໄມ່ພອເຂົາກົດ ທັກເງິນປະກັນ ທັກໄປເຮືອຍໆຈົນກະຮັກທັງໝົດ ທຸນປ່ອຍໆ ມັນກົດເງິນແຫລ່ນັ້ນ ແລ້ວເວລາປະມຸລໃໝ່ ຕ້ອງໄປກູ້ເງິນ ເຂົາມາ ທຳໃຫ້ເກີດເປັນບັນຫາຄວາມຖຸກ໌ຄວາມເດືອດຮ້ອນ

ອາຕາມາກົດເລີນອກວ່າ ເລີກເສີຍໄມ້ດີຫົວ້ວ ດ້າຫາຍສຸຮາ ມັນຈະຈົບຫາຍກົດເລີນຂ່າຍໄມ້ດີກວ່າຫົວ້ວ ໄປຂ່າຍຂອງອື່ນເສີຍ ກົດໄດ້ ໄວ້ຂອງທີ່ຈະຂ່າຍໄດ້ມີເຍຂະແຍະ ນີ້ໄປຂ່າຍຂອງເມາ ມັນ ພຶດສේලဓຣມ ທີ່ພຣະພຸທຣເຈົ້າບັນຫຼຸດໄວ້ ພຣະພຸທຣເຈົ້າໄມ້ໃໝ່ ຂ່າຍສຸຮາ ໄມ້ໃໝ່ຂ່າຍຍາພິທີ່ ໄມ້ໃໝ່ຂ່າຍເຄື່ອງປະຫັດປະຫວາງ ເຊັ່ນປິນກົດໜ້າຂ່າຍ ເມືອງໄທຍເຮົາມີຮ້ານຂ່າຍປິນມາກ ຈຶ່ງຍິ່ງ ກັນປ່ອຍ ພຶດຫລັກຄໍາສອນຂອງພຣະພຸທຣເຈົ້າ...ຍາພິທີ່ ຂອງເປັນ ພິທີ່ໄໝຄວາມຈະຂ່າຍ ແລ້ວໄໝໃໝ່ຂ່າຍສັຕິງທີ່ຈະເອາໄປໜ່າເປັນ ອາຫາດດ້ວຍ ແລ້ວປະກາດສຸດທ້າຍ ໄມ້ໃໝ່ຂ່າຍຄົນດ້ວຍ

พระพุทธเจ้าห้ามไม่ให้ขายคน ไม่ให้ขายสัตว์ที่จะเอาไปฟางเป็นอาหาร ไม่ให้ขายยาพิษ ไม่ให้ขายศาสตราธุร ไม่ให้ขายของมา เรายังคิดดูว่า พระองค์บัญญัติสิ่งเหล่านี้ไว้เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขของสังคม เราไปขายมันก็ลำบาก แกบอกว่ามันถูกนำเข้าไปแล้ว เอาตัวออกไม่ได้ มันมีความทุกข์ความเดือดร้อน เลยเล่าเรื่องให้แกฟังว่า ที่ปากเกร็ดนี่มีคนหนึ่งขายเหล้ามาหลายปี เป็นเอเย่นเมืองนนท์ เมืองสมุทรปราการ เมืองปทุมธานี แกบ่นบอยๆว่า “ผมไม่ค่อยสนับสนุนใจเลยที่ขายเหล้านี้ คนกินแล้วมันเมา many มันทะเลาะเบาะแว้งกัน” ผู้ขายนั้นไม่เคยดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่เสียดวยซ้ำไป นึกเบื้องก็เลิกมันเสียเลย เลิกเสร็จแล้ว ไปเคลียร์บัญชีกับโรงงานสุรา บางยี่ขัน เดียวเนื้สนับสนุนใจ ไม่ต้องไปยุ่งกับของมีนมาอีกต่อไป บอกว่าปลดภัยดี

แกเล่าให้ฟังว่ามันยังถอนไม่ได้ เพราะเหตุยังมันเข้าไปลึกแล้ว เรียกว่าจมลงไปถึงเอวมันก็ถอนไม่ขึ้น ต้อง

เอาซ้างมาซวยฉุดจึงจะขึ้นได้ นี่เป็นความทุกข์ ความทุกข์ เพราะทำเงินงานผิดพลาด...ไม่ใช่อะไร ไม่ใช่เคราะห์ร้าย จะโปรดน้ำมันมันก็ไม่หาย หรือว่าจะไปลละเดาเคราะห์ ไปลอดใต้ท้องซ้าง...มันก็ไม่หาย มันจะหายได้ก็ต่อเมื่อ เราหาเงินมาเปลี่ยงหนี้สินเสีย แกบกอกร่านีกำลังคิดจะขายที่ มีที่อยู่แห่งหนึ่ง ถ้าม่วยว่าเมื่อขายที่ได้แล้วพอจะเปลี่ยงใหม่? ก็ยังไม่พอเหมือนกัน..หนักเข้าไปอีก ที่หมดแล้วจะเอาอะไรเปลี่ยงล่ะ อย่าไปขายดีกว่า ก็อธิบายให้แกฟังไปตามเรื่องตามรา ปลอบโยนจิตใจให้คลายจากความทุกข์ความเดือดร้อน แล้วก็ให้มองที่ตัวเอง ให้แก่ไขที่ตัวเอง อย่าไปแก้ด้วยวิธีภายนอก

เหตุของความทุกข์อยู่ที่ตัวเราเอง

คนเราเมื่อมีความทุกข์ต้องมองตัว ค้นหาสาเหตุที่ตัวเรา ให้ยึดหลักพระพุทธเจ้าว่า อะไรมันเกิดขึ้นที่

ตัวเรา ก็ เพราะการคิดของเรา การพูดของเรา การกระทำของเราเอง ไม่มีสิ่งใดมาดลบันดาลให้ครับเป็นสุข ไม่มีสิ่งใดจะมาดลบันดาลให้ครับเป็นทุกๆ เราเป็นสุข เพราะเราทำ เราเป็นทุกๆ ก็ เพราะเราทำ จึงต้องมองที่ตัวเรา แก่ไขที่ตัวเราเอง

ถ้าเข้มั่นในหลักการของพระพุทธเจ้า ชาวพุทธ
เราจะไม่ต้องไปหาพวกรหงเจ้าเข้ามี สำนักเจ้าพ่อเจ้าแม่
เจ้าอะไรทั้งหลายนะ เราย่าไป เพราะเป็นของหลอกหลวง
ไม่จริงไม่แท้ แล้วก็ไม่ต้องไปเที่ยวให้วันบานศาลกล่าว
สิ่งศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์มีเดชที่เรานึกว่ามี ความจริงก็ไม่มีอะไร
 เพราะว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหมือนกันเสานี่ บางแห่งปลวกกิน
เกือบหมดเสาลงในแล้ว แต่คนยังไปไหว้อยู่ เหลืออยู่
นิดเดียว ไม่กี่เซนต์แล้ว...ปลวกกินข้างใน แต่คนไม่รู้ว่า
ปลวกกินข้างใน ถ้าเสา蔓นก่อก็ปลวกมันก็ไม่กิน ไอันไม่เก่ง
แล้วเป็นพวกรไม้มีเนื้ออ่อนด้วยนะ เสาหลักเมืองอะไรมี
ไม่เนื้ออ่อนทั้งนั้น เขาไม่ได้อาไม่เนื้อแข็ง ความจริงควร

จะเอาเหล็กมาหล่อเป็นเสาเลี้ยง เปลวมันจะได้ไม่กิน
แล้วจะได้ให้ว่างกันไปนานๆ ตราชับเท่าที่เหล็กมันยังไม่ถูก
พังกระลายลง... แต่ไม่มีใครคิดทำด้วยเหล็กคือยังไม่พัฒนา
ของที่เป็นไส้ยาสต์ เป็นความหมายนี้ไม่ค่อยพัฒนาเลย
ทำอย่างใดก็ทำกันอย่างนั้น ไม่ค่อยจะมีการเปลี่ยนแปลง
เรารอย่าไปเที่ยวหลงในสิ่งเหล่านั้น อย่าไปขอให้สิ่งนั้น
มาช่วยเรา แต่เราต้องช่วยตัวเอง

การช่วยตัวเองนั้นก็หมายความว่า รู้จักว่าเราคิด
อย่างไร เราพูดอย่างไร เราทำอย่างไร แล้วเราจะแก้ไขที่
ตัวเรา เช่นเมื่อเรามีความทุกข์ก็ต้องคิดว่า ทุกข์เรื่องอะไร
คันไปเกอะเดี่ยวมันก็เจอก เพราะว่ามันอยู่กับตัวเราทั้งนั้น
เมื่อเราเจอความทุกข์แล้ว เรา ก็คันต่อไปว่าเหตุมันอยู่ที่
อะไร เราไปติดต่อกับใคร เราประพฤติอย่างใด เราทำ
อะไร จึงได้เกิดความทุกข์ความเดือดร้อนนี้ขึ้น เราต้อง
แก้ที่ตัวเหตุ เมื่อแก้เหตุ...ผลที่เป็นทุกข์มันก็ดับไป
พระพุทธเจ้าท่านจึงตรัสไว้ว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิด

ขึ้นก็ เพราะมีเหตุ ถ้าไม่มีเหตุ ผลจะเกิดขึ้นไม่ได้ และเหตุนั้น ไม่ได้อยู่ที่ภายนอกมันอยู่ที่คนเรา

ยกตัวอย่างง่ายๆ ฝนตกอย่างนี้ถนนลื่น รถบางคันให้ลงไปนอนแข่น้ำอยู่ในคูข้างถนน แล้วเราจะไปบอกว่าไอ์ที่มันลงไปในคู เพราะถนนลื่น นั้นไม่ใช่ตัวเหตุ ที่แท้จริง เพราะถ้าหากว่า เพราะถนนลื่นมันก็ลงทุกคัน แต่ว่าทำไม้มันลงไปคันสองคันอีก ๙๙ คันมันทำไม้มันพ้นไปได้ มันไม่ใช่เรื่องถนนลื่น ถนนลื่นไม่ใช่ปัจจัยตัวใหญ่ ปัจจัยตัวใหญ่อยู่ที่ความคิดของ ความประมาท ไม่ระมัดระวังในการที่ขับรถ รถมันจึงลื่นลงไป เราจะไปโทษถนนไม่ได้ แต่เราควรจะโทษตัวเราเอง ว่า เพราะเราพลาด เพราะเราประมาท สิ่งนี้นจึงได้เกิดขึ้น

แต่ว่าคนเรามันบกพร่องอีกนั้นแหล่ะ บกพร่องในข้อที่ว่าไม่ยอมรับว่าตัวผิด อันนี้มันสำคัญนัก ไม่ยอมรับว่าตัวผิด ครูที่สอนเต็กันต้องพยายามที่จะให้เด็กรับผิดให้ได้ ให้เขารับผิด แล้วอย่าไปลงโทษ ให้เขาลบ้ายใจ

ว่า เรายังผิดนี่ไม่ต้องถูกลงโทษ ที่หลังทำผิดแล้วเขายังได้รับผิด แต่ถ้าผิดหลายทีก็ต้องเอาบ้าง ต้องลงโทษบ้าง สัญญา กันไว้เสียก่อนว่าคราวนี้ไม่ลงโทษ เพราะว่าผิดครั้งแรก แต่ว่าถ้าต่อไปทำผิดอีกจะถูกลงโทษ แล้วก็ต้องลงโทษตามที่ตกลงกันไว้ ช่วยกันแก้ไขสัยคนที่ไม่ยอมรับผิด ให้เป็นคนยอมรับผิดกันเสียบ้างก็จะดีซัก

ในทางพระพุทธศาสนานั้น พระพุทธเจ้าท่านให้ยอมรับผิด เช่นว่าพระเรานี้ ถ้าหากว่าทำผิดล่วงเกินพระวินัยบทใดบทหนึ่ก็ตาม ท่านมีวิธีการว่าให้ปลงอาบตีปลงอาบติก็คือการยอมรับว่าตัวผิดนั้นเอง อันนี้เป็นการแก้ไขปัญหาให้ยอมรับผิดในเรื่องว่าตนได้กระทำความผิดลงไป

ชั่วดีอยู่ที่ใจ

แต่ว่าเราทั้งหลายไม่ค่อยได้ทำอย่างนั้น เพราะ

ฉะนั้น จึงเกิดเรื่องต้องสอบสวน สิ่งเปลี่ยงเงินทองในการสอบสวนกันมากมาย สอบไปสอบมาก็เลยไม่ได้เรื่อง คนผิดกันกว่าไม่เป็นไร ทำซึ่งก็ไม่ได้ซึ่ว ทำดีก็ไม่ได้ดีอะไร เพราะเราทำซึ่งก็ยังอยู่ได้ไม่เห็นเป็นอะไร ความจริงนั้น ใจเข้าชัวอยู่ คนเราเวลาทำซึ่วใจมันชัวอยู่ หลังจากทำซึ่วแล้วใจก็ยังคิดเรื่องซัวอยู่ ยังร้อนใจอยู่ ยังมีความวิตก กังวลในปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น...ไม่สบายใจ คนที่ทำดี นั้นทำแล้วสบายใจ เมื่อทำเสร็จไปแล้วนึกถึงที่ไรก็ยัง สบายใจ...มันเป็นความสุข ถ้าเราทำดี แต่ถ้าเราทำซึ่ว ก็เป็นความทุกข์เป็นความเดือดร้อนใจ แต่คนมองไม่เห็น เรื่องซ้างในนีมองไม่ค่อยเห็น มองเห็นแต่ซ้างนอก มอง แต่วัตถุที่ตนมีตนได้ ที่มันเกิดขึ้นในระหว่างชีวิต เขามอง อย่างนั้น แต่ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นซ้างในเขามองไม่เห็น

ความจริงนั้นสิ่งที่เกิดขึ้นซ้างในนั้นแหล่ะ สำคัญ กว่าสิ่งที่เกิดขึ้นซ้างนอก เพราะสิ่งซ้างในนั้นมันสร้างรอย ประทับไว้ในจิตใจของคนผู้นั้น ถ้าเราทำดี มันก็ประทับ

ความดีไว้ ถ้าเราทำขั้มันก์ประทับความชั่วไว้ในจิตใจ
ของเรา เราจะสมสิ่งใด สิ่งนั้นมันก์มากขึ้นในใจของเรา
 เช่นเราจะสมบูป...บากมันก์เพิ่มขึ้นในใจของเรา เรา
 สมบุญ...บุญมันก์เพิ่มมากขึ้นในจิตใจของเรา

พระพุทธเจ้าตรัสว่า ทุกโข ป้าปีสະ อุจจะโย^๔
 ...จะสมบูปเป็นทุกข์ สุโข ปัญญสະ อุจจะโย...การจะสม
 บุญนั้นเป็นความสุข อันนี้เราจะเอาอย่างไหน เอาหนึ่งทุกข์
 หรือเอาหนึ่งสบายนิจ เอาใจเย็น ใจสงบหรือว่าเอาใจร้อน
 ใจวุ่นวาย ทุกคนคงไม่ต้องการใจร้อน ไม่ต้องการความ
 ทุกข์ แต่ต้องการความสุขความสบายนิจ เมื่อเราต้องการ
 ความสุขความสบายนิจ เราจะไปสมสิ่งชั่วร้ายทำไม่
 เราชราจะมาจะสมแต่สิ่งที่เป็นความงามความดี ให้
 เกิดขึ้นในจิตใจของเราไม่ไดกว่าหรือ?

อันนี้เป็นหลักที่เรารู้จะได้คิดไว้ในจิตใจว่า
 สิ่งที่เราได้ภัยนอกนั้นมันไม่สำคัญ แต่สิ่งที่เราได้เพิ่มขึ้น
 ในใจของเราสำคัญกว่า เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นในใจของเราหัน

มันส่งผลยิ่ง สิ่งที่เกิดข้างนอกมันไม่เท่าใด เช่นฝนตกเลือผ้าเปียกไม่เท่าใดมันก็แห้ง เอาไปบ้าน ไปนั่งรีดมันก็แห้งเท่านั้นเอง ไม่ต้องเดือดร้อนอะไร แต่ถ้าใจเปียกด้วยกิเลส ใจเปียกชุ่มอยู่ด้วยความโลภ ความโกรธ ความหลง ความริษยา ความพยาบาท อาฆาต ของเรว แหน! มันสะสมอยู่ในใจนานเหลือเกิน จนแก่เฒ่ายังไม่คลายเลย ให้เราสังเกตว่าคนบางคนโกรธใครเคืองใคร โกรธอยู่จนแก่ถ้าพอยื่นชื่อคนนั้นแล้วก็เว็บขึ้นมาทันทีที่เดียว โกรธขึ้นมาทันที...ไม่อยากเข้าใกล้

เรื่องเก่ากีสิบปีแล้ว ตั้งหลายปีแล้ว มันกรุ่นอยู่ในใจ ผงอยู่ในใจตลอดเวลา ไม่มีการเปลี่ยนแปลง นี่แหละ มันร้ายอย่างนี้แหละ ของที่เกิดข้างในนี่มันร้ายอย่างนี้ ของข้างนอกไม่ร้าย

เนื้อหนังเป็นโคลนล้ำงได้ เลือพ้าเป็นสิ่งสกปรก
พอกได้ แต่ว่าใจเป็นนีบันพอกไม่ได้ มันติดเกราะวงรัง^๔
ฝังเนื้อใน เอาออกลำบาก

เพราะฉะนั้น เราชรกลัวความแปดเปื้อนข้างใน
อย่าไปกลัวความแปดเปื้อนข้างนอก ครรกลัวสิ่งที่เกิดขึ้น
ในใจ อย่าไปกลัวสิ่งที่เกิดขึ้นข้างนอก เพราะสิ่งที่เกิดขึ้น
ข้างนอกนั้น มันเปลี่ยนไปตามธรรมชาติ แต่ว่าสิ่งที่เกิด
ขึ้นในใจนั้น มันไม่ค่อยเปลี่ยน เขาเรียกว่าเป็นอารมณ์ค้าง
เป็นอารมณ์ค้างติดอยู่ในใจตลอดเวลา ไม่รู้จักสูญหาย
กล้ายเป็นเรื่องพยาบาท อาการของเรวกัน ก็เลยสร้าง
ปัญหา สร้างความทุกข์ความเดือดร้อนให้แก่ตน แก่ท่าน
ด้วยประการต่างๆ อันนี้แหลกเป็นเรื่องน่ากลัว เราจึง
ไม่ครรกลัวสิ่งภายนอก แต่กลัวสิ่งที่มันเกิดภัยในจิตใจ
อันนี้ขอให้ญาติโยมจำไว้อย่างหนึ่ง ว่าสิ่งที่เกิด
ขึ้นในชีวิตของเรานั้น มันเกิดจากการคิด เกิดจากการพูด
เกิดจากการกระทำ เกิดจากการควบหาสมาคม ที่ล้วนมา
จากใจของเราทั้งนั้นแหลก แล้วมันก็เกิดขึ้นมาเป็นอะไร
ขึ้นตามลำดับ สร้างปัญหาคือความทุกข์ความเดือดร้อน
ด้วยประการต่างๆ

ธรรมะเป็นกรอบของชีวิต

เมื่อเราถืออยู่อย่างนี้แล้ว เราควรจะทำอย่างไร
ต่อไป? เรายังต้องระมัดระวังในการเป็นอยู่ในชีวิต
ประจำวัน การระมัดระวังนั้นจะต้องมีหลักเกณฑ์ ต้อง
มีเครื่องประกอบ เพื่อให้เกิดความระมัดระวังตัว คนที่เป็น
ผู้รู้ เขาเรียกว่า อาจารย์ทั้งหลาย นี่แหลกคือพุทธะ พุทธะ
คือพระพุทธเจ้า เขาเรียกว่าพุทธะ พุทธะคือผู้รู้ทั้งหลาย
ท่านคิดอย่างไร ท่านคิดว่าเพื่อให้คนดีขึ้น เพื่อให้คนมี
ระเบียบในชีวิตประจำวัน ท่านก็บัญญัติหลักเกณฑ์ให้เรา
ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน หลักเกณฑ์ต่างๆที่ผู้ตั้งศาสนา
บัญญัติขึ้นไว้นั้น เพื่ออะไร เพื่อเป็นสิ่งแวดล้อม ให้เรา
อยู่ในการอบรมในวง คนที่เลี้ยงสัตว์ เช่น เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย
ถ้าไม่ทำคอกจะเป็นอย่างไร ไม่ทำคอกวัวควายมันก็จะ
หลุดออกไป มันจะไปไหนตามชอบใจ แล้วสัตว์ร้ายก็จะ
เอ้าไปกิน ผู้ร้ายก็จะลักขโมยไปเสีย เพราะฉะนั้นต้องทำ
คอกไว้ พอดีกับสภาพทางคืนต้อนเข้าคอกปิดประตูแข็งแรง

มันก็อนกันอยู่ในคอก... ไม่ไปไหน กลางวันเดดเจ้าสว่าง
แล้วก็ปล่อยออกจากคอก ไปหากินที่ไหนก็ได้ แต่กลางคืน
ต้องต้อนเข้าคอก นึกเพื่อว่าให้สัตว์ปลอดภัย ไม่ให้ถูก
คนร้าย ไม่ให้ถูกสัตว์ร้ายเอาไป

ในชีวิตของคนเรา ก็เหมือนกัน ต้องมีอะไรบาง
อย่างเป็นสิ่งป้องกันเรา เพื่อไม่ให้ออกไปนอกลุ่มนักทาง
เรียกว่าเป็นรั้วเป็นคอกไว้... รั้วคอกที่จะกันคน รั้วที่จะกัน
คอกไว้ให้อยู่ในการอบก็คือหลักศีลธรรม หลักศีลธรรม
เป็นข้อแรก ที่จะต้องมีสำหรับคนทั่วไป หลักศีลธรรมเป็น
สิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตของเราทุกคน

ดำเนินอยู่ในกรอบของชีวิต

เรื่องศีลธรรมหมายถึงอะไรกัน หมายถึง สิ่งที่
จะช่วยให้เราทั้งหลายได้อยู่กันอย่างมีระเบียบ มีแบบ
แล้วจะได้เกิดความสุขความสงบขึ้นในสังคม...

ถ้าไม่มีหลักศีลธรรมเป็นข้อปฏิบัติ ลองหลับตา
นึกดูว่าจะเป็นอย่างไร? เรายังจะทำอะไรตามใจตัว ทำ
อะไรมาก็ตามใจอย่าง แล้วไม่มีการบังคับ ไม่มีการควบคุม
ตัวเอง

โดยปกติคนเรามักเป็นอย่างนั้นอยู่แล้ว ชอบ
ตามใจตัว ชอบทำอะไรมาก็ตามใจอย่าง เพราะไม่มีกฎเกณฑ์
แต่ถ้าเรารับเอากฎเกณฑ์มาเป็นเครื่องบังคับตัวเรา ที่เรา
เรียกในภาษาว่าสามารถ สามารถศีล สามารถศีล ก็คือ
การรับเอาศีลนั้นมาปฏิบัติ เมื่อเรารับเอาศีลมาเป็น
ข้อปฏิบัติเราก็อยู่ในระบบของศีล เราอาจระมัดระวังเป็น
ข้อปฏิบัติ เรายังอยู่ในระบบของธรรมะ ศีลกับธรรมเรา
มาร่วมกันเข้า ก็เป็นปัจจัยที่จะสร้างความสงบสุขให้เกิด
ขึ้นแก่บุคคลนั้น และจะสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นแก่
ลังคม ให้เกิดขึ้นในครอบครัว ให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ใน
ตำบล ในชาติในประเทศ เพราะทุกคนมีข้อปฏิบัติอยู่ใน
กรอบในระเบียบของศีลธรรม แต่ถ้าไม่มีการปฏิบัติอยู่

ในกรอบคือในวงของศีลธรรม มันก็เกิดปัญหา เกิดความวุ่นวาย ผู้ที่ไม่อยู่ในศีลธรรมอย่างนี้ สร้างปัญหาให้แก่ตัวเอง สร้างปัญหาให้แก่ครอบครัว สร้างปัญหาให้แก่สังคม สร้างปัญหาให้ในงานที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้อง แล้วโลกมันก็เต็มไปด้วยปัญหา เพราะคนไม่อยู่ในกรอบ ไม่มีศีลธรรมเป็นหลักคุ้มครองจิตใจ ก็เกิดเป็นความทุกข์ ความเดือดร้อนกันด้วยประการต่างๆ

ถ้าหากว่าคนเรามาคิดได้ว่า... การอยู่กันด้วยความสุขนั้น มันต้องอยู่ในระเบียบในวินัย หรือว่าอยู่ในศีลในธรรม แล้วก็เอาศีลธรรมในศาสนาที่ตนนับถือ เรา nabถือพระพุทธศาสนา เราก็เอาหลักศีลธรรมของพระพุทธเจ้ามาเป็นกรอบเป็นเกราะล้อมตัวเราไว้ให้อยู่ในกรอบนั้นในแน่นั้น จะคิดอะไร จะพูดอะไร จะทำอะไร จะคบหาสมาคมกับใคร จะประกอบอาชีพชนิดใดก็อยู่ในกรอบในวงของศีลธรรม ไม่ส่งเสริมสิ่งที่เป็นความชั่ว ความร้ายให้เกิดขึ้นในสังคมด้วยประการต่างๆ

ญาติโยมลงหลับตาเนกคุณເກອະ ว่าสังคมนີ້ຈະ
ເປັນຍ່າງໄຮ ສັງຄນນີ້ຈະມີແຕ່ຄວາມສົງບ ຄວາມຮ່ວມຮົ່ນ
ທັນເຊື່ອຕາບານ ດັກທີ່ມາພັບກັນກີ່ມີເຂົ້າຫາກັນໄມ້ຈຶ່ງເຄີຍດ
ເກລື້ອດຊັ້ງກັນ ໄມມີຄວາມຮະແວງ ໄມມີຄວາມສົງລັກັນໃນເຮືອງ
ອະໄຮຕ່າງໆ ເພຣະເຊື່ອວ່າທຸກຄນມີຮະເບີນ ທຸກຄນມີຂ້ອ
ບັນກັບຈິຕິໃຈ ມີຄືລ໌ຮຽມເປັນຮົ້ວ ເປັນເຄື່ອງລ້ອມຕັ້ວໄວ້ ເຂາ
ກີ່ໄມ້ໄປໃຫ້ ນີ້ມັນເປັນຄວາມສູ່ຄວາມສປາຍໃນສັງຄນຂອງ
ມຸນຸ່ມຍໍ ຜູ້ຮັກທີ່ມີພະພຸກຮເຈົ້າເປັນຕົ້ນ ຈຶ່ງໄດ້ບັນດູຕີ
ກົງເກັນທີ່ໄວ້

ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของศีลธรรม

การปฏิบัติตามหลักศีลธรรมนั้น หมายถึงว่า การจำกัดตัวเอง การปฏิบัติตามหลักศีลธรรม ก็คือ การจำกัดตัวเองให้มีขอบเขต ที่จะคิดที่จะพูดที่จะทำ ให้เป็นไปในขอบเขตอันนั้น ไม่ลืมไม่อเวอร์ เขาระบุว่า

ไม่ลื้นขึ้นไปในเรื่องอะไรต่างๆ คนเรามักชอบลื้นมันจึงยุ่ง เพราะอะไรรีลั่นขอบเขตออกไป ต้นออกไปนอกเขตนอกกรอบ มันก็เกิดปัญหาขึ้นด้วยประการต่างๆ

ถ้าทุกคนอยู่กรอบในวงของศีล ๕ นี่..สหายแล้ว เอาศีลนี้เป็นฐานเป็นที่รองรับจิตใจ เป็นเครื่องคุ้มครอง ชีวิต คิด พูด ทำทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ในกรอบนี้ ก็ไม่มีการเบียดเบียนกันในทางร่างกาย ไม่มีการเบียดเบียนกันในทางทรัพย์ ไม่เบียดเบียนกันในคุณครอง ไม่เบียดเบียนกัน ด้วยการพูดการเขียนการโฆษณา ไม่เบียดเบียนด้วยการเสพของมีนมาอันทำลายสติให้หมดไปสิ้นไปอย่างนี้ มัน ก็สบายนะ ทุกคนอยู่กันด้วยความสุข ไม่มีความหวาดระแวง นอนเป็นสุข นั่งเป็นสุข มีทรัพย์สมบัติก็สบายนะใจ เดี๋ยวนี้ รามีทรัพย์สมบัติก็เป็นทุกๆ คนไม่มีทุกข์แบบไม่มี คนมี ก็เป็นทุกข์แบบคนมี ทุกข์กลัวเพื่อนจะมาเยี่ยง กลัวจะมา จี้มาปล้น เดินทางไปไหนก็กลัวจะมีอันตราย ไม่มีความ สุขใจเลยแม้แต่น้อย

ถ้าเราต้องการความสุข เราต้องการอยู่กันอย่างสบายน่า เรายังต้องช่วยกันสร้างฐานะทางศีลธรรมให้เกิดขึ้น ช่วยกันสร้างรั้วป้องกันจิตใจของเราไม่ให้หลอกไปนอกขอบเขต จะคิดอะไรเมื่อขอบเขต จะพูดอะไรเมื่อขอบเขต จะทำอะไรก็ทำในขอบเขต ที่จะไม่กระทบกระเทือนใครให้เกิดปัญหา เรียกว่า...เรารู้ในศีลธรรม ศีลธรรมเป็นปัจจัยให้เกิดความสงบสุขในสังคม เป็นเครื่องมือที่จะสร้างความเจริญอย่างแท้จริงให้เกิดขึ้นในสังคมของมนุษย์ เรายังต้องมีอย่างนี้ เรียกว่าเป็นเกราะชั้นหนึ่งอยู่ในขั้นศีลธรรม

ศีลธรรมนี้เป็นเกราะชั้นต้นๆเป็นเครื่องช่วยครั้งแรกแต่ยังไม่พอ ก็ต้องเพิ่มขึ้นไปอีกสักขั้นหนึ่ง คือว่าปัญหาของคนเรามันอยู่ที่ไหน?... ปัญหาชีวิตของคนเรานั้นเมื่อน้อยลงที่สุด เรา ปัญหาอยู่ที่ใจ...ใจเราเป็นต้นเรื่อง เป็นตัวการที่จะสร้างอะไรขึ้นในชีวิตของเรา เราจึงต้องควบคุมไปอีกขั้นหนึ่ง เอาระเบียบขั้นศีลธรรมเหมือนกัน

แต่เอาไปควบคุมถึงขั้นจิตใจ ควบคุมขั้นจิตใจให้สูงขึ้นไป ประณีตขึ้นไปอีกหน่อยหนึ่ง ให้มันสูงขึ้นไปกว่าหนึ่งหน่อย ควบคุมจิตใจไม่ให้คิดในเรื่องที่ไม่ดีไม่งาม การที่จะไม่ให้ คิดในเรื่องที่ไม่ดีไม่งามนั้น..ต้องฝึกจิต การฝึกจิตในภาษา เราเรียกว่า ทำสมาธิ หรือเรียกว่า เจริญการวนา ให้ใช้ คำให้มันถูกหลักหน่อย ไปตามโครงร่าง คุณไปเรียนวิปัสสนา หรือเปล่า ไม่ถึงขั้นนั้น เราควรจะพูดว่า คุณไปเรียนเรื่อง การวนาหรือเปล่า ภาษาที่ถูกเข้าเรียกว่าการวนา

ภารนา : ฝึกจิตให้สงบและเกิดปัญญา

การภารนาคือการฝึกจิต ให้เกิดความสงบ แล้วก็ การคิดค้นให้เกิดปัญญา มี ๒ แบบ ภารนามี ๒ อย่าง เขารียกว่า สมถภารนา วิปัสสนาภารนา

สมถภารนา นั้นมุ่งในเรื่องความสงบอย่างเดียว ฝึกจิตเพื่อให้เกิดความสงบ เพื่อให้เกิดความตั้งมั่นอยู่ใน

ແລກ ຕຣມນາມີ ຂອງ ລວງພ່ອປິບຫຼານນັກ

เรื่องเดียว เพื่อให้อ่อนโยนหมายที่จะใช้งาน อันนี้เป็นเรื่องของสมถภาพนา ต้องการเพียงเท่านั้น เป็นเรื่องที่จะต้องทำก่อน คล้ายๆกับเราจะปลูกตึกใหญ่ เราจะต้องเตรียมพื้นที่ ณ ที่ แล้วก็ปราบที่ให้สม่ำเสมอ แล้วจึงตอกเสาเข็ม วางคานชั้นล่าง แล้วก็หล่อเสา เทคนิคโดยลำดับ แล้วก็ต่อสูงขึ้นไป จนเป็นตึก ๙ ชั้น ๑๐ ชั้น อะไรกันไปตามเรื่อง

การเจริญงาน

ในการฝึกภารกิจเมื่อนักเรียนต้นจะต้องทำจิตให้สงบ ให้ตั้งมั่น ให้อ่อนโยนหมายความที่จะใช้งานจิตเราถ้าไม่สงบ ให้ลองสังเกตดู...ให้ดูใจของเราเองว่า สงบหรือเปล่า มันคิดวุ่นไปตลอดเวลา...เรื่องนั้นเรื่องนี้คิดไปปากเกร็ด คิดไปบางรัก คิดไปสาธร คิดไปบางลำพู คิดไปสนามหลวง คิดไปถึงสนามมวย บางคนคิดไปสนาม

ม้าในตอนป่าย มันไปอย่างนั้น นี่เขารายกว่ามันไม่สงบ
มันฟุ่งซาน ไม่อยู่ในเรื่องเดียว ไม่สงบ เราต้องให้มัน
สงบ วิธีที่จะให้สงบก็หมายความว่า เอาอะไรให้มันคิด
 เพราะจิตชอบทำงาน จิตไม่อยู่นึง... จิตรักงาน แต่ว่าเรา
 ไม่ทำงานที่ถูกให้จิตทำ จิตก็เลยหางานเอาเอง ทำเอากอง
 ตามชอบใจ... มันก็ยุ่ง เราจึงต้องหางานป้อนจิต หา
 งานให้จิตทำก็คือการฝึกความรู้

เมื่อตะกี้นี้ท่านเฉลิมมาพูดให้ครูทั้งหลายฟัง
 เรื่องการเจริญความรู้ ควรพูดให้ถูกกว่า เรียนเรื่องการ
 ความรู้หรือการฝึกจิต ถ้าพูดภาษาง่ายๆ เรียกว่า การฝึก
 จิต การอบรมจิต เพื่อให้จิตของเรามันดีขึ้น สงบขึ้น ตั้งมั่น^๔
 อ่อนโYN เหมาะที่จะใช้งานก็คือป้อนงานให้จิตทำ แล้ว
 ก็ให้จิตทำเรื่องนี้เรื่องเดียว อย่าให้ทำหลายเรื่อง เอาแต่
 เรื่องนี้

สมมติว่าเราจะทำอะไร... เจริญアナปานสติ
 คือกำหนดลมหายใจเข้าออก

วิธีการกำหนดหมายใจเข้า...ออก ก็คือ ให้รู้ลักษณะของลมที่เข้าที่ออก แล้วดูว่ามันกระทบตรงไหน ก็อย่าเอาความรู้สึกคือสติ (สติกหมายความว่า ความรู้สึก) ให้มารู้สึกอยู่ตรงที่นั้น มารู้สึกอยู่ที่ลมกระทบ อย่าให้มันไปไหน แต่เมื่อต้องไป เพราะมันเคยไป มันก็ต้องวิ่งไปโน่นก็ต้องกลับมา วิ่งไปโน่นต้องกลับมา วิ่งไปโน่นต้องกลับมาอีก ลักษณะเหมือนจับปุ่มใส่กระดัง ถ้าเราทำใหม่ๆเหมือนจับปุ่มใส่กระดัง แล้วเราจะรู้ว่า แหม! มันรุนแรงจริงๆ มันไม่หยุดนิ่งเสียเลย เดียวไปนั่นเดียวไปนี่นั่นแหล่ะลักษณะของจิต

พระผู้มีพระภาคจึงตรัสว่า ผนಥน จิตต์, ทุกๆทุนนิwaray ... จิตนี้ ดีనrn กลับกลอก มีปกติรักษาอย่างห้ามยก แต่ผู้ฉลาดยอมทำกับมันได้ บันทึกคือผู้ฉลาดยอมทำจิตที่ดีนرنกลับกลอก รักษาอย่างห้ามยก ให้หยุดได้ ให้อยู่กับที่ได้ ไม่ให่วิ่งไปไหนต่อไป ให้อยู่ในอารมณ์เดียว ถ้าจิตอยู่กับอารมณ์เดียว ก็เรียกว่าตั้งมั่นอยู่

แล้วเมื่อตั้งมั่นนานๆก็เรียกว่า มั่นเชื่องอ่อนโยน ผู้คนล้าด
จึงต้องมาฝึกจิตของตนให้สงบ ให้ตั้งมั่น ให้อ่อนโยน
เหมาะสมที่จะใช้งาน

การเห็นแจ้งในความจริงของสรรพสิ่งทั้งปวง

คนเราให้สังเกตตัวเอง บางทีก็หุ่นหึงด บางที
ก็ใจร้อนซึ่นมา อะไรกระทบนิดกระทบทน้อยก็ปั้งปัง¹
คล้ายลูกระเบิด ไวย่างนั่นมันระเบิดบ่อยๆ ระเบิดบ่อยๆ
นี้เป็นสุขใหม่ ลองนึกถึงตัวเราเอง วันไหนระเบิดบ่อยๆ
เป็นสุขใหม่ ไม่มีความสุขใจ ร่างกายผิดปกติ ระบบการ
ย่อยอาหารผิดปกติ ระบบทางเดินโลหิตผิดปกติ นั่นแหล่ะ
เขาร翊กว่าเป็นบันไดขั้นตันแห่งการเป็นโรคประสาท
ต่อไปถ้าทำแบบนั้นบ่อยๆก็เป็นโรคประสาท แล้วชีวิต
จะลำบาก เราไม่ควรจะปล่อยตัวอย่างนั้น ให้พยายาม
ควบคุมจิตใจไว้ไม่ให้หวั่นไหวกับอารมณ์ที่มากระทบ

การที่จะไม่ให้จิตใจหวั่นไหวนั้น ก็ต้องก้าวไปอีกขั้นหนึ่ง คือขั้นแรกที่เรียกว่า ทำสมถภาพนา เพื่อให้จิตของเรางงบ ตึ้งมั่น อ่อนโนย เหมาะที่จะใช้งาน แล้วต่อไปก็ต้องใช้มัน... เมื่อเราฝึกมันเชื่องแล้ว ต้องใช้ ใช่ทำอะไร ใช้ให้เป็นคิดพิจารณาในเรื่องอะไรต่างๆ เพื่อให้รู้แจ้ง เห็นจริงในสิ่งนั้นตามสภาพที่เป็นจริง

การพิจารณาเพื่อให้เกิดความรู้แจ้ง เห็นจริง ในสิ่งทั้งหลายตามที่เป็นจริงนั้นแหล่ะ เขาเรียกว่า เจริญวิปัสสนา วิปัสสนาแปลตามตัวว่า เห็นแจ้ง เห็นแจ้งๆ เห็นชัดๆ ไม่ใช่เห็นอย่างเข้ามืด มองเห็นตอบไม่เป็นคนเห็นคนเป็นตอบไม่ เห็นญูเป็นเชือก เห็นเชือกเป็นญู แบบนั้นยังใช่ไม่ได้ มันไม่ชัดเห็นแบบนั้น ต้องมองสิ่งต่างๆให้เห็นชัดตามสภาพที่เป็นจริง

สิ่งที่เรียกว่าความจริงของสรรพสิ่งทั้งหลาย หมายถึงอะไร?... มันมือญู ๓ ประการ เขาเรียกว่า ไตรลักษณ์ หรือว่า สามัญญาลักษณะ

รู้ความเป็นจริงของกฎหมายชาติ

สามัญญาลักษณะ แปลว่า ลักษณะทั่วไปของ สรรพสิ่งทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นรูปธรรม คือสิ่งที่เห็นได้ด้วยตา สัมผัสด้วยประสาททั้งห้าได้ ตาเห็นได้ หูได้ยิน จมูก ได้กลิ่น ลิ้นได้รส กายถูกต้องได้ อันนั้นเขาเรียกว่า รูป สิ่งที่เป็นรูป... รูปคือสิ่งที่สัมผัสได้ด้วยประสาททั้งห้า ประสาทห้าก็คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย อะไรที่กระบวนการได้ด้วยประสาทห้าอย่างนี้ เขาเรียกว่าเป็นรูป สิ่งที่รู้ได้ด้วยใจนั้นเรียกว่าเป็นนาม ของในโลกนี้มันมีเพียงสองอย่างให้มันยุ่ง มีเพียงสอง อย่างหนึ่งเรียกว่ารูป อีกอย่างหนึ่งเรียกว่านาม พระพุทธเจ้าสอนให้เราruiseองรูป เรื่องนาม ให้รู้ชัดตามสภาพที่มันเป็นจริง ความเป็นจริงของสิ่งที่เรียกว่า รูป... นามนั้นคืออะไร

เราสวดมนต์เมื่อตอนเช้า สวดมนต์แล้ว โอมเอ่าไปสวดบ่ายๆ สวดแล้วก็นั่งคิดพิจารณา

๑๘๙ ธรรมนารมี ของ หลวงพ่อปัญญาบันทะ

รูป อนิจจ์ รูปไม่เที่ยง, เวทนา อนิจจา เวทนา
ไม่เที่ยง, สมญา อนิจจา สัญญาไม่เที่ยง, สงฆา
อนิจจา สังขารไม่เที่ยง, วิญญาณ อนิจจ์ วิญญาณ
ก็ไม่เที่ยง

รูปเป็นทุกชัย เวทนาเป็นทุกชัย สัญญาเป็นทุกชัย
สังขารเป็นทุกชัย

รูปเป็นอนัตตา เวทนาเป็นอนัตตา สัญญาเป็น
อนัตตา สังขารเป็นอนัตตา

สพเพ ธรรม อนตตา สิ่งทั้งหลายทั้งปวงเป็น
อนัตตา

นลีกชึ้ง เป็นสิ่งที่เราจะต้องพิจารณาบ่อยๆ เพื่อ
จะได้เข้าใจในสิ่งทั้งสามประการนี้ ให้เห็นว่ามันไม่เที่ยง
อย่างไร มันเป็นทุกชัยอย่างไร มันไม่มีของที่เป็นเนื้อแท้
ที่เป็นตัวเป็นตนที่แท้จริงอย่างไร เราต้องหมั่นพิจารณา
ศึกษา มีอะไรเกิดขึ้นก็จะได้อาหลักนี้เข้าไปตีปัญหา
เมื่อมีอะไรมากระทบเรา เช่นคนมาด่าเรา เราอาหลัก

ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ไปพิจารณา... ไม่เที่ยง
ตัวเดียว ก็พอแล้ว พอมันด่ามา คำด่ามันหายไป ออกจาก
ปากหายไป เป็นอาการชาตุไป เป็นของว่าง เป็นของเปล่า
ไม่มีเนื้อไม่มีตัวเลย เรายังพิจารณาไว้ว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เกิด
ขึ้นแล้วมันก็ดับหายไป ไม่มีอะไรคงทนถาวร ไม่มีอะไร
ที่จะยึดจะจับมาเป็นก้อนถือได้ ไม่มีอะไรที่ใจเรายังจะ
เข้าไปเป็นเจ้าของสิ่งนั้น มันเป็นแต่เพียงเกิดขึ้น แล้วก็
หายไป เกิดขึ้นหายไป เมื่อกับพองน้ำ เวลาฝนตกหนัก
น้ำ... มันหายจากชายคาเกิดเป็นพอง เป็นพองแล้วก็
หายไป เป็นพองแล้วก็หายไป โดยสังเกตดูโดย ถ้าเรา
ไปดูน้ำที่แหล่งแรง เช่นน้ำตก น้ำพุ ชาร์ลงมา เกิดเป็นพอง
แล้วหายไป เกิดเป็นพองแล้วหายไป เอาจริงคิดว่า อ้าย
นี่มันเกิดดับ เกิดดับ สิ่งทั้งหลายมันก็เกิดดับ เกิดดับ แล้ว
มีตอนไหนล่ะที่เรายังจะเข้าไปยึดไว้ เอามาໂกรธอามา
เกลียด เอามาพยาบาท เอามารักษาขอบ มันไม่ใช่เรื่อง
ทั้งนั้น มันเป็นเรื่องที่ผ่านมาผ่านไป ผู้คนลากดย้อมไม่ไปเกะ

ไปจับสิ่งนั้นไว้ให้เป็นปัญหาแก่ชีวิต คิดอย่างนี้เรียกว่า
คิดด้วยปัญญา...คิดด้วยปัญญาแล้ว มันไม่ยุ่ง

ปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด

เราจะต้องเอาปัญญาของพระพุทธเจ้า ในเรื่อง
ความไม่เที่ยง เรื่องความเป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ไปใช้เป็น
หลักพิจารณาในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เห็นสิ่งทั้งปวง
ตามสภาพที่เป็นจริง และเราก็จะรู้ว่า ไม่มีอะไรที่น่าเอากัน
ไม่มีอะไรที่น่าเป็น ไม่มีอะไรที่น่าจะยึดจะถือว่าเป็น
ตัวตน เป็นเราเป็นเขา เราเป็นแต่เพียงหน้าที่ เรามีแต่
เพียงหน้าที่ที่จะต้องจัดต้องทำเท่านั้น

เช่นเราเป็นครู เราไม่หน้าที่สอนเด็ก สอนให้ดี
ให้เด็กเข้าใจในความรู้นั้น และก็ให้ประพฤติดีประพฤติ
ชอบมีเท่านั้นเอง ส่วนเงินดาวเงินเดือนที่เราจะได้นั้น
ไม่ใช่เรื่องที่จะต้องคิดถึง คิดแล้วมันยุ่งใจ สิ่งปีเข้าไม่เข็นให้

นั่งกลุ้มใจ ครูใหญ่นี่แย่มาก เราชรจะได้ขึ้นไม่ขึ้น ไปขึ้นให้คนนั้น โกรธแล้ว กิเลสมันเกิดแล้วก็ยุ่งใจ ซ่างมัน เดอะเขาได้ขึ้น ดีแล้วที่ได้ขึ้น เขาดีเข้าได้ขึ้น เรายังไม่ได้ขึ้นก็ไม่เป็นไร แรงมันยังไม่พอต้องทำต่อไป ก็ทำไปตามเรื่อง ทำให้ดีทำให้เรียบร้อย อย่าไปคิดว่าจะได้อะไร จะมีอะไรจากสิ่งที่เราทำ ให้คิดแต่เพียงว่า “นี่หน้าที่ของฉัน ฉันทำตามหน้าที่ อะไรจะเกิดแก่ฉันนั้นไม่ต้องคิด ฉันคิดแต่เพียงอย่างเดียวว่า ฉันมีหน้าที่ที่จะต้องทำ ฉันจะทำให้เรียบร้อย” เรียบร้อยแล้วหมดเรื่อง ใจสบาย ไม่มีปัญหาความทุกข์ความเดือดร้อน

ดังที่กล่าวมาก็พอกล่าวแก่เวลา
ขอขอบการแสดงปาฐกถาไว้แต่เพียงนี้

บันทึกการจัดพิมพ์

หนังสือชุด “ธรรมบารมี” ของ พระเดชพระคุณ ท่านเจ้าคุณ พระธรรมโภคอาจารย์ หลวงพ่อปัญญาณนทะ แห่งวัดชลประทานวังสฤทธิ์ ชุดนี้ ธรรมสกาวได้รวบรวมจากปฐกธรรมของหลวงพ่อปัญญาณนทะ ที่ได้ เมตตาแสดงแก่สาธุชน ซึ่งเป็นปฐกถาธรรมที่เข้าใจได้ง่าย แต่ทรงคุณค่า และมีประโยชน์เป็นอย่างยิ่งสำหรับการดำเนินเรียนชีวิตในปัจจุบัน

ธรรมสกava ได้จัดพิมพ์หนังสือธรรมบารมีชุดนี้ เพื่อเป็นธรรม สักการะ และแสดงถึงความตั้งใจแห่งหลวงพ่อปัญญาณนทะ ในโอกาสที่มี ชนมายุครบ ๘๙ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๕๗ และเพื่อสืบทอดพระธรรม คำสอนอันประเสริฐให้แพร่หลาย อันเป็นการประกาศเกียรติคุณแห่งองค์ แสดงปฐกถา ดังต่อไปนี้

หนังสือชุด “ธรรมบารมี” ของ หลวงพ่อปัญญาณนทะ

- เรื่องที่ ๑. เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นธรรมชาติ
- เรื่องที่ ๒. ความจริงอันประเสริฐของมนุษย์
- เรื่องที่ ๓. ธรรมะเพื่อความก้าวหน้าแห่งชีวิต
- เรื่องที่ ๔. ธรรมะที่ใช้แก่ปัญหาของชีวิต
- เรื่องที่ ๕. แนวทางสู่ความดับทุกข์
- เรื่องที่ ๖. ทำอย่างไรจึงพ้นสุข
- เรื่องที่ ๗. ทำอย่างไรจึงพ้นทุกข์
- เรื่องที่ ๘. ดับทุกข์ได้ด้วยลมหายใจ

บุญคุณอันเกิดจากการจัดพิมพ์ในครั้งนี้ คงจะผู้จัดพิมพ์ ขออ้อน ถวายแด่ พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณหลวงพ่อปัญญาณนทะ องค์แสดง ปฐกถาที่เปรียบเสมือนแสงสว่างในการดำเนินชีวิต อันจักทำให้ดำเนินชีวิต อยู่ด้วยความสงบสุขทั้งแก่นองและมนุษย์โลกทั้งปวง

ด้วยความสุจริต หวังดี
ธรรมสกava ได้โลกพงกับความสงบสุข

ของ หลวงพ่อปัญญาณนทะ
เรื่อง ความจริงอันประเสริฐของมนุษย์

ISBN : 974 - 7586 - 17 - 7

จำนวนพิมพ์ : ๕,๐๐๐ เล่ม

ปีที่จัดพิมพ์ : พระพุทธศักราช ๒๕๕๗

จัดพิมพ์โดย : ธรรมสภาและสถาบันบันลือกรรม
ในโครงการชนชาวบ้านที่ ๙๐ ปี ของหลวงพ่อปัญญาณนทะ

หนังสือเล่มนี้

ผลิตด้วยวัสดุอย่างดี

เข้าเล่มด้วยการเย็บกาวที่อยู่ได้นาน

เพิ่มสีสันและจัดรูปเล่มให้สวยงามยิ่งขึ้น

เพื่อในการต่อไป ไม่มีใครพิมพ์หนังสือเช่นนี้ออกเผยแพร่

ถูกห้ามของเราจะได้มีหนังสือที่ดีไว้ศึกษา เพื่อเป็นประทับส่องทางชีวิต

ท่านที่ประสงค์จัดพิมพ์เผยแพร่เป็นธรรมกายนี้เพื่อสืบท่องอาชญาพะพุทธศาสนา

โปรดติดต่อที่... ธรรมสภา ๗๕/๖๗๐ ชั้นสอง ถนนนิหวงศ์ ๑๙ บางพลัด กทม. ๑๐๗๐

โทรศัพท์ ๐๘๑๔๒๒๖๗, ๐๘๑๔๓๕๖๖, ๐๘๑๑๗๗๗๗, ๐๘๑๑๗๗๗๗ โทรสาร ๐๘๑๐๓๗๕

ธรรมสภากำลังอนุโมทนาแด่ทุกท่านที่สนับสนุนและร่วมสมทบทุนในการจัดพิมพ์หนังสือชุดนี้

คำขอบพระคุณ

ธรรมสภាយกราบขอบพระคุณ พระเดชพระคุณ ท่านเจ้าคุณ พระธรรมโกศาจารย์ หลวงพ่อปัญญาնະກະ ผู้เป็นองค์แสดงปาฐกถาธรรม ชุด “ธรรมบารมี” ชุดนี้เป็นอย่างสูง ซึ่งเปรียบเสมือนแสงสว่างในการดำเนินชีวิต อันจะทำให้พุทธศาสนาникชนดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความสงบสุขทั้งแก่ตนเองและมนุษยโลกทั้งปวง

ขอกราบขอบพระคุณ มูลนิธิ กองทุน หน่วยราชการ วัด โรงเรียน และห้องสมุด ที่ได้กรุณาช่วยในการเผยแพร่หนังสือชุด ธรรมบารมี ของ ท่านเจ้าคุณพระธรรมโกศาจารย์ หลวงพ่อปัญญาնະກະ ชุดนี้

- ธรรมกานมูลนิธิ ○ มูลนิธิเผยแพร่ชีวิตประเสริฐ
- มูลนิธิพุทธนิคม เชียงใหม่ ○ ยุวพุทธอิสามาคอมแห่งประเทศไทย
- มหาจุฬาบวรสถานการ ○ มหามหากรุราชาชีวิทยาลัย
- มูลนิธิวัดสวนแก้ว ○ กองทุนสนับสนุนธรรมสถาน
- ส้านักงานพุทธมณฑล สำนักงานนครศรีฯ จังหวัดนครปฐม
- ศูนย์สืบอาชีวะพุทธศาสนา วัดชลประทานรังสฤษฎิ์
- พระอาจารย์มหาเพิยน อนุจารี แห่งวัดชลประทานรังสฤษฎิ์
- พระอาจารย์สุรศักดิ์ สุรญาโณ แห่งวัดชลประทานรังสฤษฎิ์
- ศูนย์หนังสือและร้านหนังสือทั่วประเทศไทย

ธรรมสภได้รวบรวมหนังสือและสื่อธรรมะ ไว้บริการท่านสาธุชน จำกสำนักพิมพ์ สำนักปฏิบัติธรรมทั่วประเทศไทย ท่านที่สนใจเลือกซื้อได้ที่

ศูนย์หนังสือพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย

เลขที่ ๒ - ๖ ถนนนราธิวาสราชนครินทร์ เขตทวีวัฒนา กรุงฯ ๑๐๑๗ โทร.๐๘๕๘๗๗๔๐
ริมถนนนราธิวาสราชนครินทร์ กิโลเมตรที่ ๑๖ ก่อนถึงพุทธมณฑลสถาน เพียง ๒ กิโลเมตร

